

Jan-Cees ter Brugge, Jan van Galen en Patrick van den Hanenberg

IN BED MET JOHN EN YOKO

**ACHT GERUCHTMAKENDE DAGEN
IN HET HILTON HOTEL
AMSTERDAM**

NIJGH & VAN DITMAR
AMSTERDAM, 2009

De uitgever heeft ernaar gestreefd de rechten van het beeldmateriaal in dit boek te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

www.nijghenvanditmar.nl

Copyright © Jan-Cees ter Brugge, Jan van Galen en Patrick van den Hanenberg 2009

Boekverzorging Piet Schreuders

Omslagfoto voor © Bert Sprenkeling

Omslagfoto's achter © Mat van Hensbergen/KRO (uit *Mr and Mrs Lennon's Honeymoon*); Claude Vanheye/Corbis

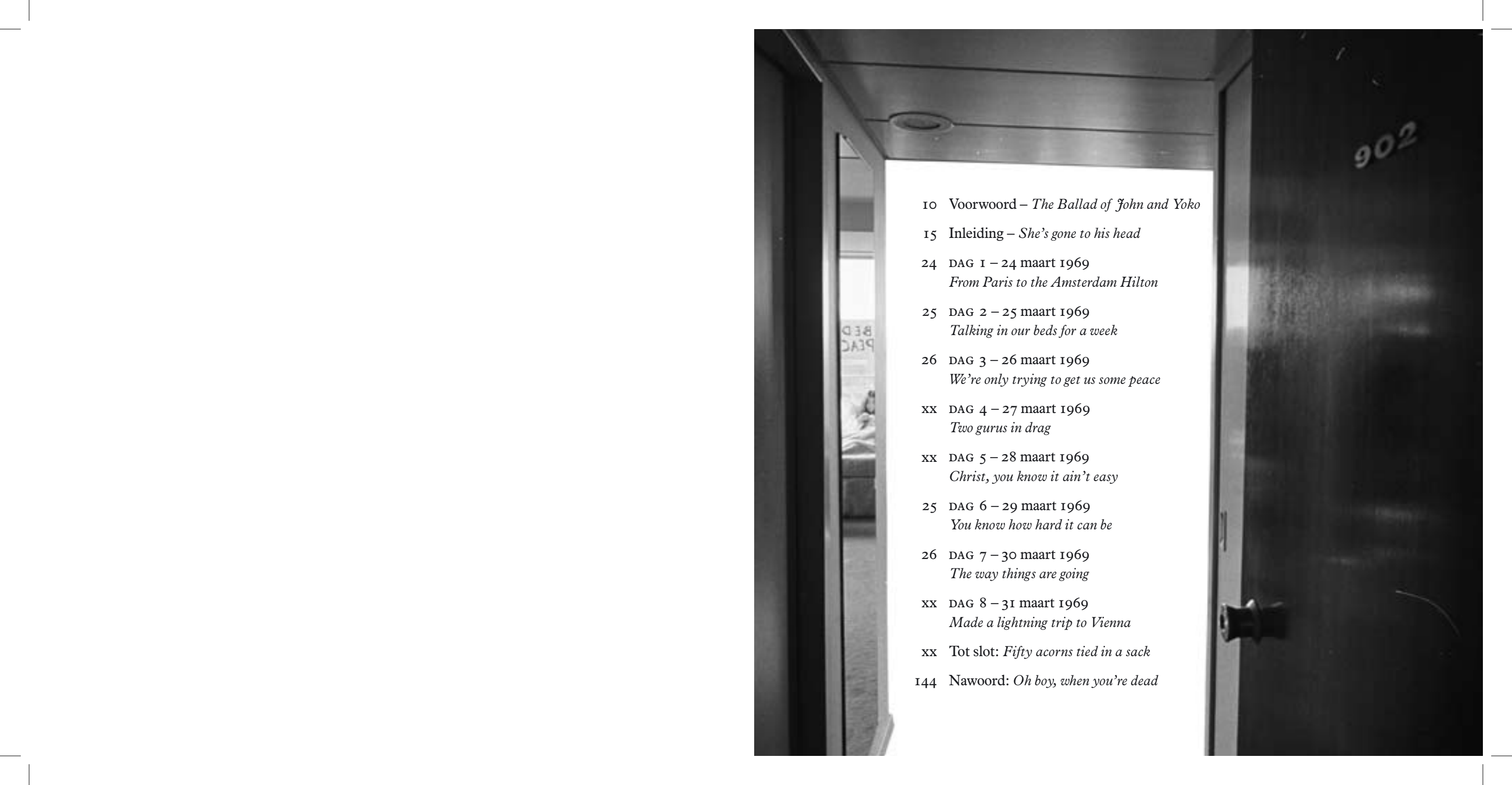
Foto bij titelpagina © Har van Fulpen

Foto inhoudspagina © Cor Jaring

NUR 320 / ISBN 978 90 388 9103 3

Uitgeverij Nijgh & Van Ditmar stelt alles in het werk om op milieuvriendelijke en duurzame wijze met natuurlijke bronnen om te gaan. Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

10	Voorwoord – <i>The Ballad of John and Yoko</i>
15	Inleiding – <i>She's gone to his head</i>
24	DAG 1 – 24 maart 1969 <i>From Paris to the Amsterdam Hilton</i>
25	DAG 2 – 25 maart 1969 <i>Talking in our beds for a week</i>
26	DAG 3 – 26 maart 1969 <i>We're only trying to get us some peace</i>
xx	DAG 4 – 27 maart 1969 <i>Two gurus in drag</i>
xx	DAG 5 – 28 maart 1969 <i>Christ, you know it ain't easy</i>
25	DAG 6 – 29 maart 1969 <i>You know how hard it can be</i>
26	DAG 7 – 30 maart 1969 <i>The way things are going</i>
xx	DAG 8 – 31 maart 1969 <i>Made a lightning trip to Vienna</i>
xx	Tot slot: <i>Fifty acorns tied in a sack</i>
144	Nawoord: <i>Oh boy, when you're dead</i>

The Ballad of John and Yoko

Voor vrouwelijke fans van The Beatles leek in de jaren zestig maar één vraag echt van belang: is hij nog vrij? Met andere woorden: heeft het gillen tijdens een concert, het eindeloos wachten bij de artiestenuitgang of voor het hotel of het schrijven van al die gepassioneerde brieven nog wel zin? De voorkeursvolgorde kon verschillen, maar op het lijstje van favoriete huwelijkskandidaten prijken bij veel meisjes de namen John, Paul, George en Ringo. Het was een pittige tegenslag als hun poster-in-de-slaapkamer-held een vaste vriendin bleek te hebben, maar een huwelijk maakte pas echt een eind aan alle heimelijke dromen.

John Lennon viel daarom als eerste af als potentiële huwelijkskandidaat, toen hij in augustus 1963 met zijn schoolliefde Cynthia Powell trouwde. Ringo Starr kon in februari 1965 worden weggestreept toen hij in het huwelijk trad met Maureen Cox, en de spoeling werd helemaal dun toen in januari 1966 George Harrison eeuwige trouw zwoer aan Patty Boyd.

In maart 1969 viel het doek voor de smachtende meisjes definitief toen Paul McCartney tamelijk geruisloos met Linda Eastman trouwde. Geen enkele andere Beatle was overigens aanwezig op het feestje. Toen McCartney later werd gevraagd waarom hij zijn muzikale makkers niet had uitgenodigd, antwoordde hij niet zonder zelfkritiek: 'Ik ben een

enorme klootzak, denk ik. Misschien was het omdat de groep op het punt stond uit elkaar te gaan. We waren het allemaal zat.'

Nee, dan John Lennon, die pakte het in diezelfde maand totaal anders aan. Zijn huwelijk met Cynthia vertoonde al lange tijd slijtageplekken, maar na zijn ontmoeting met de Japanse avant-gardekunstenaar Yoko Ono in 1966 was het voor Lennon alleen nog maar wachten op het juiste moment om ook voor de wet met Cynthia te breken. Begin 1969 werden de scheidingspapieren getekend. Ook Yoko was inmiddels gescheiden van haar tweede echtgenoot, de Amerikaanse jazzmusicus en filmproducent Tony Cox.

Op 20 maart trouwden John en Yoko op Gibraltar, de Britse rots in de Middellandse Zee. Aansluitend begon een hectische huwelijksreis die het paar zou brengen van Parijs, via Amsterdam en Wenen, terug naar Londen. We horen het verslag van die omzwervingen in het nummer 'The Ballad of John & Yoko'.

Iedereen met een enigszins kritische geest keerde zich in die tijd tegen de Amerikaanse oorlog in Vietnam, waar zogenaamd de waarden van het vrije Westen werden verdedigd tegen de goddeloze communisten. Lennon en Ono bombardeerden zichzelf tot voorgangers van deze antioorlogsbeweging. Hun huwelijksreis, waarvan ze wisten dat die veel publiciteit zou trekken, wendden ze aan om een onomwonden vredesstatement te maken. In Amsterdam verbleef het paar zeven dagen en nachten in bed in het Hilton Hotel uit protest tegen het geweld in de wereld. Het was een even eenvoudige als spectaculaire vredesdemonstratie, die een week lang het nieuws beheerste. De actie van John en Yoko sloot naadloos aan bij de tijdgeest van '*peace, flowers, freedom, happiness*', zoals de kreet luidt in de hippiemusical *Hair*. En het ligt natuurlijk ook in het verlengde van de kleine rol die Lennon speelde in de satirische antioorlogsfilm *How I Won the War* (1966) van regisseur Dick Lester.

John en Yoko waren handig genoeg om hun eigen leven tot kunst te

verheffen. Ze hadden een missie en de hele wereld werd in Amsterdam uitgenodigd om getuige te zijn van hun vredesactie. Van negen uur 's ochtends tot negen uur 's avonds hielden John en Yoko open huis in kamer 902 van het Hilton Hotel. Tientallen journalisten en andere belangstellenden schaalden zich die week rond hun bed om hun de woorden op te slurpen.

De gebeurtenis is in het collectieve geheugen blijven hangen als een van de interessantste vredesdemonstraties uit de jaren zestig. Wat gebeurde er precies in die week? Wie kwamen er langs? Hoe ging het personeel van het Hilton Hotel om met die geruchtmakende gasten en de enorme belangstelling? Hoe gedroegen John en Yoko zich tegenover hun bezoekers? En wat was het effect van hun actie?

Van de gigantische stapel boeken die in de loop der tijd over The Beatles zijn verschenen, worden we nauwelijks wijzer. Zelfs in de meest doorwrochte biografieën, zoals de vuistdikke boeken van Bob Spitz (*The Beatles, The Biography*, 2005) of Philip Norman (*Shout John Lennon, The Life*, 1981/2008), krijgt deze episode in de laatste fase van de Beatlesgeschiedenis maar een paar bladzijden toebedeeld.

Veertig jaar later is het een mooi moment om deze memorabele gebeurtenis, deze interessante voetnoot in het Beatlesverhaal, eens nader te onderzoeken. Dit boek is een reconstructie van John en Yoko's Amsterdamse week in bed. We hebben Nederlandse en buitenlandse kranten uit die tijd nageplozen, journalisten (van de officiële pers tot nerveuze schoolkrantkinderen) hebben we voor deze publicatie in hun geheugen laten graven, bekende en onbekende bezoekers die in kamer 902 zijn geweest, fans voor de deur en het hotelpersoneel halen herinneringen op. *It was forty years ago today.*

Amsterdam 2009

Jan Cees ter Brugge, Jan van Galen, Patrick van den Hanenberg

The Ballad of John and Yoko

(Lennon-McCartney)

*Standing in the dock at Southampton,
Trying to get to Holland or France.
The man in the mac said, 'You've got to go back'.
You know they didn't even give us a chance.*

REFREIN:

*Christ, you know it ain't easy,
You know how hard it can be.
The way things are going
They're gonna crucify me.*

*Finally made the plane into Paris,
Honeymooning down by the Seine.
Peter Brown called to say,
'You can make it O.K.,
You can get married in Gibraltar, near Spain'.*

REFREIN

*Drove from Paris to the Amsterdam Hilton,
Talking in our beds for a week.
The news people said, 'Say what you doing in bed?'
I said, 'We're only trying to get us some peace'...*

REFREIN

*Saving up your money for a rainy day,
Giving all your clothes to charity.
Last night the wife said,
'Oh boy, when you're dead
You don't take nothing with you
But your soul - think!'*

*Made a lightning trip to Vienna,
eating chocolate cake in a bag.
The newspapers said, 'She's gone to his head,
They look just like two gurus in drag'.*

REFREIN

*Caught the early plane back to London.
Fifty acorns tied in a sack.
The men from the press said, 'We wish you success,
It's good to have the both of you back'.*

REFREIN

She's gone to his head

In 1969 zijn The Beatles op sterven na dood. Na een aarzelend begin met de single *Love me do* in 1962 (met studiomuzikant Andy White op drums en Ringo Starr, die als drummer volgens producer George Martin nog niet voldeed, op tamboerijn) hebben The Beatles de rest van de jaren zestig als soevereine vorsten over de popmuziekwereld geheerst. Ofschoon John Lennon en Paul McCartney na hun intensieve samenwerking in de beginjaren steeds vaker apart schreven, bleven ze elkaar constant opstuwen en aanvullen, waardoor de meeste nummers in de afwerking toch een duidelijk Lennon & McCartney-stempel droegen.

Tijdens liveconcerten werd de muziek vaak overschreeuwd door hysterische fans. Daarom stopten The Beatles in 1966 met toeren en concentreerden ze zich op het werk in de studio, wat onder meer resulteerde in het baanbrekende album *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band* uit 1967.

In datzelfde jaar overleed manager Brian Epstein, waarna de cohesie binnen de band verdween. McCartney leek zichzelf, tot irritatie van bandoprichter Lennon, tot de nieuwe muzikale en organisatorische leider van de band te hebben benoemd. Maar niet elke onderneming slaagde onder zijn leiderschap. Zo was het McCartney die het initiatief nam tot de geflopte televisiefilm *Magical Mystery Tour* (1967) en het is in

1969 ook McCartneys idee om de opname voor de lp *Let It Be* te filmen, wat uitloopt op een artistiek drama vol ruzies. George Harrison noemt die periode later de 'winter van onvrede'.

Ondanks het hoge niveau van de dubbel-lp *The Beatles* uit 1968 (beter bekend onder de officiële naam *The White Album*) zijn op dat moment de tekenen van de naderende breuk al zichtbaar. Eigenlijk is het album een verzameling solonummers, waarin elk bandlid zijn eigen gang gaat. Harrison uit openlijke kritiek op McCartney in het nummer 'Savoy Truffle', waarin hij verwijst naar de onbenullige tekst van McCartneys lied 'Ob-La-Di, Ob-La-Da' en zich afvraagt of McCartney nog wel iets te zeggen heeft: '*We all know Ob-la-di-bla-da, but can you show me where you are?*' En Lennon slaat in 'Revolution 9', tot ongenoegen van de andere Beatles (en de fans), de richting in van de avant-gardemuziek. Daarin wordt hij onmiskenbaar gestuurd door zijn nieuwe geliefde en muze, de Japanse kunstenaar Yoko Ono. Tot voor kort noemde *working class hero* Lennon de term 'avant-garde' namelijk nog '*French for bullshit*'.

Ironisch genoeg was het McCartney die Lennon halverwege de jaren zestig op het spoor van de avant-garde had gezet en daarmee onbedoeld aan de poten van The Beatles had gezaagd. McCartney wist dat Lennon zich vaak verveelde in het grote landhuis Kenwood in Weybridge, zo'n dertig kilometer ten zuidwesten van Londen, waar hij woonde met zijn eerste vrouw en Liverpoolse jeugdliefde Cynthia. De tijd in het grote huis bracht hij grotendeels door met televisie kijken en blowen. McCartney had zelf een huis in Londen, in het centrum van het bruisende artistieke leven. Zijn vriendin Jane Asher, afkomstig uit een artistiek-intellectueel milieu, wist zijn natuurlijke interesse voor moderne kunst nog te versterken door hem mee te nemen naar de galeries van Londen en hem voor te stellen aan grote namen uit het theater, zoals de schrijver Harold Pinter. Zij bezochten voorstellingen in West End en hij kocht popart van Eduardo Paolozzi. McCartney luisterde naar de moderne

muziek van Stockhausen, John Cage, Max Mathews, Cornelius Cardew en Luciano Berio, en was ook ontvankelijk voor de elektronische experimenten van George Martin (opgenomen onder het pseudoniem Ray Cathode). Via Janes broer Peter – de helft van het succesvolle duo Peter and Gordon, voor wie McCartney onder meer de hits ‘World without love’ en ‘Woman’ schreef – kwam McCartney in aanraking met John Dunbar, oprichter van het avant-gardekunstenaarscentrum Indica (genoemd naar een cannabissoort). McCartney stopte 5000 Britse pond in de onderneming en liet de verveelde Lennon op de hoogte houden van de activiteiten in Indica. In de boekwinkel las Lennon in een ruk *The Psychedelic Experience* van Timothy Leary uit. Op 8 november 1966, een dag voor de officiële opening, bezocht Lennon de expositie van een Japanse kunstenaar: Yoko Ono.

Yoko Ono (Tokio, 1933) kwam uit een vooraanstaand zakenmilieu met artistieke trekjes. De naam Yoko betekent ‘zelfbewust kind’ of ‘ocean-kind’. Waar Lennon in het liedje ‘Julia’ (1968) over een ‘*ocean child*’ zingt, heeft hij het niet alleen over zijn moeder uit Liverpool, maar doelt hij ook op Yoko: een zelfbewuste vrouw die met grote regelmaat de oceaan overstak.

Net als John kreeg ook Yoko in haar jeugd een sterk klassenbewustzijn opgedrukt. Maar het milieu van Yoko bevond zich aan het andere uiterste van het sociale spectrum, aan de bovenkant wel te verstaan. Terwijl haar vader voor de Tweede Wereldoorlog als bankier in San Francisco werkte en later werd overgeplaatst naar de Vietnamese hoofdstad Hanoi, werd Yoko thuis omringd door dertig bedienden, onder wie een dame die haar de kennis bijbracht van de etiquette die bij haar sociale kring hoorde. Zij bezocht een middelbare school die eigenlijk alleen was bestemd voor kinderen van de keizerlijke familie of hoge politici. Aan het eind van de oorlog, toen de Amerikaanse militaire slagkracht het normale leven in Japan behoorlijk verstoorde, werd de twaalfjarige Yoko

met haar jongere broertje en zusje naar het platteland gestuurd, waar ze voor het eerst materiële zorgen kende en honger had. Na de oorlog studeerde ze filosofie en muziek, met als specialisatie Duitse liederen en Italiaanse opera. Toen ze achttien was, verhuisde het gezin naar New York, waar Yoko’s vader was benoemd tot president van de Bank of Tokyo. Daar brak zij uit haar sociale milieu. De ontmoeting met de begaafde Japanse muziekstudent Toshi Ichianagi bracht haar in de New Yorkse kringen van muzikale nieuwlichters. In 1957 keerde de familie Ono terug naar Japan, maar Yoko bleef in New York en trouwde, tegen de zin van haar ouders, met Toshi. Nadat haar ouders haar vanwege deze rebellie ontferden, stuurde zij hen, als ware het een artistieke act, een flesje urine toe.

Haar echtgenoot kwam al snel op het tweede plan toen Yoko zich onderdompelde in het hectische kunstenaarsleven. Begin jaren zestig sloot zij zich aan bij de Fluxus-beweging, een aan Dada verwante kunststroming die het er niet om te doen was duurzame museumkunst te maken, maar die de samenleving wilde ontregelen met veelsoortige artistieke experimenten, waarbij vaak de kunstenaar zelf deel uitmaakte van het kunstwerk. Fluxus wilde met een vloedstroom van antiekunst ‘de wereld zuiveren van de kleinburgerlijke ziekten en de vercommercialiseerde cultuur’. Fluxus-kunst was simpel en onderhoudend en vereiste over het algemeen geen speciale vaardigheden van de toeschouwer en maker.

Yoko raakte in de ban van Fluxus-voorman La Monte Young, die zijn publiek intrigeerde en irriteerde met onzingedichten of een urenlange compositie voor cello die slechts uit twee noten bestond. Voordat Jimi Hendrix zijn gitaar in brand stak op het podium en Keith Moon van The Who zijn drumstel aan diggelen sloeg, joeg provocateur La Monte Young de vlam in een viool. Een andere held van Yoko was Fluxus-ideoloog George Maciunas, die haar in zijn zolderatelier ruimte bood voor haar multimediale antiekunstexperimenten. Door haar relatie met deze twee mannen kwam haar huwelijk met Toshi onder druk te staan. Toch keer-

de zij met hem terug naar Japan, waar haar kunstactiviteiten door een deel van de critici met de grond gelijk werden gemaakt. In Japan ontmoette zij de Amerikaanse filmer Tony Cox, die onvoorwaardelijk voor haar werk viel. Het huwelijk met Toshi werd ontbonden en Yoko trouwde in 1963 met Cox, met wie zij een dochter (Kyoko) kreeg.

Yoko bleek echter niet voor het moederschap geschapen en begroef zich in haar kunst. Zij verbaasde haar publiek in Tokio en Kyoto onder meer met een performance van vier uur waarin een schoonmaker het theater aanveegde. In een andere act (*Cut Piece*, 1964) nodigde zij het publiek uit om stukken uit haar jurk te knippen, tot er een vrijwel naakte kunstenaar voor hen stond.

Maar haar onconventionele kunst leek meer tot haar recht te komen in New York. Eind 1964 stak zij de oceaan weer over. In beperkte kring maakte zij naam met voorstellingen als *Stone Piece* (1966), waarin zij zich verborg in een grote zak en de fantasie van het publiek prikkelde over wat er in de zak gebeurde.

Later zou zij ook John interesseren voor dit zogenaamde *Bagism*: de gedachte dat er pas echt communicatie kan bestaan als alle vooroordelen over ras, leeftijd, haarlengte of geslacht geen kans krijgen door zich te verstoppen in een zak. Dan kan de luisteraar niet worden afgeleid en komt de boodschap het zuiverst over. Yoko was op dit idee gekomen door het motto van het boek *Le Petit Prince* van Antoine de Saint-Exupéry, waarin wordt gesteld dat je alleen maar scherp kunt kijken met het hart omdat het essentiële onzichtbaar is voor het oog.

Haar *Bagism*-voorstelling in New York leverde Yoko een uitnodiging op voor *Destruction in Art*, een avant-gardekunstsymposium in Londen. Haar performance werd door de Britse pers met enthousiasme begroet. John Dunbar vroeg haar eind 1966 of zij naar eigen inzicht een tentoonstelling wilde inrichten in zijn Indica Gallery.

Over de eerste ontmoeting tussen John Lennon en Yoko Ono hangt een

mythische waas. Vrijwel alle betrokkenen kleuren de gebeurtenis anders in. Zo houdt Ono tamelijk ongeloofwaardig vol dat zij geen idee had wie The Beatles waren en dus al helemaal niet wist wie die Lennon wel mocht wezen, die op de dag voor de officiële opening haar expositie *Unfinished Paintings and Objects* bezocht. Anderen roepen dat de berekende kunstenaar direct in de gaten had dat zij met John Lennon een niet onbemiddelde mecenas aan de haak kon slaan.

Feit is dat Lennon aanvankelijk dacht dat hij in de maling werd genomen door de kunstenaar die een appel te koop aanbood voor 200 Britse pond, maar hij vermaakte zich toch wel met *Ladder Piece*: een witte trap waar bovenaan een kaartje hing met het woord 'YES'. De vonk sloeg echt over bij een stuk hout, een handvol spijkers en een hamer met de tekst: 'Sla er een spijker in.' Lennon wilde de hamer pakken, maar Ono wilde het kunstwerk maagdelijk houden voor de echte opening. De praktische Dunbar haalde haar over toch wat toeschietelijker te zijn. Voor 5 shilling mocht Lennon zijn gang gaan. Toen hij vervolgens voorstelde om haar denkbeeldig 5 shilling te geven en een denkbeeldige spijker in het kunstwerk te slaan, begrepen de twee dat ze op dezelfde golflengte zaten.

Lennon zou Yoko later omschrijven als 'de enige vrouw die ik ooit heb ontmoet die in elk opzicht mijn gelijke was. Mijn meerdere eigenlijk. Nog nooit was ik iemand tegengekomen die de moeite waard was om een gelukkig getrouwde staat van verveling voor op te breken.' Hij vatte de mening op dat alles wat hij met The Beatles had gedaan triviaal was.

Yoko had dat al snel in de gaten. Toen zij zoveel kaartjes en brieven naar John stuurde dat zijn vrouw Cynthia argwaan kreeg, probeerde hij Yoko tegenover zijn vrouw nog verontschuldiging weg te moffelen als 'another nutter wanting money for all that avant-garde bullshit'. Maar in de maanden die volgden werd de relatie tussen John en Yoko steeds hechter, ten koste van Johns huwelijk met Cynthia en zijn samenwerking met de

**UNFINISHED
PAINTINGS**

YOKO ONO

**INDICA
GALLERY**

NOV 8 - 18

+

WEEKDAILY EVENTS
2 P.M. - 6 P.M.
Arranged by Yoko Ono

Please phone
WHI 1424 ON
DAY YOU INTEND
TO COME ALONG.

INDICA GALLERY
6 MASONS YARD
DUKE ST., ST. JAMES'S, SW1
Telephone WHI 1424

EXHIBITIONS
OPEN
10 A.M. - 7 P.M.
MON - SAT

drie andere Beatles. Yoko werd na tante Mimi, die hem had opgevoed nadat zijn vader uit beeld was verdwenen en zijn moeder de zorg voor haar kind niet meer op zich kon nemen, de nieuwe dominante vrouw in zijn leven. Maar Yoko verving ook Paul McCartney, als vriend en muzikale partner.

John was The Beatles steeds meer als een verstikkend keurslijf gaan ervaren. Voor pers en publiek moest een beeld van vreugde en harmonie kunstmatig in stand worden gehouden. ‘Mijn leven met The Beatles was een val geworden. Een eeuwigdurend bandje.’ Na de dood van Beatles-ontdekker en -manager Brian Epstein in 1967 – toen The Beatles in India tevergeefs tot geestelijke rust probeerden te komen onder de vleugels van goeroe Maharishi Mahesh Yogi (alleen George Harrison vond in de Oosterse filosofie een nieuw houvast in zijn leven) – stond Lennon steeds vaker tegenover dan naast Paul. Yoko gaf haar nieuwe vriend niet alleen mentale steun, maar leek ook een handige staaf dynamiet om The Beatles op te blazen. Overdadig gebruik van heroïne maakte Lennon ook al niet coöperatiever.

Ringo, George en vooral Paul konden het nauwelijks verkroppen dat Yoko zo prominent in de studio aanwezig was tijdens de opnamen van *The White Album*. Die plek was altijd het exclusieve domein van de jongens geweest. Ringo vergeleek de studio met een mijn waarin hij met zijn makkers afdaalde. En in deze mijn was geen plaats voor vrouwen. Maar Yoko was er wel. In een bed ook nog, want zij was hoogzwanger. Deze zwangerschap liep niet goed af.

Derek Taylor, persmedewerker van Apple en een oude vriend van The Beatles, maakte de entree van Yoko mee en zag hoe er op haar werd gereageerd: ‘O ja, ik weet dat John dacht dat we haar haatten en dat we een stelletje schoften waren die achter zijn rug rotopmerkingen over haar maakten en dat we naalden in onze zelfgemaakte Yoko Ono-voedopoppetjes staken. Ach, niemand in het Applegebouw haatte haar

echt. Maar ik snap wel dat John dat dacht, want we hielden niet van haar.’

De niet van muzikaal talent overlopende geliefde van Lennon liet niet alleen haar kritische stem horen tijdens de opnamesessies, maar was ook voor een groot deel verantwoordelijk voor het chaotische en dissonerende ‘Revolution 9’, een bijna eindeloos en vooral irritant stuk met geluidseffecten dat in het verlengde ligt van de opnamen op de Lennon/Ono-productie *Unfinished Music No. 1 – Two Virgins*.

McCartney was trouwens de eerste Beatle die zelf experimenteerde met elektronische geluiden. Hij maakte in 1965 een tapecollage van het Nat King Cole-nummer ‘Unforgettable’ voor de lp *Paul McCartney goes too far*, waarvan vier exemplaren werden geperst, voor elke Beatle één. Een andere oorsprong van de experimenten lag bij een technisch misverstand bij de opname van *Rain*, de b-kant van *Paperback Writer*. Aan het eind van de dag waarop de achtergrondtrack en zang waren opgenomen, nam John een tape mee naar huis om er nog een keer naar te luisteren. Per ongeluk liet hij de band achterstevoren lopen. Hoewel hij dacht dat technicus Geoff Emerick een fout had gemaakt in de studio, raakte hij zeer enthousiast over het geluid. Daarna kregen The Beatles de *backwards*-koorts. Bijna alle stukken op *Revolver* moesten ook een keer achterstevoren worden afgeluisterd in de hoop dat er een mooi geluid in zat.

In de aanloop naar de nieuwe muzikale weg die Lennon insloeg, moet natuurlijk ook McCartneys tape-loop-symfonie in ‘Tomorrow Never Knows’ (1966) worden genoemd en het mysterieuze experimentele ‘Carnival of Light’ uit datzelfde jaar. McCartney was de motor achter deze geluidsexplosie, die in januari 1967 werd gebruikt tijdens het Million Volt Light and Sound Rave-evenement in het Londense Roundhouse. Duidelijk geïnspireerd door Karl Stockhausen liet McCartney de andere Beatles helemaal loos gaan op hun instrumenten. Toen Paul het veertien minuten durende stuk voor het *Anthology*-project in 1994 uit

het archief had gehaald, stuitte het op een veto van Harrison om het uit te brengen. Het ligt nu aan zijn weduwe of het stuk ooit officieel zal verschijnen.

Yoko was dol op muzikale experimenten. Zij prentte John in dat een idee belangrijker is dan een concreet artistiek resultaat, zoals een liedje. Of zoals John het samenvatte: ‘*She encouraged the freak in me.*’

Two Virgins, opgenomen in hun eerste liefdesnacht, met het bleke liefdeskoppel onflatteus naakt op de hoes, kwam eind november 1968 uit, een week na het verschijnen van *The White Album*. Het bescheiden aantal Beatlesfans dat *Two Virgins* aanschafte, voelde zich zwaar bekocht. Menigeen twijfelde aan het verstand van John en aan de juistheid van zijn artistieke keuze. Vooral in Groot-Brittannië waren de reacties soms ongemeen fel. Yoko werd door velen gezien als de grote Beatles-splijtzwam, en in de pers werd ze wel aangeduid als ‘*Dragon Lady*’. Er verschenen ingezonden brieven met teksten als: ‘Heeft hij nooit van de Bridge on the River Kwai gehoord? Is hij Pearl Harbour soms vergeten?’

Later probeerde Lennon die hetze in een historisch perspectief te plaatsen: ‘Als product van de keurige armoede van een kleinburgerlijk milieu had ik niet verbaasd moeten zijn over de stroom van rassenhaat en vrouwvijandige ploertigheid waarop we werden onthaald in dat bastion van democratie Groot Brittannië. (...) De Engelse pers kwam inkt te kort om al hun opgekropte vreemdelingenhaat op Yoko af te reageren. Ze moeten het ook echt moeilijk hebben gehad; vanwege de Europese Gemeenschap en zo hadden ze al hun haat tegen francozen, kaaskoppen, moffen en spaghettivreters moeten opschorten (dat wil zeggen, in druk), om nog maar te zwijgen van roetmoppen. Het was voor ons allebei pijnlijk en vernederend om beschrijvingen te lezen als lelijk en geel en andere kleinerende vuiligheid, vooral van de hand van zo’n zootje belegen, reactionaire bierbuiken van broodschrijvers. Je bent wat je eet en denkt; wij weten wat ze eten en wat voor denkvoer ze krijgen voorgekauwd: de klikjes van hun meesters.’

Yoko Ono heeft zich er altijd aan geërgerd dat de (vooral Britse) Beatlesfans wel de humor in Lennons werk zagen, maar niet die in het hare. Het feit dat zij een vrouw is én Oosters, speelde daar volgens haar een behoorlijke rol in. ‘Van ons wordt geen humor verwacht. Wij worden alleen geacht mysterieus en gesloten te zijn.’

Naast de muzikale en sociale onenigheid binnen The Beatles zijn er in dat jaar 1969 de financiële problemen met Apple. Het ambitieuze bedrijf van The Beatles was in 1967 net zo fris begonnen als Margritte’s schilderij van een groene appel dat McCartney zojuist had aangeschaft, vandaar de naam van de onderneming. Ook Lennon was tevreden met de appel als symbool van hun nieuwe bedrijf, omdat die hem herinnerde aan zijn eerste ontmoeting met Yoko in de Indica Gallery (Yoko die een appel te koop aanbood voor 200 pond).

Die frisheid verdween echter spoedig want Apple, met onrendabele bedrijfsonderdelen als Apple Retail, Apple Electronics, Apple Films en Apple Publishing, richtte zich dan wel op beloftevolle muzikanten (James Taylor, Mary Hopkin), maar wist geen maat te houden bij de inrichting van de kantoren, strooide geldzakken leeg over passanten met vage artistieke plannen en raakte verstrikt in de modewereld van de hippe Londense Bakerstreet.

McCartney en Lennon stonden lijnrecht tegenover elkaar waar het ging om het oplossen van de financiële puinhoop. McCartney, aan wiens relatie met Jane Asher in de zomer van 1968 een eind was gekomen, had kennisgemaakt met de Amerikaanse fotograaf Linda Eastman. Het advocatenkantoor Eastman & Eastman van zijn nieuwe schoonfamilie kon volgens McCartney mooi worden ingezet om de Apple-augiasstal schoon te veegen, terwijl Lennon en de twee andere Beatles vooral heil zagen in de houwdegen Allen Klein, die ook werkte voor The Rolling Stones, The Kinks en singer-songwriter Donovan. Zijn gave om platenmaatschappijen onder druk te zetten om hun artiesten hoge royalties uit te

betalen, had hem de bijnaam ‘Robin Hood van de pop’ opgeleverd. Behalve om zijn onconventionele, tamelijk lompe presentatie viel Lennon ook voor Klein omdat hij Yoko Ono serieus leek te nemen. En tijdens zijn eerste ontmoeting met Lennon bleek Klein ook nog eens alle teksten van Lennons Beatlesliedjes paraat te hebben. Het maakte Lennon niet veel uit dat Securities & Exchange Commission, de Wall Street-waakhond, aanleiding zag om het financiële reilen en zeilen van Klein in New York eens goed te onderzoeken. **HOE KREGEN ZE MCCARTNEY DAN UITEINDELIJK OVERTUIGD DAT HET KLEIN MOEST WORDEN? WANNEER? ZINNETJE VOORUITLOPEN OP DE FEITEN.**

De scheiding der geesten wordt gesymboliseerd in de bruiloften van Paul McCartney en John Lennon in maart 1969. Op 14 maart 1969, twee dagen na de bescheiden huwelijksvoltrekking van Paul en Linda, rijden John en Yoko naar Dorset in Zuid-Engeland voor een bezoek aan Johns tante Mimi. Lennon vraagt zijn chauffeur Les Anthony impulsief om door te rijden naar Southampton, omdat het hem een aardig idee lijkt om op de veerboot naar Frankrijk met Yoko te trouwen. Eenmaal op de boot blijkt dat niet mogelijk omdat Yoko’s paspoort niet in orde is en de kapitein geen trouwbevoegdheid meer blijkt te hebben, zoals voorheen.

Lennons persoonlijke assistent Peter Brown, die op dat moment in Amsterdam is voor het bijwonen van een uitvoering van het Liverpool Symphony Orchestra in het Concertgebouw, meldt het teleurgestelde paar dat het ook in Parijs en Amsterdam niet gaat lukken, omdat geliefden van vreemde bodem daar eerst enkele weken moeten verblijven voordat ze kunnen trouwen. Brown stelt dan het Britse protectoraat Gibraltar voor, in het uiterste zuiden van Spanje, waar John en Yoko op 20 maart in een privévliegtuig naartoe vliegen. Op het Britse Consulaat krijgt het in het wit geklede paar (Yoko in wollen mini-jurk en met een breedgerande hoed) het noodzakelijke bewijs van goed gedrag. De hu-

welijksceremonie door ambtenaar Cecile Wheeler neemt niet langer dan tien minuten in beslag. Getuigen zijn Peter Brown en de bevriende fotograaf David Nutter. Binnen een uur is het kersverse echtpaar weer op weg. Na een tussenstop van enkele dagen in Parijs gaat het stel op weg naar Amsterdam. Hun huwelijksreis zal *living theatre* worden.

N.B. Als deze inleiding een paar regels wordt ingekort dan kan hij eindigen op de linkerpagina, rechts dan nieuw hoofdstuk beginnen.

DAG I

MAANDAG 24 MAART 1969

From Paris to the Amsterdam Hilton

VOORPAGINANIEUWS

Pastors geschorst door kardinaal [DE TELEGRAAF]

Pakistan bedreigd door burgeroorlog [DE VOLKSKRANT]

Nixon besprak situatie in Vietnam [HET PAROOL]

Maagdenhuis weer open [ALGEMEEN DAGBLAD]

3,9 °C – 0 mm neerslag – zwaar bewolkt – 0 uur zon

From Paris to the Amsterdam Hilton

Op een Parijse vlooienmarkt

Al direct na hun bruiloft besluiten John en Yoko dat ze de publiciteit rond hun huwelijksreis zullen aanwenden voor een hoger doel. Een vredesactie ligt het meest voor de hand. De voorpagina's van de kranten worden al tijden gedomineerd door de rellen in de zwarte getto's van de grote Amerikaanse steden, de politieke moorden in de Verenigde Staten (op Robert Kennedy en Martin Luther King), de burgeroorlog tussen het Nigeriaanse gezag en de afgescheiden republiek Biafra, de brute manier waarop de Sovjetroepen duidelijk maken wie de baas is in Oost-Europa en natuurlijk de oorlog in Vietnam.

Niet alleen Vietnam wordt door de Amerikaanse B52-bommenwerpers met de grond gelijk gemaakt, ook het idealisme waarmee de Verenigde Staten altijd pronkten wordt door de oorlog vernietigd. Werd de VS sinds de Eerste Wereldoorlog door het Westen gezien als de grote vrede-stichter en bestrijder van het kwaad, dat imago ligt door Vietnam (vooral bij de naoorlogse generatie) volkomen aan gruzelementen. In Parijs moeten onderhandelingen op gang komen tussen de strijdende partijen in Vietnam – Zuid-Vietnam met steun van de VS, Noord-Vietnam met steun van China en de Sovjet-Unie – maar veel verder dan een bittere woordenstrijd over de vorm van de onderhandelingstafel is het nog niet gekomen. Als de wereldleiders dan niet voor vrede kunnen zor-

Huwelijksakte van de Lennons, zoals gereproduceerd in hun *Wedding Album*

Collectie Koster

gen, dan moet het maar van het volk komen. John en Yoko willen het goede voorbeeld geven.

John geeft toe dat hij te nerveus is om, zoals Yoko een keer heeft gedaan op het Londense Trafalgar Square, in een zwarte zak te kruipen om mensen aan het denken te zetten over oorlog en vrede. Maar een week samen in bed blijven liggen, is een originele actie waarnaar hij wel oren heeft. Het initiatief ligt niet alleen in het verlengde van Beatlesliefdesliedjes als 'All you need is love', maar sluit ook naadloos aan bij Johns filosofie zoals hij die heeft verwoord in 'Revolution' op *The White Album*:

*'You say you want a revolution
Well you know, we all want to change the world
You tell me that it's evolution
Well you know, we all want to change the world
But when you talk about destruction
Don't you know that you can count me out'*

Daarbij moet wel worden verteld dat ook bij Lennon soms de twijfel toesloeg. Op de plaat zingt Lennon 'you can count me out' maar op diverse proefopnamen is ook 'count me in' te horen. De zwarte zangeres Nina Simone, en met haar vele andere militanten, vindt dat Lennon de zaak

van de sociale veranderingen heeft verraden. In een gezongen reactie op 'Revolution' dringt zij er bij Lennon op aan 'to clean his mind'.

De huwelijksreis gaat rustig van start in Parijs. Na hun huwelijksvlugtertje op Gibraltar nemen John en Yoko daar hun intrek in het Plaza Athénée Hotel. Het paar, in onopvallende zwarte kledij, Yoko's gezicht vrijwel geheel verborgen onder een oversized hoed en achter een zonnebril, wordt niet lastiggevallen door opdringerige persfotografen en kan zich redelijk ongestoord door de stad bewegen. Hand in hand lopen ze in de lentezon over de vlooiemarkt.

Op hun laatste dag in Parijs worden de twee uitgenodigd voor een lunchafpraak met kunstenaar Salvador Dalí, die gefascineerd is door The Beatles en graag eens met John zou samenwerken (in zijn huis in Spanje bungelt aan een kledinghangertje een foto van de muzikant). Net als bijna elk jaar heeft Dalí een maand lang een hele verdieping van Hotel Meurice afgehuurd om de boel daar eens flink op te vrolijken. Zo fietst hij regelmatig door de gangen en liet hij tijdens een eerder bezoek eens een kudde schapen op zijn kamer brengen, die hij met plastic kogels beschoot. Een andere keer vroeg hij het personeel vliegen te vangen in de tuin van de nabijgelegen Tuilleries en betaalde hij vijf franc voor elke bij hem ingeleverde vlieg. Als kerstfooi deelde de meester van het surrealisme gesigneerde litho's uit.

John, die met plezier terugdenkt aan de surrealistische dromen uit zijn jeugd, waarin hij beelden van Hiëronymus Bosch en Dalí zou hebben gezien, laat Dalí tijdens de lunch stukken horen van het nieuwe album *Life with the Lions*, waaraan hij samen met Yoko werkt. Maar het samenzijn verloopt stroef. Als Dalí, die het echtpaar moeiteloos verslaat in de kunst van het choqueren, dan ook nog eens een gebraden vogeltje van een schaal pakt en ruw in één hap zijn kop afbijt, wordt het de twee macrobiotische vegetariërs te veel en zij weten niet hoe snel ze weer buiten moeten komen.

Om half vijf die middag rijdt het paar Parijs uit in Johns nieuwe, witte Rolls Royce, die ze tijdens hun bezoek aan Parijs hebben laten invliegen. In de opvolger van zijn befaamde psychedelisch gekleurde Rolls gaan ze op weg naar Amsterdam. Omdat Johns privéchauffeur Les Anthony nogal opziet tegen de beruchte chaos op de Parijse rondweg rijdt de Italiaanse fotograaf Araldo di Crollanza voor de Rolls uit, met in het vooruitzicht de kans om in Amsterdam mooie foto's te maken.

De passagiers in de Rolls hoeven zich niet te vervelen: de auto is uitgerust met bandrecorder, platenspeler, televisie, bar en zelfs een tamelijk onzinnige brievenbus, waarin Lennon de brieven en kaarten deponeert die hij onderweg schrijft. En op de gitaar krikt Lennon onderweg Yoko's beperkte Beatlesrepertoirekennis op door liedjes te spelen van het album *Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band*.

Ook Peter Brown, die eveneens naar Parijs was gekomen, behoort tot de passagiers. Brown is vanaf het prille begin bij The Beatles betrokken. Als vriend en persoonlijke assistent van Brian Epstein heeft hij geholpen bij het opstellen van contracten voor The Beatles. Na Epsteins dood in 1967 is Brown een van de vertrouwelingen die het vacuüm opvult. Ook bij Apple krijgt hij een topfunctie. In de huwelijksweek van John en Yoko speelt hij een belangrijke rol in de organisatie.

Het zal de derde keer zijn dat Lennon Nederland bezoekt. In 1960 deden The Beatles Nederland aan op doorreis naar Hamburg, waar ze een paar maanden in rauwe clubs zouden spelen. John wilde toen graag het oorlogskerkhof in Oosterbeek zien. Bij het grote monument met de inscriptie 'Their Name Liveth For Evermore' maakten ze een groepsfoto met een onbedoeld profetisch gehalte. Uit een Arnhemse muziekwinkel ontvreemde Lennon een mondharmonica, die hij later zou gebruiken voor de bekende solo in 'Love me do'. Het tweede bezoek vond plaats in juni 1964, met een legendarisch geworden rondvaart door de Amsterdamse grachten, toen tientallen fans het water in doken om met de boot mee te zwemmen, en een optreden in de veilinghal van het West-Friese

plaatsje Blokker. De zieke Ringo Starr werd tijdens dat bezoek vervangen door Jimmy Nicol.

Op 24 maart 1969 om kwart over tien 's avonds arriveert de Rolls (kenteken EUC 100 C) bij de Nederlandse grensovergang Hazeldonk. Peter Brown belt met het Amsterdamse Hilton om te zeggen dat ze er over vijf kwartier zullen zijn. Derek Taylor, de perschef van The Beatles, krijgt telefonisch de opdracht om voor de volgende middag een persconferentie te organiseren in het Hilton en de Britse pers uit te nodigen.

Het Hilton Hotel is voor het kersverse echtpaar gereserveerd door Hans Boskamp, die John en Yoko de hele week zal begeleiden. Als adjunct-directeur van Bovema, de Nederlandse partner van The Beatles' platenmaatschappij EMI, reist hij met enige regelmaat naar Londen en zo kent hij de Beatles. Het klikt aardig tussen Lennon, fan van voetbalclub Liverpool, en Boskamp, die nog als linksback in het eerste elftal van Ajax heeft gespeeld.

In eerste instantie probeerde Boskamp een fraaie kamer te reserveren in het Amstel Hotel, het hotel met de meeste allure in Amsterdam en favoriete plek van pop- en filmsterren. Daar heeft de directie echter de roerige meute nog op het netvlies die voor hotel De Doelen hing toen The Beatles in 1964 Amsterdam aandeden. Ook in de puinhoop die de fans van The Rolling Stones er in datzelfde jaar van hebben gemaakt tijdens hun concert in het Scheveningse Kurhaus zag de directie een reden om deze beker aan zich voorbij te laten gaan.

Het Hilton, een nieuw, modern, zakelijk hotel op Amerikaanse leest geschoeid, nam de reservering wel aan, mits op de kamer geen verdovende middelen zouden worden gebruikt. Enige spijt zal de directie van het Amstel Hotel achteraf ongetwijfeld wel hebben gehad, want het verblijf van John en Yoko in het concurrerende Hilton Hotel zal dat hotel geen windeieren leggen. De befaamde suite 902 (door een andere nummering is het nu kamer 702, de John & Yoko-suite) is vrijwel altijd verhuurd. Kostte die kamer in 1969 nog 218 gulden (100 euro) per nacht,

veertig jaar later moet men er 1750 euro per nacht voor neertellen.

Bij de Utrechtsebrug, aan de rand van Amsterdam, stappen fotograaf Nico Koster en Henk van der Meyden, journalist van *De Telegraaf*, in. Die laatste is door Hans Boskamp getipt over Lennons komst en heeft daarmee de primeur. De hele week zal de amusementsjournalist uitvoerig verslag doen van de happening. In zijn eerste stukje noteert hij nog een paar stekeligheden over het paar, dat 'voortdurend in zwarte heksenkledij' loopt. Hij noemt Lennon 'een groot en begaafd artiest. Een musicus met literaire kwaliteiten, die nu met Yoko Ono aan zijn zijde op een voor buitenstaanders wat merkwaardige wijze zichzelf aan het vernieuwen is.' De volgende stukken worden steeds vriendelijker, bijna onderdanig, want zo is de deal: Van der Meyden mag veelvuldig in kamer 902 van het Hilton vertoeven.

De onvoorwaardelijke aanbidding van The Beatles mag dan voorbij zijn, het blijft voor velen een belevenis van jewelste om een Beatle in levenden lijve te ontmoeten. Het beroemdste echtpaar van dat moment wordt bij aankomst bij het Hilton dan ook opgewacht door enkele tientallen fans en vertegenwoordigers van de pers. Het was ongetwijfeld nog veel drukker geweest als Henk van der Meyden die ochtend niet in *De Telegraaf* had geschreven dat Lennon en Ono 's middags op luchthaven Schiphol zouden arriveren: hij wist toen nog niet dat het paar per auto zou aankomen. In de loop van de week zal het helemaal stormlopen.

De zeventienjarige Peter van Pelt heeft al de hele middag staan kousen met een bos bloemen. Als de Rolls stopt en zijn held stapt uit, drukt hij hem de ruiker in de hand. De krantenfoto die dat oplevert bewaart hij als een relikwie. Na schooltijd zijn scholieren komen toestromen uit de scholen in de buurt. Een aantal van hen draagt witte gympies, omdat bekend is dat John en Yoko geen leer dragen. (Een blik in de Rolls leert echter dat het leer van de stoelen niet is verwijderd.) Ook de

populaire diskjockey Robbie Dale, presentator van het TROS-televisieprogramma *Jam*, komt poolshoogte nemen. Een jaar eerder heeft hij voor een tijdschrift Paul McCartney geïnterviewd, nu mikt hij op een televisiegesprek met John Lennon. Frits Ubels, die de Beatlesfanclub vertegenwoordigt, heeft even na half twaalf als eerste John en Yoko in het vizier. In het fanclubblad *Chains* schrijft hij:

‘Om 23 uur 37 was het eindelijk zover: de witte Rolls Royce stopte voor het Hilton Hotel en werd onmiddellijk bestormd door wachtende fans en de persmensen. Het was moeilijk voor John en Yoko om zich door de menigte heen naar de ingang van het hotel te wringen. Ook zij die wat op de achtergrond bleven staan konden ze goed zien, want zowel John als Yoko waren gekleed in een wit pak (ongeveer dezelfde kleur als de auto). Nadat ze de draaideuren van het hotel door waren, werden John en Yoko uitgebreid bekeken door de “keurige” hotelgasten

Uit *De Telegraaf* van 25 maart

De aankomst bij het Hilton Hotel. Op de voorgrond Henk van der Meyden (in geruime winterjas)

Foto Bert Sprenkeling

Chauffeur Les Anthony gaat de wagen wegzetten.

Foto Bert Sprenkeling

Uit het ITN-verslag

Direct na aankomst in kamer 902. De 'oude meesters' aan de wand worden weldra verwijderd om te worden vervangen door eigen foto's, platenhoezen, tekeningen en slogans.

Collectie Vrijdaghs

die zich in de hall bevonden. De fans moesten zich tevreden stellen met het bekijken van de auto. Wat een wagen. [...] De bagage werd eruit gedragen w.o. een paar rode dozen, die half open waren en waar zo te zien wat kleren in zaten. Geen tijd om te praten, maar ik had John en Yoko gezien en dat is al heel wat.'

Hans Boskamp, die een mand vol exotisch fruit, een platenspeler met enkele platen en een stevige bos bloemen met zijn visitekaartje eraan op de kamer heeft gezet, slaagt er met hulp van het Hiltonpersoneel in de schrijvende pers en de fotografen buiten de lift te houden. Alleen de cameraman van het Britse *Independent Television News* mag een paar shots van de kamer maken. 'Het enige wat wij willen is slapen', roept Lennon de wachtende meute nog toe voordat de liftdeur achter hen sluit.

Toch lukt het ook Don Short van de *Daily Mirror* om de Lennon-eta-ge te bereiken. Bij het uitladen van de koffers uit de Rolls voor het hotel wierp hij zich behendig op als 'roadmanager' door routineus de bagage-stukken te tellen en mee naar boven te lopen. Helaas weet hij John daar geen bevredigend antwoord te ontlokken op zijn vraag of de twee 'het' in het openbaar gaan doen. Als de deur voor zijn neus wordt dichtgesla- gen, blijft de journalist nog even rondrentelen.

Kort daarna dwarrelen vanuit kamer 902 exotische klanken van In- diase muziekinstrumenten over de gang.

DAG 2

DINSDAG 25 MAART 1969

Talking in our beds for a week

VOORPAGINANIEUWS

Volgende Apollo naar de maan [HET PAROOL]

Nu ook pil voor mannen [HET PAROOL]

Treinramp in België: 18 doden [HET VRIJE VOLK]

NTS zendt Spartak – Ajax direct uit [HET VRIJE VOLK]

4,7 °C – 0 mm neerslag – half bewolkt – 5,2 uur zon

Talking in our beds for a week

Op dinsdag begint het perscircus echt goed, maar eerst moet natuurlijk het decor in orde worden gebracht. Na een simpel ontbijt van thee en toast staat Yoko erop dat er een zak over de televisie wordt gehangen, alsof het een luidruchtige papegaai in een kooi is die tot zwijgen moet worden gebracht. De stoelen moeten eruit om de eenvoud van het leven te benadrukken en om de vele gasten die het duo verwacht wat bewegingsruimte te geven.

Hans Boskamp heeft voor stiften en grote vellen papier gezorgd waarop de kunstenaars hun gang kunnen gaan. De schilderijen van oude meesters worden snel vervangen door ter plekke gemaakte posters met (zelf)portretjes en teksten als *'It's spring'*, *'I love John'*, *'I love Yoko'*, *'Grow your hair'* en *'Stay in bed'*. Tegen het raam plakt het echtpaar de kernwoorden van hun onderneming: *'Bed Peace'* en *'Hair Peace'*. Ook worden de hoesfoto's opgehangen van de twee albums uit hun *Unfinished Music*-serie: *Two Virgins* en *Life with the Lions*. Op de hoes van de laatste plaat (die ongeveer een maand later zal uitkomen) zien we Yoko in bed in het Londense Queen Charlotte's ziekenhuis, waar zij in november 1968 een miskraam kreeg. John, die geen bed kreeg aangeboden, ligt er op de grond naast. Op het album staan onder meer het nummer *'No Bed for Beatle John'* en een opname van de hartslag van het kind.

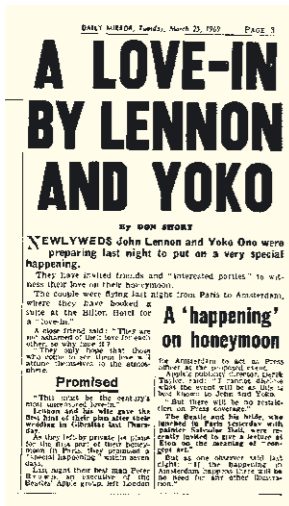
's Middags zijn de twee acteurs van de opmerkelijke Amsterdamse voorstelling klaar. Vol verwachting liggen ze onder een kanariegele tweepersoonsdeken, een tulp in hun pyjama's gestoken, met hun rug tegen het raam. (Veel filmers en fotografen zullen balen van het tegenlicht.) De taperecorder ligt op het bed; de twee zullen alles opnemen voor het *Wedding Album*. De toeschouwers, die tegelijkertijd medespelers zijn, kunnen binnenkomen.

De verwachtingen zijn hooggespannen. Deze ochtend schreef Don Short in de *Daily Mirror* dat het stel in Amsterdam is gearriveerd voor een *love-in*. De journalist citeert een anonieme vriend van John, die zegt dat het paar zich niet schaamt voor de liefde voor elkaar, dus waarom zouden ze die verbergen? 'Ze hopen alleen dat iedereen die erbij is in de sfeer kan meegaan. Het wordt de meest ongecensureerde *love-in* van de eeuw.'

Terwijl tientallen kinderen vanaf de bloembakken beneden voor het Hilton naar boven kijken en slechts twee vlekken op de ramen zien – de afstand is te groot om de woorden 'Hair Peace' en 'Bed Peace' te kunnen lezen – staan dertig fotografen, zeventenveertig journalisten met pen en papier en veertien vertegenwoordigers van radio en televisie te trappelen voor de Hiltonpoort. Een aanwezige roept: 'Als je niet beter wist, dan zou je denken dat het gaat om een nationale inzamelingsactie voor Biafra.' Degenen die geen perskaart kunnen tonen, worden veroordeeld tot de 'kindertribune'. Iemand merkt op dat de samenkomst door alle controles en stevige portiers de grimmige allure krijgt van een excursie naar de Amerikaanse legerpost Fort Knox.

De uitverkorenen stappen in de lift naar de tiende verdieping, waar twee wachtkamers zijn ingericht. Met drank, zoutjes en gegiechel wordt de wachttijd gedood.

Als eerste mogen de fotografen en tv-ploegen naar beneden, naar de negende etage. Het *NTS-journaal* – de NTS (Nederlandse Televisie

Kamer reconstructietekening (volgt)

'The Admiral' Robbie Dale interviewt het paar voor *Jam*. Door het raam nemen ze het geluid van roepende fans op.

Nico Koster

Het verslag van Robbie Dale in *Troskompas* van de week erna

Stichting) is de voorloper van de NOS – moet tenslotte dezelfde avond al beelden kunnen tonen van de illustere gasten, terwijl de Britse filmploegen hun materiaal al om vier uur 's middags op Schiphol moeten hebben om het vanavond te kunnen uitzenden.

Ook Niek Heizenberg van de NCRV-actualiteitenrubriek *Hier en Nu* is door Hans Boskamp uitgenodigd om een item te maken. Bij binnenkomst zingt John 'Those were the days', een liedje dat de rest van de week door Heizenbergs hoofd blijft spoken. Knus maar ook enigszins ongemakkelijk op het bed gezeten, stelt Heizenberg zijn vragen. Hij begint met de gedachte uit George Orwells *Animal Farm* dat alle dieren gelijk zijn maar sommige dieren een beetje gelijk, waarbij hij John en Yoko, hier in hun Hiltonbed, tot de laatste groep rekent. Maar John benadrukt, enigszins tegen beter weten in – want waarom komen al die verslaggevers immers juist naar dit gehuwde stel in pyjama kijken – dat alle mensen gelijk zijn. Als Heizenberg vraagt of ze dit soort acties niet een beetje zijn ontgroeid, beaamt John dat hij met zijn achtentwintig jaar al behoorlijk oud is, en zijn zeven jaar oudere vrouw nog meer. 'Maar,' zegt hij, 'deze actie is nieuw en we doen het met humor.'

Yoko, door Heizenberg consequent met 'mevrouw Lennon' aangesproken, noemt humor een belangrijk wapen tegen geweld. Maar het draait natuurlijk allemaal om de liefde, en de kroon op deze liefdevolle vredesweek zou de verwekking van een kind zijn – John heeft al de bizarre namen Amsterdam, Peace of Hair voor hun zoon of dochter in gedachten.

Bij terugkomst van hun ronde van de eredienst voeden de tv-journalisten de wachtende scribenten met de eerste informatie: 'Het stinkt er'.

Bert Sprenkeling maakt foto's voor *Het Parool*. Het origineel van de meest kenmerkende foto van de massale persconferentie zal later door kunstredacteur Peter van Brummelen uit het *Parool*-archief worden

Op de parkeerplaats trekt de crèmekleurige Rolls van de Lennons veel bekijks.

Uit het Polygoon-verslag

ontvreemd en hangt sindsdien boven zijn bed.

De jongste fotograaf van het gezelschap is de vijftienjarige Govert de Roos, die later bekend zal worden door zijn werk voor *Playboy*. Met een vervalst pasje is hij tot het heiligste der heiligen doorgedrongen. De adrenaline raast door zijn lijf als hij samen met de grote jongens in de lift staat. Zodra hij een rol heeft volgeschoten, maakt hij dat hij wegkomt, bang dat hij zijn materiaal moet afgeven als hij als verstekeling wordt ontmaskerd.

Niek Heizenberg (1923): 'Ik had geen idee wat ik kon verwachten en van enige voorbereiding was geen sprake. In vliegende vaart was ik uit Hilversum vertrokken om de klus even te doen. Kritische vragen heb ik niet gesteld. Ik had eigenlijk geen idee waar het over ging. Ja, de vrede en een week in bed liggen. Ik moest zo vaak ergens naar toe zonder enige voorkennis, omdat er nu eenmaal altijd haast was. Mijn vragenarsenaal was: wie, wat, waarom, waar en wanneer. Toen ik eenmaal op de terugweg was naar de studio kwamen de briljante vragen in mijn hoofd op. Voor de NCRV was dit onderwerp zeker niet te wild. Wij besteedden aandacht aan alles wat er toe deed en wij vonden deze happening zonder meer een item. Hier lag toch een half gedrogeerde Beatle en zijn half Amerikaanse, half Aziatische liefde in bed voor het oog van de hele wereld. Ik heb ze nog wel gevraagd of ze kinderen wilden maken en ze antwoordden dat ze daar wel

zin in hadden. Frappant was ook dat Yoko Ono een obsceen gebaar maakte door haar trouwring ritmisch over haar vinger op en neer te halen, toen ik vroeg waarom ze in bed lagen. Zij was de baas en bepaalde de toon van het gesprek. Ze corrigeerde John ook zo nu en dan. Lennon lag erbij als een dromer, maar een groot filosoof vond ik hem niet. Het was wel een positieve, ludieke actie, al is de wereld er niet vreedzamer op geworden, natuurlijk. Ze waren aardig en coöperatief.

Reacties op mijn item kan ik mij niet herinneren. De meeste mensen haalden hun schouders erover op en vonden het maar een malle vertoning. Een kleine groep die bezig was met maatschappijvernieuwing, de Provobeweging en studenten vonden het wel geweldig natuurlijk. Zij bepaalden in die dagen grotendeels het nieuws. En ik was de volgende dag al weer op weg naar een volgende happening.'

John en Yoko poseren voor fotografen terwijl hun cassetterecorder alle gesprekken registreert voor hun *Wedding Album*

Foto Bert Sprenkeling

De entree van kamer 902.
Links, staand: Hans Boskamp

Cor Juring

Claude Vanheye (xx) behoort eveneens tot de jeugdafdeling van het fotografengilde. De fotograaf met Indonesisch bloed mag nog een keer in zijn eentje terugkomen, want het bruidspaar vindt het wel grappig, zo'n klein oosters jongetje met een grote camera. Hij richt dan zelfs in de belendende kamer zijn studiotje in. *Muziek Parade* plaatst een van zijn foto's op de cover, terwijl zijn foto's tevens worden gepubliceerd in het concurrerende muziekblad *Muziek Express*.

Ook de Duitse fotograaf Elmar Welge slaagt erin een aantal klassiekers te schieten in kamer 902. Hij is op dinsdagochtend uit zijn bed ge-

Persfotografen in actie, met op de voorgrond Claude Vanheye

Nico Koster

De eerste shift persfotografen. We herkennen o.a. Karel Hille, Pete Schoonhoven, Hans Verhagen en vriendin, Rigo Kalkhoven, Peter Horvers, Ruud van Dulkenraad, Paul Witteman, Hans Boskamp, Tom Smeets

Bert Sprenkeling

Bert Sprenkeling (1935) was zijn hele werkende leven fotograaf en fotoredacteur bij *Het Parool*. Tot aan het eind van de jaren zestig moest hij, net als andere fotografen, vechten om zijn foto's ten koste van tekst in de krant te krijgen. Zijn foto's van John en Yoko kreeg hij moeiteloos geplaatst.

'Ik kreeg per dag twee of drie foto-opdrachten van *Het Parool*. Dat kon van alles zijn: een bezoek van de koningin aan de stad, een omgevallen lantaarnpaal in Amsterdam-West of de komst van John Lennon. Voor mij was het gewoon werk. Ik wist natuurlijk wie hij was, maar ik was geen echte liefhebber van The Beatles. Ik had geen platen van ze.

Op dinsdag zat ik in de eerste shift die de kamer in mocht. Met ongeveer vijftig collega's was de kamer bomvol. Allemaal op de grond. Er werd regelmatig 'au' geroepen als iemand op een anders hand ging staan. Lennon sprak heel zacht, moeilijk te verstaan. De meeste vragen werden aan hem gesteld, maar Yoko gaf de meeste antwoorden en dat leek hij wel best te vinden. Haar antwoorden waren eigenlijk niet meer dan een constante herhaling van de opmerking dat ze zoveel straling, *vibrations*, voelde en dat de hele kamer gevuld was met positieve energie. Soms fluisterden ze naar elkaar. Yoko had de leiding, zonder meer. Mijn foto le-

verde een mooi, overzichtelijk beeld op van een bizarre situatie: een horde reporters als discipelen aan het voeteneinde van twee vredesapostelen. De foto stond later over vijf kolommen in de krant – en dan ben je als fotograaf geslaagd.

Ik ben de dagen daarna, net als andere fotografen en verslaggevers, nog een aantal keer teruggegaan. Die week werd eigenlijk een langgerekte persconferentie. Ik had niet het idee dat ik getuige was van een onvergetelijk moment, dat daar geschiedenis werd geschreven. Totaal niet. Ik vond het alleen maar een chaos, en die twee waren zweverig. Ze zagen er ook zo smoezelig uit, ook al droegen ze witte pyjama's. Dat lange haar hing voortdurend voor hun gezicht, vooral bij Yoko. John wreef het regelmatig met zijn hand uit haar ogen. Ik vond het niet smakelijk. Het idee sprak mij ook niet aan om de duurste kamer te boeken in een heel duur hotel en daar dan een week te demonstreren tegen geweld en voor vrede. Wat een bullshit, dacht ik. Het kost een vermogen en wat bereik je ermee?

Het was de tijd van de opstandige jonge generatie, die geen gezag meer erkende. Maar voor de meeste journalisten gold dat nog niet. Er werd vaak nog ja en amen gezegd tegen de minister of de bisschop, die keurig met excellentie en monseigneur werden aangesproken. John en Yoko kregen ook niet veel kritische vragen op zich afgevuurd.'

De Paroofoto van Bert Sprenkeling werd door John en Yoko gebruikt voor de klaphoes van het *Wedding Album*

beld door een medewerker van het Londense Apple met de vraag of hij zin heeft om in Amsterdam foto's te maken van John en Yoko. In 1966 heeft Welge de Duitse tournee van The Beatles naar tevredenheid in beeld gebracht, reden waarom hij in het Apple-adresboekje staat. In zijn haast blaast hij op weg naar Amsterdam de motor van zijn vijftien jaar oude auto op, maar hij is toch op tijd om met de eerste lichting fotografen de bruidssuite in te worden geloodst.

Hoewel de journalisten in kamer 902 nieuwsgierig, beleefd en toch ook enigszins opgewonden zijn, kunnen zij in hun stukjes die de volgende dag verschijnen de ironie niet geheel onderdrukken. John en Yoko zitten er niet mee en blijven monter; ze vinden het alleen maar positief als er wat meer wordt gelachen in de wereld. John ziet de wereld als een kamer, legt hij Niek Heizenberg uit: als de sfeer in het vertrek is bedorven, heb je iemand nodig die de stemming kan laten omslaan: een freak, een vrolijke vogel, een clown. Die clown wil hij graag zijn. John: 'Laten we aannemen dat de journalisten onze woorden verdraaien en dat ze ons belachelijk zullen maken. Dan zijn er altijd nog de foto's en de films, en die liegen niet.' De ridiculiserende journalisten kunnen schrijven wat ze willen, zal John vandaag vele malen herhalen, maar 'de echte vrienden, die op dezelfde golflengte vibreren als wij, zullen ons toch begrijpen'.

Vibreren lijkt het toverwoord tijdens de Amsterdamse week van John en Yoko's huwelijksreis. Vibreren? In dat bourgeois Hilton Hotel? Met uitzicht op keurig Amsterdam-Zuid en *suburban* Buitenveldert? Ja, juist op zo'n plek willen de Lennons de goede vibraties laten trillen. Zo'n hotel is voor hen zeer functioneel door de strenge bewaking en het feit dat ze op de negende verdieping geen last hebben van mensen voor de deur. Yoko prijst 'de communicatie in deze omgeving', wat door een journalist mompelend wordt becommentarieerd met: 'Een druk op de knop en roomservice staat klaar.'

De John & Yoko-foto's van Elmar Welge zijn voor een redelijke prijs te koop via zijn website www.beat-art.de. De iets intiemere foto's die de Braziliaanse fotograaf Luiz Garrido maakte nadat zijn collega-fotografen de kamer al hadden verlaten, werden in 2008 op een Londense veiling aangeboden voor 100 000 euro. Dat bleek zelfs welgestelde Beatlesfans te gortig, waarna een mokkende Garrido het pakketje weer meenam naar huis.

‘Hebben de kinderen beneden geen recht op *vibration* door lijfelijke aanschouwing van hun idolen’, vraagt Han Mulder van *Het Parool*. John wijst hem erop dat je geen handen hoeft te schudden om met elkaar te communiceren. Yoko doet daar nog een schepje bovenop door te zeggen dat die kinderen toch niet zouden weten wat ze moesten vragen als ze binnen waren. En daarbij: ‘Het straalt van hieruit naar beneden.’ Kortom, het vibreert in het Hilton meer dan de nuchtere buitenstaander vermoedt.

Friso Endt schrijft in *Het Vrije Volk* over deze middag:

‘Het wachten duurt lang. De spanning stijgt. Een ober die steeds nieuwe bladen met versnaperingen aandraagt, vraagt of iemand een handtekening voor zijn zoontje kan versieren. De prijs wordt onmiddellijk afgemaakt op twee glazen pils en een jonge jenever.

Om kwart voor drie mogen de eerste vertegenwoordigers van de schrijvende pers afdalen in de Hiltonkrochten. Boskamp zelf regelt bij de deur de blijde intocht en verzoekt de heren in een kring rondom het bed te gaan zitten, vanwaaruit Lennon en Ono stralend toekijken als kinderen op sinterklaasavond. Door deze gedwongen *sit-down*-actie krijgt de persconferentie op slag het kneuterige aanzien van een bijeenkomst van overjarige padvindsters die hun bedlegerige hopman verrassen.

De vragen en de antwoorden, die in de volgende zestien minuten door de vrijwel geheel ontmantelde suite zweven, hebben alle het soortelijk gewicht van een zeepbel.

Vraagje: “Wat denk je van je nieuwe *image*?”

John: “*Image*. Daar denk ik niet over. Dat hebben jullie gemaakt, niet ik. Als ik een bril met groene glazen draag, doe ik dat omdat ik het prettig vind. De rest is fantasie van de buitenwacht. Ik heb een Beatles-image, een Lennon-image, een John-image, wat weer wat anders is. Maar de waarheid is dat ik gewoon geen concessies wil doen.”

Yoko: “John is een van de grootste figuren die ik in deze wereld ken.”

John valt daarop spontaan in de kussens, plukt aan zijn baard en zegt: “Mijn hemel, ik houd van je.”

Ander vraagje: “Bent u rijk?”

John: “Het is maar wat u onder rijk verstaat. In sociale zin moet ik ja zeggen.”

Vraagje: “En in andere zin?”

John: “Ja.”

Een lichtelijk getergde journalist informeert vervolgens wat er waar is van het bericht in de *Daily Mirror* van dinsdagmorgen dat John en Yoko het plan hebben om elkaar in het openbaar lief te hebben.

John schudt het hoofd. “Je kunt *love* op zoveel verschillende manieren maken. Maar voor wat u bedoelt zijn we toch geloof ik net even te gereserveerd.”

Aandoenlijk vraagje: “Wilt u samen een baby?”

Yoko: “Het zou eigenlijk wel mooi zijn om er in Amsterdam voor te zorgen. Het is een heerlijke stad, waar een hoop gebeurt. De provo’s, de witte fietsen.”

De kring knikt. Laat haar maar.

Welwillend reageert John ook op een directe stoot onder de gordel. “Heeft u er al over nagedacht hoe het met de vrede moet als u nog eens van Yoko Ono gaat scheiden?”

John schudt bedachtzaam het hoofd. “Daar denken wij niet aan. Je denkt toch ook niet aan de dood. We hebben al de grootste moeite om zeven dagen aan een stuk in bed te blijven. Heus, dat is moeilijker dan u denkt. Ik heb het in India ook gedaan. We beschouwen het samen als een klein offer voor de gemeenschap. Het is een steen in het water, die rimpels trekt in de wereld, in het universum.”

Op dat moment zegt Boskamp: “Ik wil niet rot doen heren, maar er zitten nog anderen boven, die ook graag naar binnen willen.”

Men knikt, men staat op, John schudt feestelijk de uitgestoken handen. Yoko kirt. “Vibratie”, zegt ze zacht.

Van de tulp op haar nachtpajon valt een spierwit blad op de deken. Uit een luidspreker sippelt de motregen van klaaglijke muziek die Ravi Sankar aan zijn sitar heeft ontlokt. De sterfelijke geur van de sering in de hoek is opeens ondraaglijk.

“Als jullie weg zijn, laat ik thee boven komen”, deelt John handenwrijvend mee.

Over de vrede durft niemand meer te spreken.’

De vrede moet een flinke stap dichterbij komen door deze dubbele actie van John en Yoko. Zelf blijven ze zeven dagen in bed liggen en verder roepen ze iedereen op zijn haar net zo lang te laten groeien totdat het geweld de wereld uit is. Aanvankelijk hebben ze nog met het idee gespeeld om gewoon heel lang op een podium te gaan staan en hun haar te laten groeien, maar enig realisme maakte een einde aan dat plan, vertelt Lennon tijdens de persconferentie: ‘Mensen zijn niet zo geduldig hè?’

Yoko vermoedt dat dit wel eens de belangrijkste actie van de laatste driehonderd jaar kan worden, en John benadrukt dat het laten groeien

Links: impressie van het perscircus in kamer 902 door Ruud Hoff

Spaarnestad Photo

Rechts: John Lennon, ‘Bed-In for Peace’, 1969 (prent, uitverkocht)

© Bag One Arts Inc. / Collectie Nico Koster

van je haar een eenvoudiger en effectiever protest is dan een vuistgevecht of een steen door de ruiten te gooien. De twee pacifisten geloven niet in een revolutie door geweld en noemen in dat verband Kennedy, Gandhi en Martin Luther King als hun lichtende voorbeelden.

Helemaal bekeerd tot het pacifisme is John, de voormalige straatvechter uit Liverpool, nog niet. Hij moet eerlijk bekennen dat hij weinig ziet in het gebod uit het Bijbelboek van Johannes om de andere wang toe

Bert Vuijsje (1942) werkte als journalist bij *Het Parool* (1967–1969), de *Haagse Post* (1969–1981) en het maandblad *Intermagazine* (1981–1984). Van 1985 tot 1996 was hij adjunct-hoofdredacteur van de *Volkskrant* en van 1996 tot 2000 hoofdredacteur van *HP/De Tijd*. In 1969 was hij nog maar net de status van leerlingverslaggever bij *Het Parool* ontgroeid, toen hij op dinsdag 25 maart naar de persconferentie van John en Yoko werd gestuurd omdat sterreporter Han Mulder verhinderd was.

‘Han Mulder zou mij komen aflossen zodra hij kon en dat idee was mij niet onwelkom, want ik had niet zoveel op met popmuziek, The Beatles en John Lennon. Ik was van de jazz en dáár schreef ik over. Belangrijker nog was dat ik voorzag dat de twintig journalisten op die hotelkamer allemaal een ironisch stukje over deze malle bijeenkomst zouden gaan schrijven. Maar dat stukje ging dus over henzelf! Ook in Ik vond het niet zo’n waardige journalistieke bezigheid.

De meeste journalisten leken geen zin te hebben om vragen te stellen, omdat ze waarschijnlijk dachten dat die weer zouden terugkomen in de stukjes die de anderen erover zouden schrijven. Ik denk dat de meesten het vernederend vonden dat ze eerbiedig vragen moesten stellen aan deze zelfbenoemde goeroes. Lennon en Ono hielden ook geen toespraak, het was in feite heel saai. Als rationele jongen had ik een enorme hekel aan de hip-

pies en daar hoorde dit ook bij. Dat wazige, wereldvreemde denken over menselijke broederschap, over *love en peace* en *stop the war* paste niet erg in de linkse sociaaldemocratische traditie waarin ik was opgevoed. Als je iets wilde veranderen, dan moest je politieke strijd voeren. Dat is een ambacht en daarvoor heb je allerlei kanalen. Die bed-in happening vond ik maar een wereldvreemde, domme actie met veel wierookgeur. Zo van: als iedereen maar een stickie opsteekt, is de wereldvrede een feit.

Ik kon mij wel goed voorstellen dat Lennon en Ono Amsterdam hadden uitgekozen om deze hippieachtige boodschap te verspreiden. Amsterdam was immers het magisch centrum van de wereld in die tijd.

De impact is nihil geweest, denk ik. Je kunt moeilijk stellen dat ze hiermee een krachtige bijdrage hebben geleverd aan de wereldvrede. De Vietnamoorlog bijvoorbeeld ging nog wel even door. En hier liggen ook niet de wortels van de antikernwapenbeweging uit de jaren tachtig. Maar goed, het gebaar heeft wel veel aandacht getrokken, dat valt niet te ontkennen.

Op een gegeven moment kwam mijn collega Han Mulder gelukkig alsnog de suite binnen. ‘Ik heb hem even verteld wat er tot dan toe was gebeurd en hij is gebleven. Ik was blij dat ik kon vertrekken en het stuk niet hoefde te schrijven.’

te keren als je op de ene al een tik hebt gekregen. Maar hij doet enorm zijn best om ook ‘zijn Hitler uit zijn lijf te bannen’, want alleen zo kan er werkelijk vrede komen.

Yoko komt met nog een andere ludieke suggestie: ‘Trek je broek uit voordat je tot geweld wilt overgaan.’ Het doel is vrede in Londen, Amsterdam, Biafra, en natuurlijk vooral in Vietnam. Zou een actie in de Zuid-Vietnamese hoofdstad Saigon dan niet meer voor de hand liggen? John heeft direct een praktisch antwoord klaar: ‘*I don’t wanna get shot.*’

De journalisten is op het hart gedrukt dat de persconferentie over de vredesmissie moet gaan. Toch kan een aantal nieuwsgierigen zich niet inhouden om iets over de muzikale plannen van The Beatles te vragen, en over de financiële toestand van Apple. Maar John laat daar weinig over los. In het ene gesprek op die dag heeft hij het over acht Beatles-nummers die alleen nog gemixt moeten worden, aan anderen vertelt hij dat er al twaalf liedjes klaar zijn. Hoe dan ook, de muzikant lijkt dit nog niet het moment te vinden om aan te geven dat hij eigenlijk helemaal geen zin meer heeft om muziek te maken met zijn oude Liverpool-maatjes. Hij heeft het slechts over een kleine Beatlesloze vakantie, en dan weer aan het werk met z’n allen in Londen. Lennon heeft het dan over het album *Abbey Road*, dat waaraan ze al aan het werk zijn en dat later het resultaat zal blijken van hun laatste gezamenlijke inspanning. De muziek van dat album zweeft blijkbaar ook in Amsterdam door zijn hoofd. Als Yoko tijdens een van haar muzikale momenten in het hotel op onnavolgbare wijze de tekst: ‘*Stay in bed | For bed-in | For peace of the world | Stay in bed | Grow your hair*’ zingt, begeleidt John haar op gitaar met de akkoorden van ‘Because’, het meerstemmige lied van *Abbey Road*.

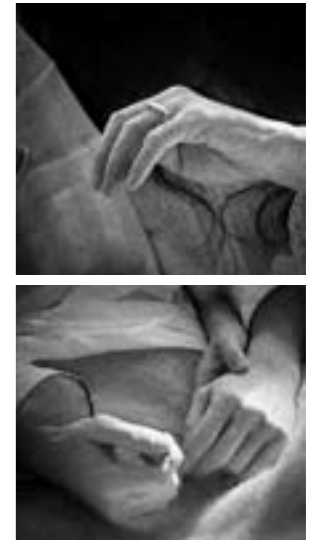
Over de financiële toestand van Apple herhaalt John wat hij kortgeleden in het openbaar ook al heeft gezegd, namelijk dat Apple op een faillissement afstevent als er niet krachtig wordt ingegrepen. In zijn Amster-

damse bed geeft hij toe dat The Beatles geen zakenmensen zijn en dat het geld hun door de vingers glipt. Hij prijst Allen Klein, ‘de enige man die Brian Epstein op het persoonlijke en zakelijke vlak kan vervangen’.

Een volgende journalist vraagt of John zich nog iets kan herinneren van zijn eerdere bezoek aan Amsterdam, in juni 1964. Eigenlijk alleen dat ze in het hotel hebben gezeten, antwoordt Lennon. Blijkbaar heeft de pas getrouwde Beatle zijn tochtje door de Amsterdamse hoerenwijk even verdrongen. Indertijd weigerden twee prostituees in de Amsterdamse rosse buurt in de Beatlesauto te stappen – de hysterie van de *die hard* fans ten spijt was de band in sommige kringen toch nog onbekend – en besloten The Beatles maar naar Femina te gaan, een club op het Rembrandtplein waar ze mee jamden met het huisorkest Los Trovadores Tropicales.

Tijdens de persconferentie zit Yoko voortdurend aan haar nieuwe trouwring te frunniken, alsof hij nu al hinderlijk knelt. Als ze hem op een gegeven moment van haar vinger schuift, kan een ironische opmerking over de houdbaarheid van haar derde en Johns tweede huwelijk niet uitblijven. Sue Martin van *The Observer* merkt op dat John zelfs helemaal geen ring draagt, maar dat heeft volgens hem niets te betekenen. Zowel Yoko als hij waren vreselijk opgelucht toen de scheiding van hun officiële wederhelften was geregeld en wilden daarom ook op de juiste manier hun nieuwe relatie bevestigen. Maar die emotionele gebeurtenis in Gibraltar blijkt voor John nog geen reden om de ring constant te dragen. ‘Dat is in Groot-Brittannië ook niet de gewoonte bij mannen’, vertrouwt hij de verbaasde journaliste toe.

Ook Don Short, die in de ochtendeditie van de *Daily Mirror* het vuurtje van een mogelijke peepshow stevig heeft opgestookt, laat zijn gezicht zien tijdens de massale persconferentie. Enigszins teleurgesteld schrijft hij de volgende dag dat het beloofde *special event* niet zo bijzonder was. Het ontbreken van enige vorm van actie verbaast hem. ‘Ze hebben al-

Yoko's trouwring

Paul Witteman (1946), journalist en televisiepresentator, was in 1969 verslaggever op de stadsredactie van het toenmalige, katholieke dagblad *De Tijd* in Amsterdam. Kunstredacteur Peter van Bueren, die later naam maakte als filmrecensent van *de Volkskrant*, was verhinderd en dus werd Witteman naar het Hilton Hotel gestuurd. Voor Beatlesfan Witteman was het de opdracht van zijn leven. In gedachten schreef hij al een halve pagina op een prominente plek in de krant, maar de hoofdredacteur dacht daar anders over.

Witteman: 'Ik hield mij gewoonlijk bezig met onderwerpen als de opening van een winkel in het stadsdeel Bos en

Lommer of een toespraak van een wethouder over een kwestie in Osdorp. Rechtbankverslagen maakte ik ook. Soms mocht ik iets cultureels doen, want daar lag mijn belangstelling. Op bedvisite bij John en Yoko was zo'n uitgelezen kans. Ik was een fanatieke Beatlesliefhebber en bovendien was dit een maatschappelijk geëngageerde vredesactie, wat mij enorm aansprak. In het Hilton heerste een opgewonden stemming. Ik begaf me te midden van talloze fotografen, cameramensen en allerlei beroemde verslaggevers, mensen die ik vurig bewonderde. We werden in ploegen ingedeeld en naar de slaapkamer gedirigeerd. Ik zat geloof ik in shift één. Ik dacht al direct: dat wordt wat! Daar mag ik zeker een halve pagina over vol schrijven, want dit is een event van heb ik jou daar. Ik zat ineens pal naast het bed, met pen en blocnootje in de hand, ijverig te noteren. Toen ik later op de krant kwam, vroeg mijn chef wat er was gebeurd en of ik zelf ook vragen had gesteld. Ik vertelde alles in geuren en

kleuren en dat ik John de bijdehante vraag had gesteld of hij ook van klassieke muziek hield. Nou, van Schönberg, had-ie enigszins verheugd gezegd. Dat vond ik al een enorme ontdekking. Verder had ik keurig meege schreven met de anderen. De chef verdween naar de hoofdredacteur en toen bleek al gauw dat hij het een totaal oninteressante bijeenkomst vond voor zijn kwaliteitskrant. Mijn stukje werd verbannen naar 's Lands Kroniek', een variarubriek voor trivialiteiten. Het stukje moest vooral badinerend van toon zijn.

Later heb ik nog eens uitgezocht of Lennons fascinatie voor Schönberg is

terug te vinden in de Beatlesmuziek, maar dat heb ik niet kunnen ontdekken. Zijn opmerking was een beetje snobistisch, denk ik nu, want Paul McCartney heeft veel meer gedaan met klassieke muziek. Lennon moest het hebben van authenticiteit en vrijgevochten uitspraken als 'Wij zijn populairder dan Jezus'. Daarvan was ik zeer onder de indruk. Ik was nogal pacifistisch ingesteld, en ik was het helemaal eens met die politiek geëngageerde protesten van Lennon.

Wat ik bewonderde in hem was dat hij daar met die karaktervolle maar allesbehalve mooie Japanse in bed lag, terwijl hij de aantrekkelijkste vrouwen kon krijgen. Door haar uiterlijk werd zij niet zo sympathiek gevonden. Ze keek niet lief. Alle verslaggevers, ik ook, hadden sterk het vermoeden dat Yoko alles initieerde en dat John dat braaf uitvoerde. Omdat hij nu eenmaal zo beroemd was kreeg hij de meeste vragen, maar zij was de genius achter dit hele project.'

leen elkaar een beetje geslagen met een tulp.' Maar er gloort nog een sprankje hoop voor Short, want hij heeft Yoko ('in een ouderwets hoog gesloten nachtjapon') horen zeggen dat zij en John in Amsterdam graag een kind willen verwekken.

Met een Oostenrijkse televisiejournalist raakt John in discussie over het gebruik van geweld door nationale overheden. John vraagt de man of hij een land kan noemen dat zich nog nooit aan een ander land heeft vergrepen. Zonder blikken of blozen noemt de man Oostenrijk, dat zich naar zijn volle overtuiging in het verleden alleen defensief met geweld heeft beziggehouden. Johns historische kennis lijkt niet toereikend om de man terecht te wijzen.

Zodra de journalistenhorde na een paar uur de kamer verlaat, laten Lennon en Ono zich tevreden achterover zakken in de kussens voor een smakelijke macrobiotische maaltijd met ongepelde rijst en groente. 's Avonds wordt de zak van de televisie gehaald.

De textielhandelaar die tegenover kamer 902 logeert, is niet zo blij met zijn ganggenoten. In de deuropening – achter hem een rek met japonnen – klaagt hij zijn nood bij een treuzelende journalist: 'Wat heb ik aan die herrie? Daar koop ik niks voor. Vannacht zijn ze aangekomen en ik heb verder niks dan lawaai ervan gehad.'

In de nacht van dinsdag op woensdag worden twee van schildjes op de grille van Johns Rolls door souvenirjagers gestolen.

Maandag 24 maart 1969

Foto Bert Sprekeling

Dinsdag 25 maart 1969

Polygoonjournaal

Mei 1969. Beeld uit de clip van 'The Ballad of John and Yoko', gefilmd door Mat van Hensbergen

The Observer, 23 maart 1969, pagina 10

De Telegraaf (?), 5 april 1969

DAG 3

WOENSDAG 26 MAART 1969

We're only trying to get us some peace

VOORPAGINANIEUWS

Leger aan de macht in Pakistan [DE TELEGRAAF]

Kat na zes uur uit vliegtuig bevrijd [HET VRIJE VOLK]

Nixon: 'Wij zijn op het juiste spoor' [HET PAROOL]

Levenslang Hans van Z. onherroepelijk [HET PAROOL]

3,4 °C – 0 mm neerslag – zwaar bewolkt – 1,7 uur zon

We're only trying to get us some peace

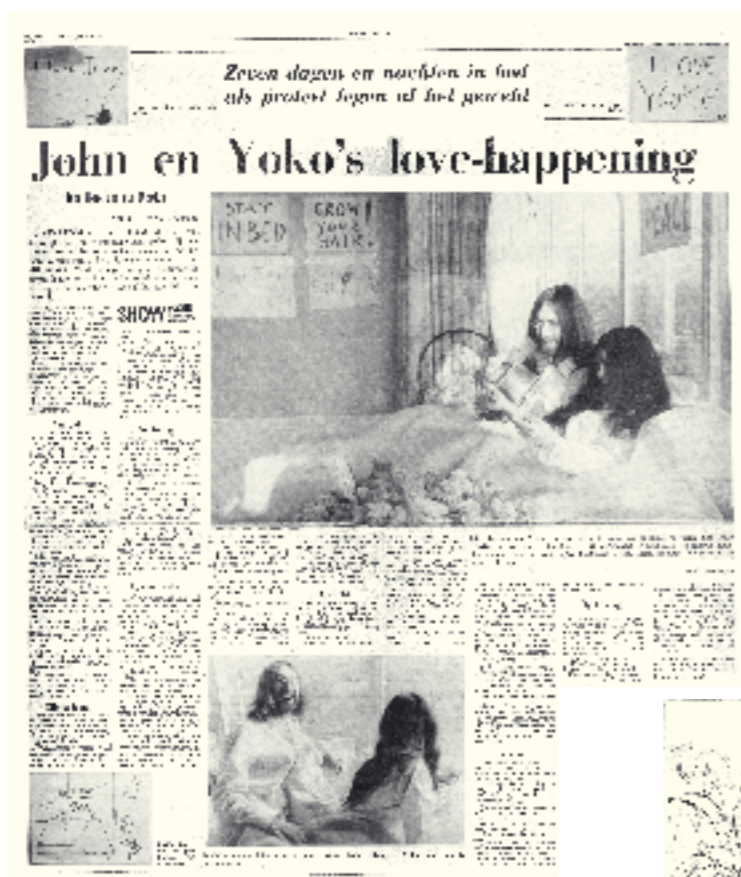
Het kamermeisje staat erbij alsof ze op dat moment veel liever de toiletten van een legerbarak aan het front zou willen schoonmaken. Maar in plaats daarvan moet ze de lakens verschonen van het huwelijksbed van John Lennon en Yoko Ono in kamer 902 van het Hilton. Het meisje, de Portugese Maria de Soledade Alves, krijgt in de loop van de week in de gaten dat het paar nauwelijks gebruikmaakt van de douche. Als de illustere gasten op maandag 31 maart zijn verdwenen, zal ze zonder omhaal de tekeningen van de muur trekken en in de prullenbak proppen, niet beseffend dat ze op een eenvoudige manier haar pensioen substantieel had kunnen aanvullen.

Op een foto van Charles Ley in de Britse *Daily Mirror* van woensdag zien we Lennon in een witte kamerjas, met een blik van een milde sergeant in de ogen, naast het kamermeisje. Yoko zit er met opgetrokken knieën op een stoel naast, met een houding die hangt tussen gelatenheid en irritatie. Ze lijkt te denken: 'Hè, wanneer mag ik nou weer naar bed?'

De kop boven het bijbehorende artikel luidt: '*John and Yoko are forced out of bed by Maria, the hotel maid.*' Daaruit spreekt een behoorlijke lading ironie over de actie van het stel, die in Engeland lang niet door iedereen even serieus wordt genomen. Journalist Don Short levert ironisch commentaar bij de foto:

Daily Mirror, 27 maart 1969

Uit De Telegraaf van woensdag 26 maart 1969

‘Bedmaatjes John Lennon en Yoko Ono zijn, net als menig visionair en revolutionair voor hen, tot de ontdekking gekomen dat het lastig kan zijn om je buiten de wereld te plaatsen. Opeens werden ze in hun dure, naar bloemen ruikende Presidentiële Suite geconfronteerd met het feit dat ook grote denkers compromissen moeten sluiten met aardse stervelingen... zoals kamermeisjes. Opeens werd de sereniteit tijdens De Grote Lennon Bed-In verstoord door een belangrijke gebeurtenis: Het Verschonen van het Beddengoed. Beatle John en zijn Japanse bruid moesten hun bed uitkomen. [...] Zij waren van plan om zeven dagen tegen elkaar aangekropen in bed te blijven liggen ‘uit protest tegen oorlog en het geweld in de wereld’. Maar dat was voordat Maria de Soledade Alves, een Portugees kamermeisje in het Amsterdamse Hilton Hotel, ten tonele verscheen. Zij kwam met een stapel schoon linnengoed en nam kordaat het heft in handen.’

(Uiteraard hebben de schrijvers van dit boek er alles aan gedaan om deze belangrijke bron in de Beatlesgeschiedenis op te sporen. De inmiddels hoogbejaarde De Soledade Alves is na gedane arbeid in Amsterdam naar Portugal teruggekeerd. Alle in Portugal levende dames met de naam Maria de Soledade Alves hebben we aangeschreven, met een bijgevoegde gefrankeerde retour enveloppe. Helaas heeft dat tot geen enkel resultaat geleid.)

Journalist Han G. Hoekstra heeft heel goed om zich heen gekeken toen hij dinsdag op bezoek was bij John en Yoko. Met het oog van een Amsterdamse Sherlock Holmes of van iemand die zich stierlijk heeft verveeld, getuige zijn verslag dat woensdag staat te lezen in *Het Parool*:

‘De kamer waarin de Lennons zich voor de duur van zeven dagen te bed hebben begeven, is een, ongeveer acht meter breed, zes meter diep, hoekvertrek dat zich op de tiende verdieping van Hilton-Amsterdam bevindt. Een licht vertrek, het licht komt niet alleen binnen door een groot raam aan de Apollolaankant, tegenover de deur, maar ook door de

balkondeuren aan de zijde van het Albert Hahn-plantsoen.

Het bed, waarin de Lennons zich bevinden, hij rechts en zij links, is een laag, kapitaal tweepersoonsbed, dat met het hoofdeinde bij het raam is geplaatst. De inliggenden hebben dus uitzicht op de deur en moeten, als zij uit het raam zouden willen kijken, zich geheel omdraaien. Dit is overigens de eerste opstelling. De bedoeling is het bed elke dag te verplaatsen wat ook het verzetten van andere stukken met zich mee zal brengen. Het meubilair is schaars. Behalve enkele tafeltjes voor vazen ontwaart men een grijsblauwe wandkast met sierbordjes en acht boeken, twee in perkament gebonden Latijnse werkjes en zes vlekkerige, vaalrode delen van de *Histoire de France* van par P. Daniël.

Wat in de kamer het meest opvalt, zijn de overal aanwezige bloemen en van tekeningen respectievelijk teksten voorziene vellen wit en geel papier aan de muren. De bloemen. Op de gele deken ligt, aan Yoko's kant, een ronde rieten mand ter grootte van een wagenwiel gevuld met roosjes (roze), fresia's (geel en blauw), hyacinten (paars), anjers (roze) en narcissen (wit). Naast mevrouw Lennon staat 1 grote vaas met witte sering en aronskelken, 1 kleine vaas met gele en lichtrode tulpen. Op het balkon 1 aardewerkbak met witte tulpen en witte sering, op een versterker 1 kleine vaas met blauwe irissen en dichtersnarcissen. Ernaast op de grond 1 blad met flesjes Amstelbier voor de vele publiciteitsmensen die op het nieuws van de bedstunt-ten-bate-van-de-wereldvrede zijn afgekomen. Op anderhalve meter afstand van mevrouw Lennon 1 radio, 1 pick-up waarop de lp *Raga Bhimpalasi*, Oosters aandoende tinkel- en tokkelmuziek, op een plank het singeltje *Road to Nowhere*.

De teksten op het raam en aan de muur omvatten, al dan niet met bijpassende tekeningen: Stay in bed, Grow your hair, It's spring, Hair Peace, Bed Peace. De meeste hangen aan de wand naast John. Bij de deur hangen de vellen geel papier. Daarop afdrukken van een paar handen (Johns) en nog een paar handen (Yoko's), verder rake, uit slechts enkele lijnen opgebouwde tekeningen, J & Y elkaar staande omarmend, J & Y elkaar

Links: 'Afdrukken van een paar handen (Johns) en nog een paar handen (Yoko's)'

Foto Nico Koster

tegenover elkaar zittend omarmend, hoofden van J & Y. In duplo aanwezig de hoesillustraties van hun nieuwste plaat. Een zwart-witfoto, Engelse bobby's die J & Y wegvoeren na de huiszoeking vorig jaar waarbij marihuana gevonden werd. Y toont een beangstigde blik, J kijkt zoals hij altijd kijkt, verwonderd en licht geamuseerd. Een kleurenfoto: Y in bed, met twee appels (groene), J naast het bed op de grond gezeten. De tekst vermeldt dat de plaat *Geen Commentaar* heet, dat het een Apple Record is, Made in Merrie England. Ook present een hoes met J & Y naakt.

Aan Johns rechterzijde, onder handbereik, een gitaar. Daarnaast een enorme mand fruit, naar door deze verslaggever waargenomen dinsdagmiddag half vier nog aangeroerd, bevattend witte druiven, blauwe druiven, appels, sinaasappelen, bananen, avocado's, een meloen. Een ananas.

Dit was een beschrijving van de kamer nr. 902, wat de Lennons zien als zij wakker worden, of zijn. Tijdens de publiciteitsuurtjes droeg zij een wit nachthemd, randje kant aan de mouwen, en zij hield een witte tulp vast ter hoogte van het middenrif. Hij was gekleed in witte, zwartgebiesde pyjama met een witte tulp in het borstzakje. Het enige zichtbare naakt: twee hoofden, twee halzen, vier handen. Hoewel er duidelijk sprake was van een ruim tweepersoonsbed heeft deze verslaggever toch het gevoel dat de Lennons daar liggen in een enorme twijfelaar.'

Op deze woensdag verlaten de bedlegerige kunstenaars het bed iets langer dan om hygiënische redenen strikt noodzakelijk is. Ze lunchen namelijk een half uurtje aan tafel met journalist Henk van der Meyden en fotograaf Nico Koster van *De Telegraaf*. De maaltijd is voor de gasten geen gastronomisch hoogtepunt, maar als John opmerkt dat Yoko er met haar zesendertig jaar toch veel jonger uitziet door al die macrobiotische bruine rijst, sojasoep en geitenmelk – Van der Meyden, later: 'Het was merkwaardig voedsel dat we aten' – tast ook Van der Meyden maar verwachtingsvol toe.

'Er was een rust die iets magisch had.'
(Henk van der Meyden in *De Telegraaf* van
27 maart 1969)

Foto's Nico Koster

'De telefoon ging. John stond op en liep door de kamer om hem op te nemen. Hij viel languit op bed neer. Yoko ging naast hem zitten en speelde met zijn voeten.' (Henk van der Meyden in *De Telegraaf* van 27 maart 1969)

Foto's Nico Koster

Nico Koster (1940) was tot 1988 fotograaf bij *De Telegraaf*, waarna hij definitief voor de kunsthandel koos. Hij is eigenaar van de Amsterdamse Galerie Moderne en een van de meest toonaangevende vertegenwoordigers van Cobra-kunstenaars in Nederland. Koster ging in maart 1969 met Henk van der Meyden, sterverslaggever van *De Telegraaf*, mee om reportages te maken van John en Yoko in het Hilton Hotel. Hij maakte een unieke serie van het paar buiten het bed. Koster raakte de negatieven echter kwijt. Eind 2008 vond zijn dochter ze terug in een mapje foto's die Koster van haar had gemaakt in 1969, het jaar van haar geboorte.

'Henk en ik voorzagen meteen dat hier geschiedenis zou worden geschreven, mede veroorzaakt door die ware mediahype. De happening paste precies in de jaren zestig, met flowerpower, provo, studentenrevoltes en de jeugd die opstond tegen de gevestigde orde. Zelfs de autoriteiten veranderden. In het hippe Amsterdam mocht al snel veel meer dan in de rest van de wereld.

Ook *De Telegraaf*, die te boek stond als een rechtse krant, coverde die ontwikkelingen nauwgezet. Het ging om nieuws, dat heeft niks te maken met rechts of links. Henk was een handige jongen, hij maakte pijlsnel exclusieve afspraken met Hans Boskamp, die de boel namens de platenmaatschappij organiseerde. John en Yoko bleken goed ingelicht, want ze wisten precies hoe machtig Henk was in showbizland en dat zijn dagelijkse pagina 'Privé' door lezers werd verslonden. Toen het duo Amsterdam binnenreed, stonden wij hun Rolls Royce op te wachten bij de Utrechtsebrug. We zijn ze voorgerezen naar het Hilton Hotel, waar Henk en ik de afspraken met hen konden bevestigen. In ruil voor een paar mooie, grote verhalen in de krant kregen wij ze zelfs een keer exclusief te spreken. Tijdens dat interview hebben ze voor ons aan tafel geluncht. Collega's waren stikjaloers. Henk zat

pontificaal tussen die twee aan tafel, vol met macrobiotisch voedsel dat wij overigens niet te eten vonden, en ik liep een beetje rond en maakte mijn foto's. John en Yoko werkten goed mee; ze waren gastvrij en babbelden vrijuit. John pakte op een bepaald moment zijn gitaar en zong voor ons. Een enorme kick. Ik was een echte Beatlesfan en had hun concert in Nederland in 1964 meegeemaakt. Dit was de ultieme toegift.

Yoko Ono was een bijdehante tante en naar mijn idee heeft ze The Beatles om zeep gebracht, maar tijdens onze sessies gedroeg ze zich heel normaal. Zij liet John rustig zijn verhaal doen, want Henk was vooral uit op quotes van hem. Wij hebben van mijn foto's dezelfde week nog een poster gemaakt en die aan John en Yoko gegeven. Het was een deeltje voor de verkoop, maar rijk zijn we er niet van geworden. In mijn kelder moet nog ergens een doos staan met posters die we niet kwijt konden. John en Yoko waren heel blij met een paar afdrucken die ik ze heb gegeven. Die hebben zij nog gebruikt voor het boekje bij hun *Wedding Album*, dat overigens geen beste plaat was.

Op een veiling heb ik onlangs een map met een tiental tekeningen van John Lennon weten te bemachtigen. Het is een getekende reportage van wat zich die week in het Hilton afspeelde. Je ziet hun aankomst in het hotel, hoe ze in bed liggen en hoe de wereldpers om hen heen zit. Er zitten ook zeer erotische tekeningen bij, waarop ze met elkaar doen. Heel spannend. Exact veertig jaar later worden die beelden in mijn galerie tentoongesteld, samen met de beste foto's die ik toen heb gemaakt. Zo is de cirkel rond.'

Ongebruikelijk perspectief

Foto Paul Zonneveld

John en Yoko hebben nauwelijks iets toe te voegen aan wat ze de tientallen verslaggevers de vorige dag al hebben toevertrouwd. Ook de radiodiskjockey uit Kansas die tijdens het interview met Van der Meyden belt, krijgt geen primeurs uit de monden van de bedgangers. Ja, ze hebben goed geslapen, ook al hebben ze de hele dag al in bed gelegen. En ja, John speelt in de vrije minuten gitaar en Yoko maakt in gedachten muziek.

De meeste foto's die de fotografen in de hotelkamer maken, zijn nauwelijks van elkaar te onderscheiden. Alleen de hoofden van de bezoekers verschillen, maar het zijn bijna allemaal foto's van het stel in bed die van kniehoogte zijn geschoten. Het lukt showbizzfotograaf Paul Zonneveld

Verslaggever Thom Olink

Foto Paul Zonneveld

een aparte foto te maken. Hij zoekt het hoogste punt in de kamer op en maakt een 'luchtfoto' van John en Yoko in bed.

Ook de meeste interviews zijn inwisselbaar. Misschien het enige verrassende op woensdag is een tamelijk openhartige opmerking van John tegen Thom Olink van de *Haagsche Courant* wanneer zijn collega-Beatles Paul, George en Ringo ter sprake komen. 'Wij zijn Beatles en vier aparte mensen, die als ze iets apart willen doen, dat niet via de Beatleskanalen willen uiten. Ik voel me bijvoorbeeld wat schuldig aan 'Revolution 9' op onze laatste dubbelepe. Dat was mijn nummer, dat had ik niet op een Beatlesplaat moeten zetten. Geloof me, ik speel heel graag rock, nog steeds.'

74 IN BED MET JOHN EN YOKO

Het weekblad *Panorama* publiceert woensdag een stuk, ondertekend door John en Yoko. De opmerkelijkste flarden uit het artikel:

JOHN: ‘Yoko zei eens tegen me: “Als je een keer hoest, dan heeft dat effect op de hele ruimte om je heen. Als je spreekt, dan vallen de woorden niet voor je op de grond neer, maar blijven ze doorgaan. Alles wat je zegt of doet heeft een effect op de mensen om je heen en op de hele wereld.”’

YOKO: ‘Ik ben voor abortus, maar nu ik getrouwd ben, nu ik verliefd ben, zou ik mijn kind niet laten weghalen als ik in verwachting zou zijn. Hetzelfde geldt voor vrije seks. Het mag van mij, zedelijk gesproken, maar John en ik hebben er geen behoefte aan mee te doen aan orgieën.’
John: ‘We kijken er wel naar.’

JOHN: ‘Als er speeltuinen zijn voor kinderen, dan moeten er ook speeltuinen zijn voor volwassenen.’

YOKO: ‘Het ongeboren kind is verbonden met de moeder door de navelstreng. In de wieg zijn ze die verbinding met hun moeder kwijt. Dan zijn ze erg onzeker en dus komt er geweld.’

Een van de Beatlesfans voor wie woensdag een topdag is, is de zestienjarige Constance Vrijdaghs. Net als veel meisjes heeft ook zij haar kamer behangen met foto’s en posters van haar helden. Ze is helemaal verslingerd geraakt aan John Lennon toen hij zonder omhaal van woorden verklaarde dat de Beatles populairder waren dan Jezus. Nu wil ze hem in het echt zien. Woensdagmiddag is ze op weg naar haar bijles als ze ziet dat het niet zo druk is voor het hotel. Samen met een andere fan probeert ze zo onopvallend mogelijk naar binnen te lopen. De portier maakt ze wijs dat ze even een kopje koffie willen drinken in de bar. Zodra ze die eerste horde hebben genomen, rennen ze de lift in en drukken op de

De fanclubkaart van Constance Vrijdaghs

knop voor de negende verdieping. Even lijkt het feest niet door te gaan: de deur sluit net iets te langzaam en de portier ziet kans de twee weer de gang in te sleuren. Maar als Vrijdaghs haar lidmaatschapskaart van de Beatlesfanclub laat zien, waarvan ze al vijf jaar lid is, en zegt dat ze John voor de fanclub moet interviewen, belt de portier met Boskamp en krijgt ze groen licht. Nerveus laat ze zich de kamer van John en Yoko binnenleiden. Veel zinnigs komt er door haar gebrekkige Engels niet uit, maar Lennon zet een handtekening op de nieuwste editie van *Beatles Monthly Book*, een uitgave van de Britse Beatlesfanclub, die ze bij zich heeft. Uit zijn opmerkingen begrijpt ze dat hij dol is op het anarchisme van Am-

sterdam. Na twintig minuten naast John op het bed te hebben gezeten, wordt ze gesommeerd om te vertrekken. Beneden constateert Boskamp verbaasd dat ze helemaal geen interview heeft afgenomen. Daarom haalt ze een blocnote uit haar schooltas en noteert snel wat vragen, die Boskamp aan John doorgeeft. Twee dagen later liggen de antwoorden al op haar mat, met een 'Dear Constance'-briefje erbij. Ze heeft de Beatle onder meer gevraagd of hij drugs gebruikt. Het antwoord is: 'Zo nu en dan'. Op de vraag 'What do you think at this moment?' luidt het antwoord van John: 'I want peace and some food.'

Bert Sprenkeling

Hans Boskamp (1932), acteur en oud-profvoetballer van Ajax, was begin 1969 toegetreden tot het management van de platenmaatschappij Bovema, die in Nederland de belangen behartigde van Apple en daarmee van The Beatles. Boskamp was de spin in het organisatorische web van de Amsterdamse bed-in. Wie bij John en Yoko wilde komen in deze hectische week, moest eerst langs Hans Boskamp, die bepaalde of hij of zij wel belangrijk genoeg was.

'Gert Oord, de grote baas van Bovema, gaf mij carte blanche. John en Yoko mochten feestelijk worden onthaald, ze kregen wat ze wilden. Het moest een happening van betekenis worden. Dat was zeker ook goed voor ons. Ik had natuurlijk een prachtige rol, ik zat op de eerste rij. Ik kwam 's ochtends om half tien als eerste binnen en ging 's nachts om twee uur als laatste weer weg. Ik sliep in een kamer tegenover 902. Verder was er alleen security.

De directie van het Hilton vond het geen probleem dat de suite op het bed na helemaal moest worden ont ruimd. Ook niet dat John en Yoko de schilderijen weg

wilden hebben om de muren te behangen met posters, foto's en hun eigen tekeningen. Stoelen mochten er ook niet staan, want ze wilden er tevens een *sit-in* van maken, terwijl zij zelf in bed zaten. Voor het Hilton betekende het vooral gratis publiciteit.

De hele sfeer was *high*, zoals je dat toen noemde. Iedereen werd verondersteld in hogere sferen te verkeren. Yoko was het meest high van iedereen en dat was ze van zichzelf, denk ik. Drugs heb ik ze die week niet zien gebruiken, al kan zich dat goed buiten mijn gezichtsveld hebben afgespeeld. Macrobiotisch waren ze. Dáár hebben we nog toestanden mee gehad, want dat spul was in die tijd haast niet te krijgen. Dus werd hoofdportier Gerard de Wit in zijn vrije tijd erop uitgestuurd om in een macrobiotische winkel in de Zeilstraat eten te halen.

Ik merkte dat er wereldgeschiedenis werd geschreven. Een Beatle en een mysterieuze Oosterse samen een week lang in bed voor de vrede, ja, dat haalde de voorpagina's wel. Als het heel druk was met jonge fans, beneden op de parkeerplaats, vroeg ik John en Yoko of ze even voor het raam wilden gaan staan. Dan zwaaiden ze even, in hun wit-

te gewaden. De cadeaus, waaronder een vogel, werden in een aangrenzend kamertje gestald. De witte provofiets die ze donderdag kregen, zetten ze vlak bij hun bed. Die fiets hebben ze nog in het vliegtuig meegenomen naar Wenen, hun volgende bestemming.

Als muziek ter sprake kwam, had John het voor het zeggen, maar de gedachte achter het hele bed-in-gedoe kwam van Yoko. Zij had de broek aan. Ze zei een keer: 'I've got a spell on him': ik heb hem in mijn macht. Onbenaderbaar was ze. Mijn type was ze niet. Yoko bemoeide zich niet met de buitenwereld, alleen met John. Waar hij ging, was zij ook. John en Yoko gingen helemaal in elkaar op en konden niet van elkaar afblijven. John kon zo ongeveer ieder vrouw krijgen maar hij koos voor haar, terwijl ze toch niet bepaald mooi of sexy was.

Soms was Johns geduld wel even op, dan schoot hij uit zijn slof, ook naar Yoko. Na een afkoelingsperiode in de badkamer was het dan weer over. Zelf heb ik geen spanningen met hem gehad. Hij mocht mij wel.'

's Avonds biedt de televisie ontspanning na een lange dag vol interviews. John en Yoko hebben in het satelliettijdperk de keuze tussen Nederland 1 en Nederland 2. Ze kijken naar de film *Dinner at Eight* uit 1933 van regisseur George Cukor, over de dramatische onthullingen van een groep gasten tijdens een dinertje bij een bevriend echtpaar. Hoewel dit soort jarendertig-Hollywoodsentiment misschien beter past bij Paul McCartney's 'Honey Pie' van *The White Album* vermaken John en Yoko zich er uitstekend mee.

Jutta Neuman (1923) was destijds cheffin van de telefooncentrale in het Hilton Hotel, waar zij al in dienst was sinds de opening in 1962. Er werkten altijd drie telefonistes tegelijk. Ten tijde van het bezoek van John en Yoko leek de hele wereld te willen doordringen tot kamer 902. 'Wij waren wel wat gewend, want in het Hilton logeerden altijd wel een paar beroemdheden, zoals Prins Rainier van Monaco, Josephine Baker en Liz Taylor. In die tijd was het Hilton het beste en duurste hotel van de stad. De telefooncentrale was haast futuristisch. John en Yoko zorgden voor een complete chaos die wij nog nooit hadden meegemaakt. De gesprekken die binnenkwamen werden beoordeeld door de mensen om hen heen. Zelf kregen wij John en Yoko eigenlijk nooit aan de telefoon. Ik herinner me vooral dat de moeder van Yoko elke dag wel een paar keer belde. Eén keer heb ik Yoko met Japan doorverbonden, maar met wie weet ik niet meer. Pers uit de hele wereld hing aan de lijn en talloze fans belden met smoesjes om te worden doorverbonden.

De hele hotelstaf was in rep en roer, de poeha was ongekend. De manager van het Hilton, de Amerikaan Bill Starke, woonde in Wassenaar op een grote boerderij, waar hij geiten hield. Hij nam elke dag een emmertje geitenmelk mee voor John en Yoko, wat paste in hun macrobiotische dieet. Ik herinner me het vele rumoer voor de deur van de fans en schoolkinderen die daar samendromden. Op een gegeven moment werd er enorm gekrijsd. Toen bleek dat John pijltjes naar beneden gooide met tekeningen en boodschappen erop voor de fans. Door de wind waaiden die natuurlijk alle kanten op. Iedereen dook erop. Het was die week één dolle bende. De boodschap van John en Yoko vond ik wel normaal, maar wat eromheen gebeurde was niet normaal. Ik was bij hun vertrek in de lobby. Het leken mij aardige, gewone mensen. Van collega's in het hotel heb ik nooit klachten over hen gehoord. Maar toen ze weg waren, voelden wij ons wel opgelucht. We konden weer normaal ons werk doen.'

Cartoon van Peter van Straaten in *Het Parool*, 26 maart 1969
Collectie Constance Vrijdaghs

Cartoon van Charles Boost bij een cursiefje van 'Dagboekanker' (Henri Knap), *Het Parool*, 3 april 1969

De hitparades in de Bed-in-week

Nederland

- 1 'Why' – The Cats
- 2 'First of May' – The Bee Gees
- 3 'Don Juan' – Dave Dee, Dozy, Beaky, Mick & Titch

Groot-Brittannië

- 1 'Where do you go to my lovely' – Peter Sarstedt
- 2 'I heard it through the grapevine' – Marvin Gaye
- 3 'Surround yourself with sorrow' – Cilla Black

Verenigde Staten

- 1 'Dizzy' – Tommy Roe
- 2 'Proud Mary' – Creedence Clearwater Revival
- 3 'Traces' – Classics IV

DAG 4

DONDERDAG 27 MAART 1969

Two gurus in drag

VOORPAGINANIEUWS

Beatrix en Claus openen Keukenhof [ALGEMEEN DAGBLAD]

Spoedzitting V-raad na Jordaanse klacht [ALGEMEEN DAGBLAD]

Pseudopolitieman ondervraagt huisvrouw [DE VOLKSKRANT]

Russische atoomijsbreker zit vast [DE TELEGRAAF]

5,3 °C – 0 mm neerslag – vrijwel onbewolkt – 10,6 uur zon

De Telegraaf van donderdag 27 maart 1969

Two gurus in drag

Donderdag is provodag. Hans Boskamp nodigt een ‘witte delegatie’ provo’s uit om John en Yoko te laten kennismaken met de ludieke vogels waarom het ‘Magies Sentrum Amsterdam’ bekendstaat.

Provo is een van de redenen waarom John Lennon en Yoko Ono zich zo voelen aangetrokken tot Amsterdam. De manier waarop deze Amsterdamse anarchistische jeugdbeweging met ludieke acties probeert het gezag te ondermijnen en met ongebruikelijke oplossingen komt voor nijpende problemen, past precies in het straatje van John en Yoko. De doorgaans in maagdelijk wit geklede provo’s richten hun pijlen op de consumptiemaatschappij, de kerk, de monarchie, de regenten in Amsterdam en Den Haag en het militarisme. Kortom, deze naoorlogse generatie gooit de heilige huisjes omver waarvoor hun ouders nog altijd zoveel ontzag hebben. Net als John en Yoko, maakt provo maatschappelijke problemen met ludieke, zij het praktisch onrealiseerbare, acties bespreekbaar.

Elke zaterdagavond is het bal op het Spui met ongrijpbare happenings, zoals het luidkeels roepen van ‘uche uche’ als protest tegen ‘de asfaltjungle van koelkasten en roomkloppers’ en ‘de misselijkmakende middenstand’ die het voorzien heeft op de verslaafd gemaakte consumptie. De provo’s weten het het gezag flink moeilijk te maken.

Hans Hoffman en Ineke Mot bieden Lennon een witte fiets aan

Foto collectie xxx; origineel zoek

Het gezag weet niet hoe het moet omgaan met deze ontregelende jongeren. Ein het huwelijk tradgooid e er werd bleek werd de provobeweging Het meest aansprekende provoplan was ongetwijfeld het wittefietsenplan om de 'asfaltterreur van de gemotoriseerde bourgeoisie' aan te pakken. Uiteindelijk kwam er van het 'eerste, gratis, gekollektiveerde vervoermiddel' niets terecht. Het zou natuurlijk prachtig zijn als overal in de stad witte fietsen zonder slot zouden staan, klaar om te gebruiken en op de plaats van bestemming weer voor de volgende gebruiker achter te laten. Maar wie plakt de lekke band?

John en Yoko zijn echter onverdeeld enthousiast over het wittefietsenplan. In interviews noemen ze het een paar keer als voorbeeld van interessante en vreedzame maatschappijkritische acties.

Hans Hoffman, organisator van de Miss Walletjes-verkiezingen, en zijn vriendin Ineke Mot zeulen een witte (gestolen) fiets naar boven en leggen die op het bed. Het plan om als geschenk een witte pot met de tekst 'Bed Pies' mee naar boven te nemen, heeft het niet gehaald. John kan de fiets wel waarderen. In zijn pyjama poseert hij voor de fotografen op zijn witte stalen ros, met zijn Japanse muze Don Quichot aan zijn zijde, terwijl de meegekomen hippie-incrowdkapper 'dameskapperPrins Mario' ondertussen het bed met oranje doeken opmaakt. versiert.

De bezoekers hebben ook alle tien de nummers van het provocatortoonblad *God, Nederland & Oranje* meegenomen, inclusief het verboden nummer met de cartoon van Bernhard Willem Holtrop waarop koningin Juliana als Oranjehoer achter een bordeelraam zit, met een prijskaartje van ruim vijf miljoen gulden. En geheel in stijl van de week krijgt John een witte vredesduif in een kooi aangeboden. Later op de dag zal een bloemenmeisje van Bloemenbureau Holland langskomen, dat voor heel andere doeleinden met de Lennons en de duif op de foto gaat.

Het Vaderland, 28 maart 1969

De ambitieuze, niet geaccrediteerde provofotograaf Cor Jaring is één van de provo's die vandaag rond het bed van John en Yoko staan. Jaring had maandagavond nog de pest in dat hij niet direct meemocht naar boven. Later werd hij, in kennelijke staat, krachtig de straat opgeduwd door de portier van het Hilton bij een vergeefse poging toch binnen te dringen. Opstandig maakte de fotograaf een paar journalisten deelgenoot van zijn plan om later als ober verkleed door te dringen tot de suite van het paar en jeukpoeder in het bed te strooien. 'Dan moeten ze het bed wel uit, en dan heb ik een wereldprimeur. Poen, jongen, daar gaat het om. En ideeën,' voegde hij Han Hoekstra van *Het Parool* toe.

Dinsdag was hij een van de velen die tot het echtpaar werden toegelaten, maar dat zinde hem ook niet: hij is uit op een exclusieve buit. Op 'Witte Donderdag' meldt hij zich weer, nu in gezelschap van de genodigde provobroeders en -zusters, allen in het wit gestoken. Hij krijgt toestemming om mee naar boven te gaan.

Jaring is een van de drijvende krachten achter de Insekten Sekte, een genootschap met slechts enkele leden, dat met magische zakjes blauw poeder de vervuiling en vergiftiging van de aarde wil tegengaan. Deze kleinschalige milieubeweging is, een aantal jaren voor Greenpeace, opgericht na ernstige olievervuiling van het strand van Ameland. De club maakt zich onder andere zorgen over de achteruitgang van de vlinderstand. Daarom hebben de leden al eens vlinders gevangen in Luxemburg, die ze in de Randstad weer loslieten. Jaring wil de suite met het blauwe poeder ontsmetten, omdat John een Beatle – een kever – is. Jaring: 'Het is bekend dat de kever ten dode is opgeschreven. Daarom gaat die jongen me aan het hart. Ik wil hem helpen.'

John en Yoko ondergaan zijn actie met plezier. Jaring heeft zijn flitspuit met leidingwater gevuld en besproeit al het fruit en de bloemen op kamer 902. Gekleed in witte doktersjassen, om de reinheid te benadrukken, of uitgedost als vlinders, vlooien, muggen, motten en mieren, presenteert de Insekten Sekte rond het bed van John en Yoko de *Vlinder-*

Overhandiging van de blauwe vlindervlag

Foto Cor Jaring

opera. De smartlap 'Moeder waar zijn de vlinders gebleven' wordt met de juiste knik in de stem gezongen:

'Moeder, waar zijn de vlinders henen?
Moeder, waarom zijn zij verdwenen?
Moeder, ik wil een vlinder als het kan
En ik wil ermee spelen
Want daar droomde ik van.'

Voor het tweede deel van de opera, die begint met de aria 'Ik ben geen vuilpoes', krijgen zij steun van het vierkoppige Resistentie Orkest. Blazer Theo Kley, die zich in die tijd als kunstenaar bezighoudt met het ontwerpen van een wegwerpauto van karton, draagt een tooi op zijn hoofd met de woorden 'Air Peace'. Hij heeft een grote, zelfgemaakte woudhoorn, gemaakt van wc-afvoerpijpen. Als je heel goed luistert, legt Jaring uit, hoor je dat de toeter om hulp roept. 'Dat is de lokroep waarop de vlinders afkomen.'

John en Yoko laten zich geamuseerd het blauwe lint omhangen dat hen immuun moet maken voor vervuiling. De blauwe vlindervlag, die zij eveneens krijgen aangeboden, zal hen eeuwig van uitroeiing vrijwaren, zelfs in de Randstad.

Het bonte gezelschap gaat ver over de grens van het bezoek heen, maar dat deert Lennon, die de hele performance op zijn taperecorder opneemt, niet. Kort na het opmerkelijke bezoek belt hij Paul McCartney in New York om zijn oude vriend het concert te laten horen. Lennon belooft dat hij zijn connecties zal aanspreken om een internationale carrière van de Insekten Sekte op gang te brengen. Het zal er niet van komen. De Sekte moet het doen met een danktelegram met de tekst: 'You are perfect, the most lovely people I have ever seen, John.'

Jaring zal de foto's die hij vandaag heeft gemaakt nog jarenlang te gelde maken.

Kort daarna stroomt suite 902 weer propvol nieuwe gasten. Lennon neemt wat post door en wordt vooral geraakt door een kaartje van een 73-jarige dame die hoopt dat er nog veel foto's van John en Yoko in de krant worden afgedrukt, omdat dit de mooiste liefde is die zij in haar leven heeft gezien. John neemt terstond zijn opvatting terug dat hij zijn boodschap alleen op jongeren richt omdat ouderen toch vastgeroest zitten in hun manier van denken.

Tegenover Arnold Jan Scheer, de verslaggever van het AVRO-omroepblad *Televizier*, bekent John dat hij buitengewoon opgewonden raakt van het feit dat van het album *Two Virgins* tussen de vijf- en tienduizend exemplaren zijn verkocht, terwijl hij er niet meer warm of koud van wordt dat er miljoenen platen van The Beatles over de toonbank zijn gegaan. 'Als Beatle werd ik er doodziek van om mijn naam steeds in de krant te lezen. Het ging steeds over niets bijzonders. Welke sokken ik droeg en hoe vaak ik mijn neus snoot. Nu ik met Yoko werk, is het of ik

Telefoonbijlschrift

Bloemenmeisje, John, Yoko,
vredesduif (vlnr)

Corbis

een heel nieuwe carrière ben begonnen.’

Scheer luistert aandachtig als het paar weer eens pseudofilosofisch en tamelijk kneuterig op stoom raakt:

YOKO: ‘Ik ben van plan zelf het eten voor mijn man te koken. Bedienden kunnen geen macrobiotisch eten klaarmaken. Bovendien houd ik van koken, vooral voor mijn eigen man. Ik wil zijn kleren wassen en gewoon een nette, degelijke huisvrouw zijn.’

JOHN: ‘Als ik mijn kleren naar de wasserij stuur, ben ik de helft kwijt omdat fans ze inpikken. We willen ook geen personeel of andere mensen

in huis. We zijn heel verlegen mensen en zodra er iemand bij is, denken we: Hebben ze honger? Zitten ze lekker?’

JOHN: ‘Men ziet ons als halfgoden, maar eigenlijk is iedereen God. Wij zijn alleen goeroes. Jezus zei het al: “Het koninkrijk van het geluk is in ons allemaal.” Dat geloof ik.’

JOHN: ‘Iedereen met lang haar lijkt wel op Jezus. Maar Jezus droeg geen bril.’

JOHN: ‘Toen ik negentien of twintig jaar oud was, twijfelde ik aan het bestaan van God. Nu weet ik dat God elektriciteit is en wij de lampen.’

De verslaggever stelt enigszins bezorgd vast dat we nu, na Cliff Richard, een tweede popster hebben die het geloof predikt. Lennon heeft in Amsterdam al eerder het lijntje naar de Verlosser van twee millennia terug getrokken, toen hij zei dat hij en Yoko de boodschap van Jezus naar deze tijd proberen te vertalen. ‘Wat zou Hij hebben gedaan als Hem advertenties, platen, films, televisie en kranten ter beschikking zouden hebben gestaan? Het wonder van deze tijd zijn de communicatiemogelijkheden. Dus laten we ze gebruiken.’

Terwijl de officiële journalisten de weg naar de negende etage relatief makkelijk weten te vinden, blijft de portier voor het officieuze journaal een nauwelijks te nemen hobbel. De zestienjarige Theodor Holman, later uitgegroeid tot een spraakmakende columnist bij *Het Parool*, schrijver en televisiemaker, doet een vergeefse poging tot de kamer van John en Yoko door te dringen.

Holman is leerling aan het nabijgelegen Amsterdams Lyceum. Om indruk te maken op Laura, het mooiste meisje in de klas, en Gerrit, redacteur van de schoolkrant, kondigt hij stoer aan dat hij een interview

gaat maken met de vredesduiven in het Hilton. Maar uiteraard doorziet de portier van het hotel al snel de smoes die hij bedenkt om binnen te komen. Toch geeft de verlegen Holman niet op en blijft urenlang voor het hotel staan wachten. In het studentenweekblad *Propria Cures* schrijft hij in 1980 onder de titel ‘Schoolboy Theo’s lonely heartsdream banded’:

Henk van der Meyden (1937) begon in 1954 als leerlingjournalist bij de *Nieuwe Haagse Courant* en stapte in 1958 over naar *De Telegraaf*, de grootste krant van Nederland. Daar vulde hij lange tijd als amusementsjournalist de rubriek ‘Privé’. Hij wordt gezien als de eerste roddeljournalist. Na zijn pensioen heeft Van der Meyden zich vooral toegelegd op het produceren van grote musicals, ballet- en circusvoorstellingen.

een begaafd musicus met literaire kwaliteiten. Maar de manier waarop hij zichzelf, met Yoko Ono aan zijn zijde, aan het vernieuwen was, kwam op de buitenwereld wel wat merkwaardig over. Ik vond hem een visionair en nam zijn actie zeer serieus. Ik had geen zin om ironisch over de gebeurtenis te schrijven. Ik ging niet mee in de verzuring van de Nederlandse pers die toen al zichtbaar was. Ik voelde enige verwantschap met Lennon, want net als hij had ik als journalist ook de nodige hoon over mij heen gekregen. Lennon had lak aan iedereen en dat vond ik

prachtig. Het moment van zijn huwelijk was grotendeels ingegeven door het huwelijk van Paul McCartney vlak daarvoor. Het was net als bij Toon Hermans en Wim Sonneveld. Als de een de krant had gehaald, dan werd ik al snel gebeld met een nieuwtje over de ander, zodat de stand weer gelijk was.

Elke dag kwam ik in de kamer, ik zag honderden journalisten komen en – het liefste – weer gaan. Het mooiste moment was natuurlijk dat ik ze uit bed kreeg om aan tafel te eten. Ik was die lotushouding behoorlijk zat. Ik heb nog wat tekeningen van Lennon gekregen, maar die heb ik allemaal weggegooid omdat ik ze tamelijk lelijk vond. Daar heb ik later ongelooflijk veel spijt van gekregen.’

‘Het lag misschien niet zo voor de hand dat een linkse rakker als Lennon zijn ziel had verkocht aan een rechtse krant als *De Telegraaf*. Maar hij wilde zoveel mogelijk publiek bereiken, en in deze ‘*commercial for peace*’, zoals hij het zelf noemde, gold geen onderscheid tussen links en rechts. Het moest van Lennon de grootste marketingstunt van de eeuw worden. Lennon begreep de kracht van communicatie. Ik was in die tijd ook een Beatlesfan, maar ik ben niet zo trots op mijn haastig en niet al te goed geschreven boekje *Yeah, yeah, yeah. Zo zijn de Beatles* uit 1964. Eigenlijk moet het op de brandstapel, maar ik besefte toen wel dat je als journalist de trends steeds voor moet zijn. Mijn bewondering voor Lennon was groot. Ik zag hem als

‘Ofschoon al zestien jaar, zag ik er toch behoorlijk kinderachtig uit. Lang haar droeg ik wel, doch mijn toen al veel te bolle kop maakte een nogal geschroeiende indruk vanwege de vele venijnige, roodgele puistjes [...]. En dan die bril, met die min tien glazen! Het grijze kind was ik. Wilde ik een kans maken om Lennon en Onno te ontmoeten, dan zou ik er iets volwassener moeten uitzien. Voor het eerst sinds 1966 ging ik dus vrijwillig naar een kapper en ’s avonds tekende ik, voor de spiegel van mijn moeder en met haar wenkbrauwpotlood, een vlotte snor. De volgende dag kocht ik een blocnote, spijbelde van school en ging regelrecht naar het Hilton Hotel.

Ik was daar niet alleen.

Enkele tientallen fans staarden naar één van de bovenste etages en zongen Beatlesliedjes. Onder hen was Laura. Ze zag mij niet. Op het moment dat ik naar haar toe wilde lopen, ontdekte ik dat mijn handen zwart waren: m’n snor had afgegeven. In de ruit van een geparkeerde auto zag ik dat onder mijn neus en over mijn kin roetzwarte veges zaten. Met een zakdoek en spuug trachtte ik mijn geblakerde uiterlijk enigszins te reinigen. [...]

Oh girl... ik haalde eens diep adem.

‘Zo, jij ook hier?’ zei ik tegen haar.

‘Nee, ik ben nog op school,’ zei ze en keek me verveeld aan. De uitgerekte slungel die naast haar stond en van wie ik wist dat hij in 5 alpha zat, lachte schaaapachtig.

‘Ik ga straks naar binnen... John en Yoko interviewen. Ga je mee?’

‘Lukt je toch niet’, zei Laura. Zichtbaar stoer haalde ik mijn schouders op en liep naar de ingang waar enkele portiers en enige agenten stonden. M’n smoes had ik al klaar.

‘Pardon mijnheer, u mag er niet in!’ De portier hield z’n hand tegen mijn borst. Hij zei mijnheer tegen me. Dat gaf moed.

‘Sorry’, zei ik zo Engels mogelijk. ‘*I have a room here... with my parents.*’ Een agent was naast de portier gaan staan.

‘*On which floor and what is your name, sir, if I may ask?*’ vroeg de portier met een gezicht dat krom stond van de ironie.

‘*On the second*’, zei ik. Liever had ik de achtste of de negende gezegd, maar ik wist niet zo snel hoe je dat in correct Engels moest uitspreken.

‘*And your name was?*’ vroeg de portier.

‘*George Dickens, sir.*’

‘Lig niet te lullen’, zei de agent plotseling, ‘ik heb je daarnet zien kletsen met één van die meiden daar. Vooruit... weg hier!’ Het was of de brillantine in mijn haar traag langs mijn slapen naar beneden droop. ‘Vooruit...schiet op!’

De agent pakte me bij de arm en trok me weg. Natuurlijk zag ik Laura als eerste met naast haar de lange slungel.

Gerrit had zich bij hen aangesloten. Wegrenen kon ik niet.

‘En?’ vroeg Gerrit, ‘hoeveel pagina’s kopij?’

‘Het lukte niet,’ zei ik. [...]

Het werd steeds donkerder voor het Hilton. Ik was de enige die ervoor stond. Ik merkte dat de bewaking verslapte. Nu moest ik naar binnen. Zonder al te veel moeite wist ik de portier te omzeilen. In het gebouw zelf liep ik ervaren langs de receptie, knikte beleefd tegen de dienstdoende receptionist en begaf me meteen in de lift. Ik drukte op de derde knop van boven. De lift zoefde omhoog. Ik kotste bijna van de spanning, maar ik hield me in. De deuren van de lift gingen open en vrijwel direct zag ik de presidentiële suite. Ik was volstrekt alleen. Nergens bewaking te bekennen. Ik schuifelde naar de deur. Ineens hoorde ik Engelse stemmen. In paniek rende ik weg. De deur van de suite ging open en... DAAR KWAM JOHN LENNON!! Hij stiefelde recht op me af. (Terwijl ik dit schrijf, vraag ik me af of hij nu een broek droeg of niet. Ik kan het me niet meer voor de geest halen.) Ik dorst niet te kijken en wendde mijn gezicht af. Langzaam liep hij langs me heen. Waar ging hij naartoe? Naar het toilet? Dat hadden ze toch wel op hun kamer? Verlamd bleef ik in de

gang staan. Toen John een deur doorging, rende ik terug naar de lift, maar die moest helemaal van beneden komen. Gespannen hield ik de oplichtende cijfers van de lift in de gaten. John keerde terug. Nu kon ik hem niet meer ontlopen. Even ontmoetten onze blikken elkaar. Ik knikte. De liftdeuren openden zich. Hij knikte terug. Ik zag het nauwelijks. Met een sprong was ik in de cabine. De deuren sloten zich snel en het liefst was ik naar beneden gestort.

‘Klootzak domme klootzak, kloterige klootzak’, zei ik tegen mezelf, ‘waarom durfde je godverdomme niet!’

Thuis wilde niemand geloven dat ik ongeveer een half uur met John en Yoko had zitten kletsen.

‘Maar ik zat echt helemaal op hun bed!’

’t Maakte geen indruk.

’s Avonds belde ik Gerrit.

‘Ik heb hem gesproken’, loog ik, ‘ja, hij heeft me een uitvoerig interview toegestaan. Het wordt zeker vijf pagina’s.’

‘Prima’, zei Gerrit, ‘ik zie je morgen wel op de redactie.’

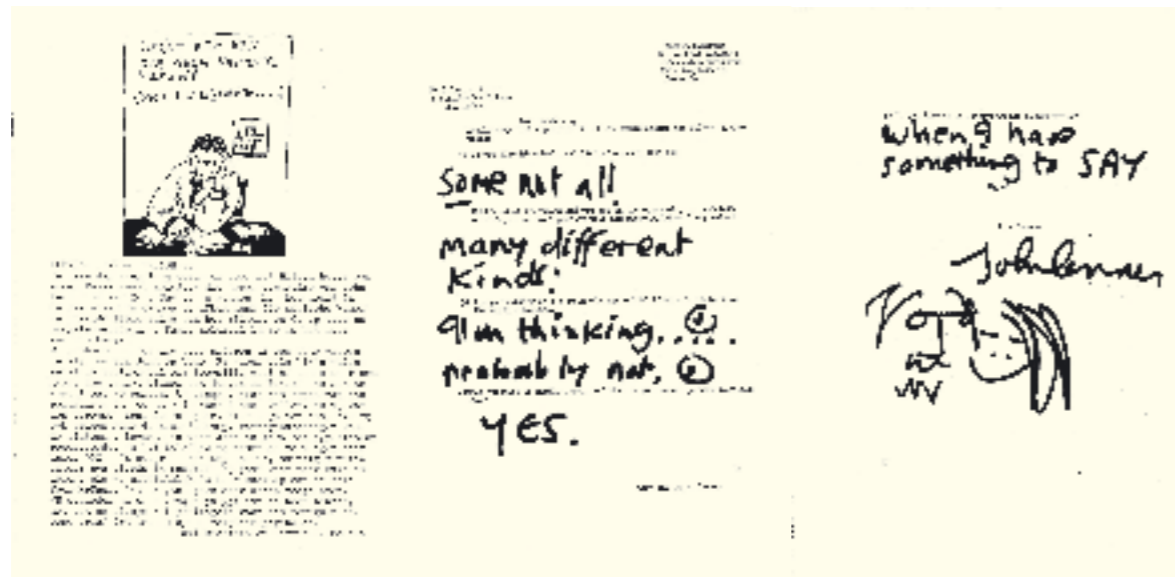
Tot diep in de nacht was ik bezig met het verzinnen van een interview (‘Plotseling grijpt John naar zijn gitaar en speciaal voor mij begint hij een lied te spelen. ‘Dit is mijn nieuwste lied, hoe vind je het?’ ‘Prachtig’, zeg ik. Yoko vraagt of ik iets te drinken wil. Ze belt de room-service...’

Ach, zo had het toch ook kunnen gaan?’

De officiële vertegenwoordigers van de schoolkrant *Halo* (Het Amsterdams Lyceïsten Orgaan), redacteur Gerrit Marcus en administrator Paul Broekema, hebben meer succes, al bereikt ook dit duo, ondanks de perskaart van de Nederlandse Schoolpers Unie, de kamer van John en Yoko niet. Bij de receptie laat Marcus, die niet echt een Beatlesfan is maar het zijn journalistieke plicht acht iets te doen met het bezoek van John en Yoko zo dicht bij school, een brief achter met vragen voor Lennon. Mar-

De schoolkrant *Halo* van het Amsterdams Lyceum. Johns krabbeltje achterop de envelop werd uitgeknipt en gebruikt als omslagillustratie.

Collectie Gerrit Marcus

cus verwacht in het gunstigste geval een nietszeggend briefje terug van een pr-medewerker, en is dus aangenaam verrast als hij Lennons antwoorden in een naar de school gestuurde brief aantreft, geschreven met dikke viltstift. Het dubbelportretje van John en Yoko dat Lennon onder de vragenlijst heeft getekend en zijn handtekening zorgen voor bijzondere kopij voor *Halo*.

Marcus: 'Uit achteraf stupide spaarzaamheid of zo had ik de brief dubbelzijdig beschreven. Ook de antwoorden stonden dus op beide zijden van het papier. De inkt van Lennons dikke stift drukte echter flink door. Om de brief toch te kunnen afdrukken in *Halo* hebben we de doorgeslagen teksten en tekeningen met Tipp-ex wit gemaakt. De brief is daar dus rijkelijk mee beklad, wat de waarde ervan helaas in negatieve zin heeft beïnvloed.' De brief heeft hij nog altijd in zijn bezit; de enveloppe, voorzien van een karakteristieke Lennon-krabbel, heeft zijn schoolkrantcollega Paul Broekema. In het nauwkeurig bijgehouden archief van *Halo* op Het Amsterdams Lyceum, dat ruim negentig jaar beslaat, ontbreekt slechts één nummer: het collector's item met het Lennon-interview.

Marcus: 'Ik meen mij te herinneren dat het stuk in *Halo* als een huza-renstukje werd gewaardeerd. Maar dat kan natuurlijk *wishful memory* zijn.'

Bij het doornemen van de dagbladen krijgt het humeur van Lennon een enorme positieve injectie als hij in de *Daily Mirror* een ingezonden brief leest van ene C.W. Thorp naar aanleiding van de foto van Lennon en Ono die uit hun bed zijn gejaagd door het kamermeisje:

'Zouden wij alstublieft nog wat meer foto's kunnen krijgen van John Lennon en Yoko Ono, zoals de laatste in de *Mirror*. Ik ben 72 jaar oud en kan nauwelijks lopen vanwege reumatiek, maar ik heb nog nooit in mijn leven zo hard moeten lachen. Doorgaan alstublieft.'

PAGE 12 DAILY MIRROR, Thursday, March 27, 1969

VIEWPOINT

PLEASE let us have more photographs of John Lennon and Yoko Ono like the latest ones in the Mirror. I am seventy-two years of age and hardly able to walk because of rheumatism. But I've never laughed so much in all my life. Keep it up. — C. W. Thorp, High street, Buxley, Kent.

Les Anthony (1933) was Lennons privéchauffeur. Lennon had wel een rijbewijs, maar vanwege zijn slechte ogen kon hij maar beter niet achter het stuur kruipen. (In de zomer van 1969 stapte Lennon ondanks de waarschuwing van Peter Brown in zijn Austin Mini en reed met zijn zoon Julian, Yoko en haar dochter Kyoko in Schotland een sloot in. Alle vier eindigden voor korte tijd in het ziekenhuis om hun wonden te laten hechten.) De witte Rolls Royce van Lennon was in maart 1969 overgevlogen naar Parijs, waar Anthony het echtpaar

rondreed, onder meer naar hun afspraak met Dalí. 'De Rolls werd voor het Hilton geparkeerd, waar ik zelf ook logeerde. Na de tweede nacht merkte ik dat allerlei bordjes, waaronder dat van de AA (de Britse wegwacht), door fans van de wagen waren gesloopt. Toen heb ik de wagen in een parkeergarage in de buurt neergezet.

Ik was niet zo enthousiast over de vredesactie in Amsterdam. Het was ook al zo gênant dat ze in de Royal Albert Hall in een juten zak op het podium hadden gezeten, maar dat gedoe in bed in het Amsterdamse Hilton was wel heel vreemd. Het waren echt plannetjes van Yoko, die het in hun verhouding voor het zeggen had. Ik vond haar niet aardig. Maar ja, wie wel?

Toen duidelijk was dat ze naar Wenen zouden gaan voor de première van hun film *Rape* stelde John voor dat ik alvast vooruit zou rijden. Maar als ik wilde, mocht ik ook terug naar Londen. Nou, dat wilde ik wel. De portier van het Hilton heeft voor me uitgezocht hoeveel tijd het me zou gaan kosten met de boot vanuit Hoek van Holland, maar John vond het ook goed dat ik de auto per vliegtuig naar Londen zou verzenden. Dat heb ik toen maar gedaan. Vanaf luchthaven Rotterdam was ik in anderhalf uur weer thuis.

Met deze witte Rolls kon ik in Groot-Brittannië rustig rijden. Dat was niet het geval met de psychedelische flower-power-Rolls die John daarvoor had. Overal waar we kwamen werden we bestormd door fans. Allen Klein wist wel een Amerikaan die hem voor 18 000 pond wilde kopen. Toen de koper vlak voor de koop failliet ging, heeft John de Rolls voor niets aan Klein gegeven. Later is de auto bij Sotheby's voor een miljoen pond over de toonbank gegaan.'

DAG 5

VRIJDAG 28 MAART 1969

Christ, you know it ain't easy

VOORPAGINANIEUWS

Leven dit jaar wellicht 7% duurder [HET PAROOL]

Weduwe drie weken dood in huis [DE TELEGRAAF]

Nasser verwerpt VS-vredesplan [ALGEMEEN DAGBLAD]

Ajax-Twente op Koninginnedag [ALGEMEEN DAGBLAD]

5,8 °C – 0 mm neerslag – half bewolkt – 6,5 uur zon

Voorpaginanieuws in de Engelse dagbladen, resp. The Daily Express (Londen), The Times Business News en Daily Mirror

Bid for Beatle songs

JOHN AND PAUL SAY 'NO' BUT £10m OFFER IS ON

BEATLES John Lennon, Paul McCartney and George Harrison are being offered £10 million for their music publishing rights by Associated Television (ATV)...

Table with columns for Shares and names of shareholders.

Daily Mirror

Saturday, March 29, 1969 Telephone: (STD code 01)—353 0246

ATV in secret bid for Beatles' music company

By ROBERT HEAD, Mirror City Editor VIRTUAL control of the Beatles' music publishing company, Northern Songs, was sold out yesterday to Associated Television—without the Beatles knowing anything about it.

ATV bids £9.5m for Northern Songs

By GILLIAN O'CONNOR

Sir Lew Grade's Associated Television Corporation last night made a £9.5m. bid for the Beatles' music company, Northern Songs, but the Beatles knew nothing about it in advance. Sir Lew said last night that the takeover, which would give A.T.V. copyright for Lennon and McCartney compo-

Under the deal Mr. Silver and Mr. James will collect £1,168,000 worth of cash and A.T.V. shares. Dick James Music, Ltd. will collect a further £712,000 for the shares it owns in Northern Songs. A.T.V. will make the same offer, worth 38s. a share to all other shareholders.

Count At the last count, Paul McCartney owned 144,000 shares — worth £1413,000 if he accepts the deal. John Lennon has shares worth £1,223,000. Ringo has only £76,000 worth. George Harrison once had the same number as Ringo, but he sold out last August when his shares were worth about £43,000. Why were the Beatles not told about the deal? Mr. James said last night: "To telephone them would have been difficult. The call would have gone through a number of people and there was a need to keep it confidential." John Lennon, who is staying a seven-day "honey-moon" with his wife Yoko at their Amsterdam hotel, said last night: "The

Christ, you know it ain't easy

Terwijl Lennon in Amsterdam de vrede predikt, woedt aan het Londen- se thuisfront de financiële Beatlesoorlog onverminderd voort. Vrijdag- ochtend leest Lennon in de krant dat muziekuitgever Dick James zijn aandelen van hun bedrijf Northern Songs achter de Beatles' rug om heeft verkocht aan televisietycoon Sir Lew Grade. Hierdoor ontnemt hij The Beatles de kans om de zeggenschap over hun eigen liedjes, die door zijn slinkse optreden voor een groot deel in handen is van James, terug te verwerven. Lennon ontploft.

John Lennon, die altijd heeft geroepen dat hij zich niet in de maling wil laten nemen door 'mannen in pakken', kan zich na dit slechte nieuws maar moeilijk opladen voor weer een dag vol interviews. Hij wordt wat opgeflurd door John Clemens, eigenaar van Club 67, een dancing in de Amsterdamse Korte Leidsedwarstraat. Karel Hille, publiciteitsman van EMI, neemt daar vaak bandjes mee naartoe die bij hem onder contract staan en een tour door de stad krijgen. Clemens biedt Lennon en Ono een levenslang lidmaatschap van zijn club aan. In de resterende elf jaar van zijn leven zal Lennon geen enkele keer gebruikmaken van dat privilege.

CLUB 67 BY JOHN EN YOKO

Club 67 manager John Clemens heeft een bandje van John en Yoko Ono's voorverkoop in het album in Amsterdam...

John M. Clemens van 'Club 67' op bezoek in kamer 902

Collectie Clemens

It's only a Northern Song

Vanaf hun single *Please Please Me / Ask Me Why* uit 1963 gaf Dick James de bladmuziek van The Beatles uit en behartigde hun rechten. Onder zijn begeleiding vloog hun muziek naar de top. De tamelijk onervaren Brian Epstein stelde een grenzeloos vertrouwen in Dick James. En The Beatles stelden geen vragen. Toen op James' initiatief het bedrijf Northern Songs werd opgericht, droegen Lennon en McCartney de rechten van alle nummers die zij de komende drie jaar zouden schrijven over aan het bedrijf. James schoof 55 procent van de inkomsten naar zich toe, de resterende 45 procent was voor Lennon, McCartney en Epstein. Maar de twee muzikanten hadden geen oog voor de kleine lettertjes, waarin de grote bevoegdheden van James en de beperkte invloed van Lennon en McCartney werden vastgelegd.

Op James' advies ging Northern Songs de beurs op, in die tijd een ongebruikelijke stap voor een amusementsbedrijf. De achtennegentig privéaandelen van het bedrijf werden omgezet in vijf miljoen openbare aandelen. Lennon en McCartney, die zich hadden verplicht om elk jaar minimaal zes nieuwe nummers aan de Northern-catalogus toe te voegen, streken in 1965 een behoorlijke bom duiten ineens op. Maar op het hoogtepunt van Beatlemania raakten ze de zeggenschap over hun eigen nummers vrijwel helemaal kwijt. In 1967, met een miljoen pond winst door de lp's *Revolver* en *Sgt. Pepper*, waren de aandelen vijf maal zoveel waard geworden als in 1965. De schrijvers/componisten zelf zagen financieel echter maar een fractie terug van wat zij door hun werk binnenbrachten. Het terugkopen van hun rechten werd geblokkeerd door James.

Vooraf na de dood van Epstein, toen The Beatles steeds duidelijker in de gaten kregen hoe James met heel

weinig werk wel heel veel geld opstreek, verslechterde de verhouding tussen James en *the boys* (zoals hij hen tot hun grote ergernis steevast bleef noemen).

Maar zou het aandeel Northern Songs ook in de toekomst nog wel zo'n goede investering zijn? Aandeelhouders waren niet gelukkig met de verhalen over drugsgebruik van The Beatles – John Lennon had een veroordeling voor drugsbezit op zak en ook George Harrison was betrap op bezit van cannabis. Ook waren ze niet gecharmeerd van de manier waarop Lennon zich liet leiden door de onberekenbare Yoko Ono en de lichtzinnige manier waarop door allerlei Apple-onderdelen met geld werd gesmeten. Dick James maakte zich ten slotte nog zorgen over de rigoureuze manier waarop Allen Klein ('de beul in de coltrui') met de grove bezem bezig was met bezuinigen en het ontslaan van Applemedewerkers. Het leek James tijd om zijn aandelen te verzilveren. Dat deed hij, maar in plaats van The Beatles de mogelijkheid te bieden de zeggenschap over hun eigen liedjes terug te verwerven, sloot hij een deal met televisietycoon Sir Lew Grade van Associated Television Corporation (ATV). Die aasde al langer op een flink stuk van de Northern-taart, omdat hij wist dat Lennon en McCartney standards hadden geschreven, zoals 'Yesterday' en 'I Want to Hold Your Hand', die altijd geld zouden blijven opbrengen. Hij zou direct op jacht gaan naar meer aandelen. Waarin hij ook slaagde, onder meer omdat The Beatles vooral onderling bakkeleiden.

James' timing om zijn aandelen te verkopen, was perfect. Toen het in Londen begon te gonzen over de deal kon van een goed gecoördineerde tegenactie geen sprake zijn: Allen Klein was met vakantie in Puerto Rico, Paul was op huwelijksreis in de Verenigde Staten, Ringo stond op de filmset en John lag aan bed gekluisterd in Amsterdam.

Er is ruim tijd uitgetrokken voor Elly de Waard, muziekjournalist van opinieweekblad *Vrij Nederland*. Na de geijkte aanloop over de vredesmissie gaat zij uitvoerig in op de muzikale stand van zaken, en Lennon heeft wel zin in zo'n gesprek. De Waard legt Lennon voor dat The Beatles misschien wel lange tijd een subversief imago hebben gehad, maar dat de tekst van 'Revolution' toch erg aan de softe kant is, zeker vergeleken met 'Street Fighting Man' van The Rolling Stones over hetzelfde thema. Het nummer kan zelfs als verraad worden beschouwd aan de idealen van progressieve jongeren. Lennon kaatst terug dat The Beatles door hun muziek, hun uiterlijk en hun manier van doen verantwoordelijk zijn voor wezenlijke veranderingen in de samenleving én natuurlijk op muzikaal gebied.

LENNON: 'The Mothers of Invention zouden eenvoudig niet hebben bestaan als The Beatles er niet geweest waren. De Mothers verkopen platen, precies zoals wij dat doen, daar bestaan ze van. Vóór The Beatles zouden ze dat idee beledigend hebben gevonden: platen verkopen om daarmee jezelf aan de man te brengen. Ze zouden een soort avant-garde-artiesten geweest zijn die alleen in kunstgaleries zouden hebben gespeeld. Ze zouden niet eens de kans hebben gehad om in Amerika met lang haar rond te lopen als wij er niet waren geweest. We hebben heel wat gemolesteer en vernederingen moeten slikken vanwege ons uiterlijk, alleen al voordat we in dat land werden toegelaten.'

DE WAARD: 'Die vredelievende antigeweldideeën van je, denk je dat die ook opgaan voor de Amerikaanse negers?'

LENNON: 'De Amerikaanse negers hebben meer voor zichzelf gedaan door te zingen dan op welke andere manier dan ook. Ze communiceren met de jeugd uit de hele wereld door middel van hun muziek. Het eerste wat ik over negers wist, was dat ze swingden als gekken en dat ze een goede beat hadden. Pas daarna ontmoette ik er een paar. Ik kende geen enkele zwarte in Engeland, terwijl ik de zwarten in Amerika aanbad. Ik

kan begrijpen dat ze geweld willen en ik zou niet verbaasd zijn over wat er ook maar gebeurde in de VS, maar ik vind desondanks dat de beste manier voor de negers toch is om hun natuurlijke capaciteiten te gebruiken. De preken van Martin Luther King bijvoorbeeld zijn prachtig. Het zijn net gospelsongs. Natuurlijk, hij werd doodgeschoten; toch denk ik dat zijn pacifistische manier de beste is.'

DE WAARD: 'Heb je een idee hoe het komt dat er in Engeland altijd grote belangstelling voor de blues is geweest terwijl er in Amerika geen blanke naar omkeek?'

LENNON: 'Dat is inderdaad zeer vreemd. In feite hebben wij in Engeland, door onze bluesbeweging te beginnen, de Amerikanen attent gemaakt op wat er bij hen aan de hand was. Er waren in de jaren zestig in heel Engeland hooguit vijf plaatsen waar intensief aan blues gedaan werd. Dat was behalve in Liverpool ook onder andere nog in Newcastle, waar de Animals zaten. En in Londen natuurlijk, dat is nu eenmaal hét muziekcentrum van het land. Toen wij ermee begonnen wisten de *kids* er nog niets over. Alle meisjes liepen bijvoorbeeld weg. We zagen er toen ook erg lelijk uit, met lang haar, *blue jeans* enzovoort. Alleen de jongens mochten ons, en dat waren er in het begin óók nog maar weinig. Toen we dan ook in Newcastle groepen ontmoetten die dezelfde muziek maakten, waren we wild van opwinding. Ook in Londen was er maar een enkele plaats waar ze ons begrepen. Dat was Richmond, waar The Stones zaten. Verder was heel Londen ontzettend *square*. Misschien is het een bepaald type mens dat voor blues en rock voelt. Newcastle heeft ook een speciaal soort agressieve jeugd. De Engelse groepen hebben sindsdien trouwens de blues nooit meer verlaten, net zomin als de rock-'n-roll. Ik keer zelf ook ieder half jaar weer terug naar de rock, daar raak je nooit meer echt vanaf.'

DE WAARD: 'Schrijf je nog wel eens iets buiten de songteksten?'

LENNON: 'Nog maar heel weinig. Schrijven is de langzaamste manier om je uit te drukken. Het is makkelijker om platen en films te maken en

te praten dan om te schrijven. Ik schrijf nog wel eens een enkele keer kunst dingen, maar toch hoofdzakelijk songteksten, dat gaat sneller. Misschien, als ik wat meer tijd heb, maken we samen nog wat grappige verhalen, Yoko en ik. Want de dialogen die we samen houden zijn er waanzinnig genoeg voor.'

DE WAARD: 'Ben je niet bang dat je door niet meer op te treden het contact verliest met je publiek?'

LENNON: 'Ik weet niet wie ons publiek is. We stopten twee jaar geleden met optreden en we verkopen sindsdien zelfs meer platen. We zullen zeker weer eens gaan optreden, alleen nooit meer zo. We hebben gewerkt als slaven. Als je één keer het Shea-stadion in New York (daar kunnen vijfenvijftigduizend personen in) bespeelt, heb je zowat alle fans tegelijk. Zoiets is dan wel een geweldige gebeurtenis, maar dat is dan ook alles, niemand hoort wat je speelt. Toen we beroemd werden, gaven we onszelf vijf jaar. Dat leek toen een eeuwigheid voor ons, maar nu is het niets. En er was wat optreden betreft eigenlijk ook niemand om onszelf mee te vergelijken. Presley was er bijvoorbeeld ook mee gestopt. We hebben heel lang gespeeld met de gedachte aan een laatste, uiteindelijke show. In het Shea-stadion bijvoorbeeld, waarbij we dan iedereen zouden vertellen dat we er meer dan genoeg van hadden, dat iedereen kon oprotten. Maar Brian heeft het altijd weten tegen te houden.'

DE WAARD: 'Vind je het niet paradoxaal dat je aan de ene kant tot de underground behoort terwijl je aan de andere kant zo'n publiek persoon bent?'

LENNON: 'Nee, absoluut niet. De underground wil ook niets liever dan *overground* worden. Ze schuwen de publiciteit dan ook niet. Ik ben nu in een positie dat ik een maximum aan publiciteit kan krijgen op massaniveau en dat is de droom van iedere artiest, of hij nu schilder is of wat dan ook. Hij wil wat hij maakt tonen, al is het maar aan zijn vrienden. Als hij zo puur en esthetisch is dat hij het niet wil laten zien, dan moet hij eigenlijk vernietigen wat hij maakt.'

DE WAARD: ‘Je hebt eens gezegd dat je zo onverschillig tegenover de muziek van The Beatles staat, omdat anderen haar zo serieus nemen en er enorme diepe gedachten achter zoeken. Het bewijst wat jullie altijd al van die zogenaamde kunst vonden. Het is allemaal een hoop gelul.’

LENNON: ‘Ja, dat heb ik gezegd om de intellectuelen voor gek te zetten. Ik was toen een omgekeerde snob wat betreft kunst. Ik ben tenslotte wel op een academie geweest en ik hield van kunst, maar niet van KUNST, je weet wel, met een grote K. Daar hou ik nog niet van. Ik ben anti-Kunst. We hebben daar veel woordenwisselingen over gehad. Yoko kwam bijvoorbeeld van de underground, de avant-garde, brrr... avant-garde wat! En zij zei: “Pop wat!” We hebben zulke vreemde, verschillende achtergronden. We vertelden elkaar van de werelden waar we uit kwamen. Iedereen heeft het er intellectueel over, dat pop kunst is en avant-garde kunst is enzovoort. Dat blijft bij praten. Niemand doet echt de dingen die zijn eigen wereld, of die nu van de pop of de avant-garde is, te buiten gaat. Wij willen fysiek, letterlijk laten zien waar al die intellectuelen over praten. Er zijn ook mensen die The Beatles kunst noemen en de rest van de pop niet, die zijn helemaal vreselijk. Die hebben een excuus nodig om ons mooi te vinden, die moeten het wel kunst noemen omdat ze te snobistisch zijn om pop mooi te vinden. Beatlesmuziek en pop zijn natuurlijk evenzeer kunst als een heleboel andere dingen dat zijn. Kranten zijn ook kunst, publiciteit is kunst, auto’s ook, maar zij hebben dat etiket er nu eenmaal op nodig om het te kunnen waarderen.’

DE WAARD: ‘Er zit een duidelijke ontwikkeling in jullie platen. Kun je daar iets over zeggen?’

LENNON: ‘Op de plaat hebben we nooit zo geklonken als op het toneel totdat we zelf de opnamen gingen controleren. Tot *Rubber Soul* wist George Martin ook niets van produceren af. Wat we ook zeiden over hoe we het wilden laten klinken, het werd allemaal terzijde geschoven. En omdat ze in het begin zo goed waren om ons op de plaat te zetten, moesten we wel “dankjewel EMI” zeggen. Martin had nooit pop gedaan vóór

Foto links: John zonder bril, met insectensekte-orde om

Claude Vanheye

Foto Ruud Hoff/ANP/Spaarnestad Photo

ons. Hij had met Peter Sellers opnamen gemaakt en dat soort dingen. Hij kon dus onze humor begrijpen, maar niet onze muziek. Hij gaf altijd te veel bas enzo. Het kostte ons een kleine drie jaar om er zelf achter te komen dat er nog veel meer bas gegeven kon worden, dat alles veel harder kon. *Rubber Soul* was het begin van onze overname. We werken nog steeds met George Martin, maar nu vragen we: “George, kun je dit of dat doen, kun je het cellodeel even uitschrijven”, of: “Ik wil er een cello bij”, wat dat dan ook mag zijn. We hebben het vak van platen maken moeten leren, wat iets anders is dan het vak van muziek maken.’

DE WAARD: ‘Welke elektronische componisten vind je interessant?’

LENNON: ‘Stockhausen en Cage. Er is wat contact geweest tussen Stockhausen en The Beatles nadat wij elektronische muziek hadden gemaakt. Hij heeft ons boeken gestuurd. Het ontdekken van de elektronische muziek was voor ons even belangrijk als wanneer er een nieuwe goede groep verschijnt.’

DE WAARD: ‘Heb je nog een boodschap voor de Nederlandse jeugd?’

LENNON: ‘Ja, *good luck* aan alle revolutionairen hier, waar ze ook mee bezig zijn.’

Na een korte gastronomische pauze komt een radioploeg van de vpro suite 902 binnen voor een live-opname van het wekelijkse muziekprogramma *Hee*, vrijdagavond tussen zes en zeven. Vrolijk roept John: ‘Geen idee wat voor dag het is. Ik lig hier geloof ik nu vier of vijf dagen. Maandag gaan we weer weg, jongens.’

De week in bed valt hem zwaarder dan hij had gedacht, maar nu klinkt hij als een opgelucht jongetje dat weet dat hij over een paar dagen dat nare vakantiecamp achter zich mag laten. Blij dat hij over de helft is, fluit hij er een deuntje bij. Hij lijkt wel zin te hebben in het gesprek met Jan Donkers en Wim Noordhoek van de vpro-radio. Het opgewekte humeur van John staat in schril contrast met de verlegen houding van Yoko, die, aldus Noordhoek, ‘af en toe ligt te dazen’ en teksten uit-

vpro

- 16.00 NIEUWSBERICHTEN (NRU).
- 16.02 THUIS. Presentatie: Henja Schneider. Redactie: Erik Boshuizen.
- 16.45 NAMIDDAGCONCERT. 1. Fantasic Scherzo, op. 28. Suk. Radio Symfonieorkest van Tsjecho-Slowakije o.l.v. Josef Hrnacir. 2. Concert in b kl. 1., voor cello en orkest, op. 104, Dworsjak; Tsjechisch Filharmonisch orkest o.l.v. Jiri Waldhans, m.m.v. Josef Chuchro, cello.
- 17.40 INFORMATIE. Achtergronden en commentaar. Redactie: Philippe Scheffema. Eventueel aansluitend: Mededelingen, S.O.S.-berichten, Politieberichten, etc.
- 18.16 BERICHTEN.
- 18.20 UITZENDING VAN DE PARTIJ VAN DE ARBEID. (PVDA). ...Socialistisch bekeken'
- 18.30 **HEE, een programma voor consumenten.** Eerste aflevering.
- 19.10 JAZZ-RONDO. Ben Webster, 60 jaar, door Ruud Kuyper.
- 19.30 NIEUWSBERICHTEN (NRU).
- 19.35 CRITERIUM. Kunst nader beschouwd. Redactie: Kiki Amsterg. Els Willet, Willem G. van Maanen en Alain Teister.
- 20.00 TOT BETER BEGRIP. Een cursus muziek-luisteren i.s.m. de NRU en Gaudeamus.
- 20.45 REVOLUTIE, ONMOGELIJK, NODIG (!). Dr. 1 W Nauta en drs. R. Hensen.

kraamt die niet echt binnen het gesprek passen, zoals: ‘*The sky is blue*’.

Noordhoek is niet van plan om netjes binnen de aangeharkte perken te blijven tijdens het gesprek. In elk geval komen uit de mond van de alternatieve diskjockey geen standaardvragen over vrede. Een paar maanden geleden heeft hij in het VARA-televisieprogramma *Rood-Wit-Blauw* een interview gezien van de Nederlandse socioloog Abram de Swaan met John en Yoko, in de wachtkamer van de tandarts. Dus vraagt hij John hoe dat bezoek is afgelopen.

John: ‘Ze hebben een soort van gouden asbak achter in mijn mond gestopt, waar ik eens tanden had. Ik weet niet wat die tandarts mij gegeven heeft, maar ik was zo *high as a kite* toen ik mijn volgende interview gaf. Dus dat was prima.’

Als ook de meegekomen avant-gardekunstenaar en Fluxus-collega van Yoko Willem de Ridder zich in het gesprek mengt, slaat de gekkigheid toe. De Ridder begint in fantasietaal te brabbelen – hij zal daarmee later in de Verenigde Staten nog een hoorspel maken – en John pikt zijn gebaar direct op door met dezelfde mafheid te antwoorden, hier en daar de naam Yoko in zijn zinnen wurmend.

Ook de radioluisteraars mengen zich in het gesprek met vragen voor John.

‘Heb je de musical *Hair* gezien?’

John: ‘Ja, ik vond het *crap* (waardeloos). Na de naaktscène zijn we weggegaan.’

‘Op wat voor frequentie vibreert u hier in Amsterdam?’

John: ‘Twee miljoen per seconde. Dus *watch out!*’

‘Wat is het belangrijkste in uw leven?’

John: ‘Yoko.’

‘Wat is uw godsdienst?’

John: ‘*Bagism. Total communication.*’

Een luisteraar die het is opgevallen dat er leer in het interieur van Johns Rolls Royce is verwerkt, vraagt: ‘Dat past een vegetariër toch niet?’

John: ‘Ik ben wel vegetarisch en macrobiotisch, maar dat betekent alleen dat ik geen vlees eet. Dat doe ik om gezondheidsredenen, niet om godsdienstige redenen. Ik draag wel leer en vind het ook geen ramp om in mijn auto op leren stoelen te zitten.’

Aan het slot van de sessie vraagt Noordhoek of de Beatle misschien nog iets wil zingen. Met een schorre schreeuwstem, die we later zullen terughoren in de *primal-scream*-albums van Lennon en de Plastic Ono Band, brengt John een primitieve versie van ‘Don’t let me down’ ten gehore. John heeft moeite zich alle woorden te herinneren en daarom neuriet hij een deel van het lied maar een beetje mee. Het is een hartstochtelijk liefdeslied voor Yoko. De belangrijkste woorden uit het nummer zullen voor zijn eerste vrouw Cynthia wel heel confronterend zijn geweest: ‘*I’m in love for the first time.*’

Donkers roept dat we hier te maken hebben met een wereldprimeur. Dat klopt echter niet. The Beatles hebben het nummer eerder al gezongen tijdens het befaamde *rooftop concert* op het dak van het Applegebouw in Londen, in januari 1969. Van dat concert is een gedeelte te zien in de film *Let It Be* (1970).

Als muzikaal toetje serveert John nog een tamelijk onsamenhangende uitvoering van ‘Those were the days’. Begin jaren zestig is deze Russische melodie met Engelse tekst van Gene Raskin al gezongen door The Limelighters, maar in de productie van Paul McCartney maakte het nieuwe Applesterretje Mary Hopkin er een hit van. Na ‘Those Were the Days’ zingt John voor de VPRO nog een rauwe versie van het McCartney-nummer ‘All together now’, waarvoor Lennon maar één akkoord gebruikt. En dan is het: ‘Terug naar Hilversum.’

Radio exit, en weer een nieuwe ronde schrijvende pers. *Parool*-journaliste Emmy Ledel-Huf, zus van fotograaf Paul Huf, krijgt twintig minuten de tijd voor een gesprek, maar dat loopt uit tot een uur. In die tijd bewijst zij ook Ineke Jungschleger een dienst, die twee pagina’s moet

Interview met Emmy Ledel-Huf in *Het Parool* (???)

De antwoorden van John en Yoko's op de 'Proust-vragenlijst'
 Archief J. Groot

vullen voor het omroepblad *KRO Studio* en haar vriendin Emmy Ledel-Huf daarvoor een vragenlijst heeft meegegeven. De KRO heeft haar gevraagd een vergelijkbare rubriek te verzorgen als die zij wekelijks in de *Volkscrant* heeft: de fait-divers-rubriek 'Dag in Dag uit'. Van uitgever Jaco Groot heeft ze de tip gekregen om daarbij de 'Vragenlijst van Proust' te gebruiken, een simpele manier om veel informatie los te krijgen, vernoemd naar, uiteraard, de Franse schrijver Marcel Proust. Die pikte in de negentiende eeuw de vragenlijst op uit de salons van de betere Britse kringen, en vulde de lijst tijdens zijn leven meerdere malen in (en aan). En ook al vullen de Lennons de lijst nogal monomaan in – het antwoord op vrijwel elke vraag luidt 'John' of 'Yoko', toch wordt het een bijzondere lijst, waaruit onder andere blijkt dat John en Yoko beiden jaloezie ervaren als de grootste ellende. Yoko ziet als belangrijkste eigenschap van haar vriendin dat ze met haar handen van John afblijft. En op de vraag hoe zij willen sterven, antwoordt Yoko: 'Met John' en John: 'Met Yoko'.

Tegenover Emy Ledel-Huf vat Lennon hun missie nog even samen: 'De journalisten zijn onze brievenbus. We gooien onze brieven erin en ze komen eruit, ze worden bezorgd. Het kan ons niet schelen wát ze schrijven, wat voor spotprenten ze tekenen; onze foto's en het woord 'vrede' komen over, daar gaat het ons om. We zijn hier nu vier dagen, het gebeuren heeft zich over de hele wereld verspreid. We hebben een grote steen in de vijver gegooid, over zes maanden zullen de laatste kringen het einde hebben bereikt.'

Via het gewelddadige protest van de zwarten in de VS – John herhaalt de woorden die hij in het interview met Elly de Waard al heeft gebruikt – komt het gesprek op geld.

Lennon: 'Toen we op het toppunt van onze roem waren, de nummer 1-pogroep van de wereld, al het geld verdienen dat we wilden, kwam het besef dat er toch meer moest zijn. Geld betekende niets meer voor me. Er was twee jaar lang complete stagnatie. We gingen naar India, de-

den van alles om te proberen onszelf te vinden. Ik gaf het geld weg, ik werd uitgekamd. Iedereen in mijn familie die geld nodig had, heeft het gekregen. Het bereikte excessen. Zoals een familielid tegen wie ik zei: "Je hebt dit jaar 15 000 pond gehad, zou je nu niet eens gaan werken?" Ze hebben me onder curatele moeten stellen, er moest een streep onder, die kon ik zelf niet zetten. Ik ben te zacht. Maar tegenwoordig zie ik wat we er werkelijk mee kunnen doen. We kunnen goed zijn voor mensen op een andere manier.'

Ledel: 'Hoe combineer je goed zijn voor mensen met ze shockeren met je naaktfoto's?'

Lennon: 'Dat heb ik niet gedaan om te shockeren. Het is ermee begonnen dat de muziek die we brachten zo puur, zo zuiver, zo onschuldig was, dat ik het vanzelf combineerde met naaktheid: puur, zuiver, onschuldig. Toen de reacties kwamen, toen men ons obsceniteit verweet, werd het een principekwestie. Ik wilde het niet onder de toonbank stoppen omdat anderen het obscene opvatten. Bovendien werd het tijd dat er eens een paar barrières omver werden geschopt. In Engeland worden homoseksuelen gedood of gechanteerd, er zijn nog mensen die ons zouden willen verbranden als heksen.'

In Ledels slotvraag gaat ze in op Johns verhouding met de andere Beatles. John zet de karakters in een paar zinnen neer: 'Als ik een rustige avond wil hebben, ga ik naar Ringo. Dan spelen we biljart, kijken naar de lucht of naar een tv-programma. Als ik naar George ga, moet ik de hele avond zijn gefilosofeer aanhoren. En Paul wil alleen maar over liedjes praten.'

Dan lijkt de vermoeidheid bij Yoko toe te slaan en maakt zij een einde aan het gesprek. Peter Goessens en Mat van Hensbergen komen 's avonds nog langs om de filmopnamen voor een KRO-documentaire te bespreken, die over meerdere dagen wordt uitgesmeerd. In die documentaire moet de indruk worden gewekt dat de camera draait op het

De 'Ceylongroep' wacht in de Hiltonlobby op audiëntie. Uit het archief van fotograaf Laurens van Houten. (Alleen de contactvellen zijn overgeleverd, de negatieven zijn zoek.)

Uit *Hitweek*, 4 april 1969

moment dat het echtpaar uit de nachtelijke slaap ontwaakt. Lennon belooft dat die scène niet geoefend hoeft te worden en dat hij de volgende ochtend probleemloos tweemaal wakker zal worden.

Als John en Yoko denken dat het bezoek voor die dag is afgelopen, krijgt de alternatieve provohippie-act van de vorige dag nog een opmerkelijk vervolg. Er meert een rondvaartboot aan bij het Hilton, met aan boord kapper Prins Mario en de zogenaamde Ceylongroep, een aantal hippievrienden die naar Ceylon (het huidige Sri Lanka) plegen af te reizen om daar flink stoned te worden. Ook *Hitweek*-fotograaf Laurens

van Houten en cineast en journalist Jan Vrijman en zijn vrouw zijn present. Prins Mario, die in Amsterdam bekendstaat als ‘het wonderkind met de gouden handen’ en ‘prins van het keizerrijk der schoonheid’, heeft onder zijn clientèle vele rijkeluisdochters en hippe kunstenaars, onder wie zangeres Loesje Hamel. Die heeft biermagnaat Freddie Heineken naar Mario’s kapsalon weten te lokken, waar hij zich terstond liet overhalen geld te steken in een kunstproject van de excentrieke kapper: aan boord van een Amsterdamse rondvaartboot bouwde hij een groot blauw hemelbed. Tevergeefs probeert het bonte gezelschap het echtpaar over te halen een tochtje te maken met de aangeklede rondvaartboot.

Aansluitend hebben John en Yoko het rijk in kamer 902 weer een tijdje alleen. Ze nemen nog even de kranten door. Het is voor Boskamp helaas omogelijk om de ironische column van Jan Blokker in *de Volkskrant* van die ochtend goed te vertalen. In zijn stukje ‘Na afloop’ tekent Blokker een mogelijke dialoog op van het echtpaar:

‘Toen de laatste verslaggever achteruitstappend en nog wat naknikkend de kamer had verlaten, lagen ze eerst een tijdlang zwijgend naast elkaar.

Eindelijk zei Yoko: “Wat zullen we nou ’s doen?”

John gaapte.

“’t Stinkt hier”, merkte hij op, en verdween een ogenblik met kop en al onder de lakens.

“Toe nou”, giechelde zij.

Hij moest ineens niezen en kwam terug boven dek.

“Hoe vond je het gaan?” vroeg hij.

Ze keek naar het plafond en zei: “D’r was er ook eentje bij, die was zeker over de zestig. Die vind ik altijd iets treurigs hebben – oude journalisten; veel zieliger dan een oude bouwvakker of een oude klerk. Hij stond alles wat we zeiden ook zo ontzettend trouw te noteren, ik heb steeds naar ’m liggen kijken, en ik dacht telkens: Wat moet die schat straks nou in z’n krant schrijven?”

“De waarheid”, zei John.

Ze knikte, vouwde de handen boven haar hoofd op het kussen en sloot de ogen.

[...]

“Wie zou hiernaast logeren?” vroeg Yoko.

“Een mens”, zei John.

Daarna zeiden ze heel lang niets. Pas veel later – de kleuren in de kamer waren vaal en grijs geworden, het liep waarschijnlijk tegen zevenen – vroeg Yoko ineens: “John? We menen ’t hè?”

Maar John was vermoedelijk even in slaap gesukkeld, want hij antwoordde niet meer.’

Makkelijker te consumeren zijn de Britse kranten. Uit een stuk in de *Daily Mirror* blijkt dat hun actie door enkele arbeiders misschien niet helemaal juist wordt geïnterpreteerd. Op initiatief van ene Joe Wright, die zo bezorgd is dat de fabriek waar hij werkt niet snel genoeg kan voldoen aan de vraag naar schoonmaakmachines, hebben elf arbeiders besloten hun bed mee te nemen naar de fabriek om zoveel mogelijk shifts per etmaal te kunnen draaien. ‘Toen ik Lennon op tv zag wist ik het: in plaats van een bed-in zorg ik voor een *work-in*. Wij hebben geen tulpen naast ons kampeerbedje, maar moersleutels.’

John en Yoko stappen even uit bed om de benen te strekken en bespreken voor het slapengaan nog wat plannen voor films en muziekprojecten.

DAG 6

ZATERDAG 29 MAART 1969

You know how hard it can be

VOORPAGINANIEUWS

President Eisenhower overleden [DE TELEGRAAF]

Studenten in verzet tegen extremisten Duitsland [DE TELEGRAAF]

Weduwe beroofd op kerkhof [HET VRIJE VOLK]

Spartak – Ajax definitief in kleur [HET VRIJE VOLK]

7,2 °C – 0 mm neerslag – zwaar bewolkt – 2,6 uur zon

You know how hard it can be

Het is half tien in de ochtend. De camera van Mat van Hensbergen is gericht op het bed van John Lennon en Yoko Ono. We zien een heleboel haar op het kussen. Lennon wordt wakker als een volleerd acteur, zoals de vorige avond is afgesproken. Hij wrijft zijn ogen uit, kijkt wat verward de wereld in, terwijl een paar schuchtere zonnestrallen de kamer binnenglijden. De Beatle oogt als een goeroe van vijftig, terwijl hij pas achtentwintig jaar oud is. Lennon ziet zonder bril heel weinig. Hij graait naar zijn karakteristieke ziekenfondsbrilletje naast het bed op de grond, bespeurt een vlieg in de kamer, kruipt half over Yoko heen en belt room-service voor thee en toast. Bruine toast natuurlijk.

Op zaterdag is het beneden voor het hotel wat drukker dan eerder in de week, omdat de kinderen niet naar school hoeven en veel volwassenen niet naar hun werk. Het wachten levert niet meer dan een glimp van de helden op, maar het naar boven turen is op zich een happening.

Dan wordt opeens het raam open geduwd. John gooit twee aan elkaar geknoopte ballonnen naar buiten, die redelijk recht naar beneden dwarrelen. Op een blauwe ballon staat met viltstift 'Yoko' geschreven, op een witte staat 'John'. Als honkbalspelers in het achterveld rennen de fans op het luchtsouvenir af. Het schoolmeisje Saskia Fens krijgt het klei-

Het naar boven turen op zich is een happening.

Mat van Hensbergen | Mr and Mrs Lennon's Honeymoon

Bij de foto:
De hele week stond er constant een groepje fans voor het Hilton hotel, in de hoop John en Yoko te zien, een hoop die af en toe in vervulling ging. Ook dit groepje, waaronder ook enkele fanclubleden bleken te zijn, kregen na uren roepen John en Yoko even voor het raam te zien.

Uit het fanclubblad *Chains*
Foto Har van Fulpen

Uit het plakboek van Constance Vrijdaghs

Sybil Teengs, Constance Vrijdaghs, Joosje en 'Anne-Marie uit Kopenhagen' geflankeerd door 'twee jongens uit Enschede'

Archief Constance Vrijdaghs

De jacht op de ballonnen

Archief Constance Vrijdaghs

De posters 'Bed Peace' en 'Hair Peace' worden herbevestigd

Mat van Hensbergen / Constance Vrijdaghs / Har van Fulpen

nood te pakken, maar een jongen doet een wilde graai naar de witte helft. Saskia neemt de blauwe buit mee naar huis. Zij plakt de ballon achter zelfklevend plastic en lijst hem in. Veertig jaar later is de naam Yoko niet meer leesbaar.

In het weekend laat Hans Boskamp de honneurs waarnemen door Karel Hille. Hij is perschef van Bovema en logeert samen met zijn vriendin Minnie Hondelink, die voor de Twentse close-harmonygroep The Buffoons werkt, in een hotel vlak bij het Hilton. Bij zijn aantreden in juni 1967 kreeg Hille de lp *Sgt. Pepper* als welkomstgeschenk. Zaterdagmiddag laat hij een van de fans in de Beethovenstraat het singletje *The Last Seven Days* kopen van de groep Unit Gloria met leadzanger Robert Long. Hille, die ook tekstdichter en componist is, heeft de muziek van deze bescheiden hit geschreven en probeert met dit cadeautje enige interesse te wekken voor zijn werk. Tevergeefs, Lennon gaat er niet op in.

De perschef opent vandaag de poort voor een paar opmerkelijke bezoekers. Een invalide meisje in een bontmantel rolt de kamer in. Lennon, die altijd een hekel heeft gehad aan invaliden die op de eerste rij zaten tijdens Beatlesconcerten, is vandaag de overvriendelijke Beatle en geeft haar een handtekening. Er wordt een fan met een hond binnengelaten. Lennon verkeert in de veronderstelling dat het dier een bijzonder geschenk is, maar is toch wel blij dat het meisje weer met haar hond de kamer verlaat. *'Hello dog. It's a beautiful dog. Nee, ik ben niet bang voor honden, maar het is wel een hoop zorgen. Ja, bedankt... maar haal je hem nu weer van het bed? Oh, je gaat weer... met je hond? O, goed. Very nice.'*

John en Yoko nemen weer wat Nederlandse en Britse kranten door. De ingezonden brieven krijgen hier en daar een grimmig karakter. Ook via de post – het bed ligt bezaaid met brieven – krijgen ze behalve opbeurende woorden pittige opmerkingen voor de kiezen. Een briefschrijver

Uit het plakboek van Constance Vrijdaghs

invalide Yvonne krijgt handtekening

De *Daily Mail* publiceert zaterdag een ingezonden brief van lezer Robert Olorenshaw uit Sevenoaks, Kent: 'Ik zou graag John Lennon en Yoko Ono willen feliciteren met het vinden van de oplossing voor het wereldvrede-vraagstuk. Ik weet zeker dat er geen oorlog meer zal zijn

als iedereen in bed blijft liggen. Maar mag ik vragen wat er zou gebeuren als het kamermeisje dat hun dure suite schoonmaakt, de knecht die hun geit melkt en de kok die hun macrobiotische maaltijd bereidt hetzelfde zouden doen?'

raadt het paar aan om eens bij een psychiater langs te gaan. John leest de brief smalend voor: 'We don't like people like you. Go to a doctor to be normal.' Het duo kan er de humor wel van inzien. Er zijn weer wat bedelbrieven binnengekomen en een jong talent schrijft dat Lennon hem onder zijn hoede zou moeten nemen. Brian Epstein zou het talent van de jongen een paar jaar geleden al hebben onderkend.

Veel post verdwijnt na vluchtig lezen linea recta in de grote vierkante witte prullenbak, die heel handig naast het bed staat.

John en Yoko krijgen een telefoontje van een medewerker van Apple in Londen, met het bericht dat maandag in Wenen hun film *Rape* op de Oostenrijkse televisie wordt vertoond. Het komt allemaal prachtig uit. Lennon is enthousiast, want maandag zijn ze weer vrij om te gaan en staan waar ze willen, dus dan kunnen ze een *Bagism-event* organiseren in Wenen.

Het volgende telefoontje is van Ringo. Althans, zo wordt de spreker door de telefoniste aangekondigd. Het is Lennon al na een paar tellen duidelijk – ondertussen houdt hij een brief klem tussen zijn tenen en scheurt de enveloppe met een pen open – dat het een grappenmaker is, die op een handige manier door de beschermingsbarrière is gebroken. Hij poeiert hem behendig af.

Dan komt er bezoek op gelijkwaardig muzikaal niveau. Het befaamde Modern Jazz Quartet speelt die avond in de Rotterdamse Doelen (onder meer een ingenieuze bewerking van 'Yesterday') en is uitgenodigd

Het Modern Jazz Quartet

overdag in het Hilton Hotel het echtpaar Lennon even gezelschap te houden. John voelt zich op zijn gemak: 'I'm one of them, you know.' Bas-sist Percy Heath wil graag wat muziek met hem maken, maar dat wordt lastig omdat er een snaar van Johns gitaar is geknapt. Ze roken wat, ma-ken wat grappen, helpen met het weggooiën van de post, het paar komt zelfs even uit bed voor een kopje soep, ze kletsen nog even en dan stap-pen de jazzmuzikanten maar weer eens op.

Als ze weg zijn, plakt John het vel papier met de tekst 'Hair Peace', dat op de grond is gevallen, met plakband weer tegen het raam.

Journalistiek is het zaterdag een redelijk rustigegevarieerde dag. Rob van Loon, een tweeëntwintigjarige student aan de School voor Fotogra-fie in Den Haag, vindt een ingang via zijn vriendin, een kennis van Hans Boskamp, en maakt een uitvoerige serie foto's. Om twaalf uur belt de Canadese radiopresentator Fred Latrimouille uit Vancouver. Hij stelt geen enkele vraag die John deze week nog niet heeft gehoord. Routineus werkt hij zich door het gesprek heen. De sleet zit er al behoorlijk op.'s Middags draait John hetzelfde riedeltje nog eens af voor een grote groep schoolkrantredacteuren, die net als hun volwassen collega's braaf alles noteren wat hun idool zegt. Bij hun afscheid geeft een geduldige John alle jeugdige journalisten een handtekening.

Ook Har van Fulpen, voorzitter van de Nederlandse Beatles Fan-club, behoort vandaag tot de gelukkigigen. Aanvankelijk leek zijn kans om op audiëntie te mogen komen uitgespeeld, omdat Constance Vrijdaghs woensdag al de indruk heeft gewekt de fanclub te vertegenwoordigen. Daarbij, een doorgewinterde Beatlesfan als Van Fulpen zal zich onge-twijfeld niet houden aan het gebod om John en Yoko alleen maar over hun vredesproject te ondervragen. Maar in de loop van de week wordt de eis om alleen maar over de vrede te praten wat afgezwakt, en zater-dagochtend krijgt Van Fulpen een telefoontje dat hij meteen kan komen voor een verhaal in het clubblad *Chains*, tegelijk met de groep school-

John signeert het voorgaande nummer van fanclubblad *Chains*.

Foto: Har van Fulpen

Schoolkrantredacties krijgen handtekeningen.
Annemieke van Fulpen-Baak (op bed)

Foto's Har van Fulpen

krantredacteuren. Als die laatsten de suite verlaten, mogen Van Fulpen en zijn vrouw tot hun grote genoegen nog wat langer blijven.

Het is popfotograaf Laurens van Houten vrijdag niet gelukt een mooie reportage te maken, omdat Lennon en Ono het boottochtje door Amsterdam aan zich voorbij lieten gaan. Maar Van Houten mag terugkomen voor opnamen bij daglicht. Hij is er 's middags gelijktijdig met BP Fallon, een befaamde Ierse popjournalist, fotograaf en radiopresentator. Fallon maakt opnamen voor zijn programma *Sounds like BP Fallon*, dat door de Ierse nationale omroep Radio Eireann wordt uitgezonden. In het vliegtuig terug naar Dublin merkt hij dat de opnamen zijn mislukt door een zwakke accu in zijn Uher-opnameapparaat. Vanuit Londen belt hij naar het Hilton met de vraag of hij de volgende dag mag terugkomen voor een herkansing. Lennon vindt het prima.

Sommige journalisten mogen achteraf dan wel wat kritische of ironisch getinte verhalen schrijven, in de hotelkamer gedraagt tot nu toe iedere persvertegenwoordiger zich beleefd en meevoelend. Die toon slaat radicaal om als Donald Zec langskomt, sterverslaggever van de Britse *Daily Mirror*. Hij maakt zijn entree samen met Friso Endt, journalist van *Het Vrije Volk* en een goede bekende van Zec, die hij 'de hardste man van Fleet Street' noemt. Endt wurmt zich er nu en dan tussen met een eigen vraag, maar het is Zec die de toon zet.

Zec is duidelijk met een stevig vooroordeel naar Amsterdam gevlogen en gaat dan ook meteen bij binnenkomst in de kamer met een knal van start:

ZEC: 'Het is het een of het ander. Of jullie zijn een stelletje gekken die zo snel mogelijk moeten worden opgesloten, of jullie zijn heel handig bezig hier een financieel slaatje uit te slaan.'

Lennon: 'We doen dit niet om er zelf beter van te worden. Anders had ik ook wel het privé-eiland van Onassis [de Griekse scheepsmagnaat met

Zaterdagmiddag spreekt Lennon zich (vergeefs) uit voor de Uher-bandrecorder van BP Fallon

Foto Laurens van Houten

Boven: regisseur Peter Goessen, geluidsman Wim van Muyden, cameraman Mat van Hensbergen, John & Yoko, Donald Zec, journalist Friso Endt en Hans Boskamp

Rechts: Hier lijkt het koek en ei met Donald Zec...

Foto's Mirrorpix

wie Jackie Kennedy hertrouwde na de moord op president Kennedy] kunnen lenen. In bed blijven liggen in het openbaar is symbolisch voor ons. Het is de meest geweldloze daad die we konden bedenken. Als iedereen een tijdje naar bed zou gaan als protest tegen geweld, dan zou je in elk geval in die tijd geen hulp van de bereden politie hoeven in te roepen.'

ZEC: 'Als het werkt is het goed, als het niet werkt is het fout. En dit werkt niet.'

LENNON: 'Dit is nog nooit geprobeerd. Gandhi en Martin Luther King gingen hun weg en zij zijn doodgeschoten, dus laten we dit nou eens proberen.'

ZEC: 'Je kunt toch geen vrede bereiken door in een kingsize bed te gaan liggen?'

In de tijd dat The Beatles naar de Britse top schoten, was de *Daily Mirror* de krant met de grootste oplage ter wereld. Donald Zec was de belangrijkste showbusinessjournalist. Hij was gewoon zijn interviews bij hem thuis in Londen af te nemen. Toen The Beatles in 1963 boven aan het populariteitslijstje stonden van het muziektijdschrift *The Melody Maker* (onderdeel van hetzelfde concern als de *Daily Mirror*), kreeg Zec de opdracht een groot artikel over de groep te schrijven. Na een concert van The Beatles in het Odeon in Luton nodigde hij het viertal bij hem thuis uit. Op 10 september verscheen zijn weergave van het interview met als kop: 'Four frenzied Little Lord Fauntleroy's who are making £5,000 every week'. De inkomsten waren overdreven,

maar dat paste wel bij de journalist, die een Henk van der Meyden in het kwadraat zou kunnen worden genoemd.

De haardos van de vier jongens omschreef Zec als 'a stone-age hair style'. Ondanks, of misschien wel dankzij, de toon van dit artikel ging het nóg sneller met The Beatles. In 1965, toen de bandleden de MBE-onderscheiding (Member of the Order of the British Empire) kregen, liet Zec

zich nogal laatdunkend uit: 'Ik vraag me bij alles wat gezond van geest, zo niet heilig is af of het decoreren van vier Beatlesjasjes met een koninklijke medaille niet alle perken te buiten gaat. En hoe zit het dan met The Dave Clark Five, The Bachelors, The Animals en The Rolling Stones?'

LENNON: 'We willen juist tegen de revolutionairen zeggen dat je niets bereikt door gebouwen op te blazen.'

ZEC: 'Jullie zien eruit alsof je even bent vrijgelaten en vanavond om negen uur weer terug in de inrichting moet zijn, achter de tralies. Ik moet daar echt om lachen. Wat moet een gewone arbeider daar nou mee? Niemand kan het zich toch veroorloven om zeven dagen in bed te blijven liggen?'

LENNON: 'Mrs. Higgins in Wiggen heeft twee weken vakantie. Als ze daarvan een week in bed blijft liggen, kan ze de plaatselijke krant bellen om haar actie toe te lichten en daarmee kan ze een voorbeeld zijn voor haar buurvrouw, de volgende Mrs. Higgins.'

ZEC: 'Dan heeft ze alleen laten zien dat ze in bed kan liggen in plaats van verticaal door het leven te gaan. Dat heeft toch geen enkele betekenis?'

LENNON: 'Als jij het nu eens zou doen. De grote cynische Donald Zec. Dat zou echt een schok teweegbrengen in de journalistieke wereld.'

Ono: 'Ja Donald, help ons.'

ZEC: 'Ik dacht het niet. En Yoko, hoe zit dat nou met dat blotebillengedoe van jou in de film *Bottoms*?'

LENNON: 'Die kant interesseert me. Als iedereen zijn broek nou eens liet zakken. Wie zou er dan nog oorlog kunnen voeren?'

ZEC: 'Ja ja, billen van de wereld, verenigt u. Wat zouden de andere Beatles hier nu allemaal van vinden?'

LENNON: 'Ringo zal het wel grappig vinden, ik weet zeker dat George het begrijpt, en Paul zal wel net zo cynisch zijn als jij.'

Het lukt John en Yoko maar niet om Zec te overtuigen van hun goede bedoelingen. De journalist vindt de gedachte van 'totale communicatie door Bagism' ook maar een maf idee, zeker als er toch gewoon communicatiebedrijven als Western Union zijn. Zijn cynisme wordt nog eens versterkt als de KRO-filmploeg binnenkomt om 'de zesde dag van dit circus' te filmen. Want 'de Boodschap' moet zeker wel winstgevend

worden gemaakt, veronderstelt Zec. Het aanbod om te blijven eten slaat hij resoluut af, want er zijn twee dingen die zijn maag niet verdraagt: 'Het ene is macrobiotisch eten met geitenmelk bereid en het andere is, hoe vriendelijk jullie twee ook mogen zijn, de vertoning van twee harige hedonisten die het heilige woord verspreiden en ondertussen vrolijk naar de bank vibreren.'

In het dagblad *Trouw* heeft columnist Flex (pseudoniem van Ben van Kaam) zich die ochtend in vergelijkbare termen uitgelaten:

'In de vrede zit een even goede boterham als in de oorlogsindustrie, ontdekte deze week Amsterdam, toen Beatle John Lennon zich met zijn bruid Yoko Ono in zijn crèmekleurige Rolls Royce (met ingebouwde tv) liet voorrijden bij het Amsterdamse Hilton Hotel [...] Ach, al die arme sukkel van Pax Christi, die zich in weer en wind de voeten aan stukken liepen om te demonstreren voor de vrede, ze hadden helemaal niet in de gaten hoe het moest. De demonstranten die zich tot bloedens toe lieten slaan door overheidsdienaren, de hongerstakers, nachtwakers, wat zijn het sufferds geweest om zo oncomfortabel te getuigen van hun idealen. John Lennon heeft het beter bekeken.

Een vrede waarbij je klappen oploopt, kou en honger moet verduren, waarvoor je geldelijke offers moet brengen, heeft niets aantrekkelijks voor het mensdom. Maar het verlangen om een wittebroodsweek in bed te vieren in de meest comfortabele hotelkamer van Amsterdam leeft in ons aller hart.

[...] Het enige wat me tegenviel is dat een ex-provo de nagedachtenis van deze beweging bezwadderde door Lennon een witte fiets aan te bieden. Ik weet nu zeker: provo is dood.'

's Avonds om zeven uur kijkt het echtpaar op Nederland 1 naar *Jam*, de 'non-stop-action-pop-colour-show' van de TROS. Het programma wordt gepresenteerd door de Engelsman Robbie Dale, die vanwege zijn

eerdere werk voor de Engelse piratenzender Radio Caroline ook wel *the Admiral* wordt genoemd. Zijn interview met John is op dinsdag opgenomen.

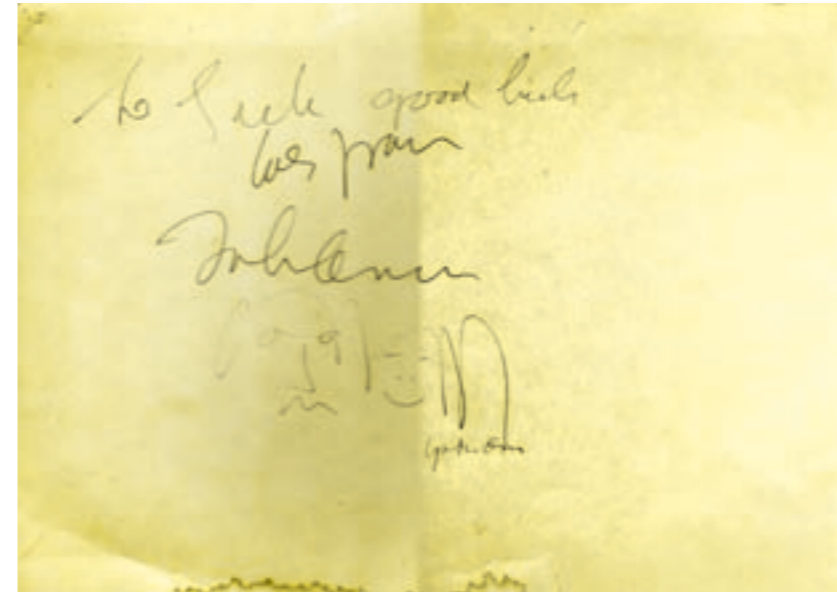
Dale, behoorlijk nerveus, begint met een felicitatie in steenkool-Nederlands aan het pas getrouwde stel: 'Gefeliciteerd met je getrouw'. John heeft inmiddels genoeg Nederlands opgepikt om te antwoorden met: 'Oh, dankuwel, oh chocolat'.

Dale vraagt zich af of John bewust voor Amsterdam, het geografische centrum van Europa, heeft gekozen. Nee, daarom is de keuze niet op Amsterdam gevallen, maar als dat zo is, dan is het pure *magic*. Dale geeft toe dat hij de aanduiding 'geografisch centrum van Amsterdam' uit een reclamecampagne van de KLM heeft opgepikt. Lennon vindt het prima om daarin mee te gaan, als het hem een gratis vliegticket oplevert.

Dale raakt een beetje in de war van de abstracte gedachten die Lennon ventileert, die tijdens het interview dinsdag een tekeningetje maakt op Dales exemplaar van de lp *Two Virgins*. Voor de kijker die het *Journal* heeft gezien en de krant leest, levert het item niet veel nieuws op.

In deze aflevering van *Jam*, waarvan de band door de TROS later uit zuinigheidsoverwegingen is gewist, treedt ook Mary Hopkin op met het liedje 'Goodbye'. Deze artiest komt weliswaar uit de stal van McCartney, die ook het liedje voor haar heeft geschreven, maar toch praat John uitvoerig met Yoko over de verschillende mixen die er van dat nummer zijn: een van EMI en een van Trident. Het is duidelijk dat Lennon ondanks de spanningen met zijn Beatles-kameraad nog steeds erg betrokken is bij McCartneys werk.

Ook de Enschedese band The Buffoons treedt op in het programma, met het nummer 'Radio Days'. Hans Boskamp merkt dat John zich tijdens dat optreden niet verveelt en stelt direct voor de groep zondag naar het Hilton te halen. The Buffoons zijn net als The Beatles ondergebracht bij EMI en Boskamp ziet commerciële mogelijkheden. John heeft geen bezwaar.

Een krabbeltje voor 'Jack' van der Vliet

Collectie Peter van der Vliet

Zoals aan het eind van bijna alle dagen komt de *rooms division manager* van het hotel, Peter van der Vliet, ook vandaag even langs om met John en Yoko de dag door te nemen. Gedurende de week is hij wel vaker even op het bed gaan zitten, terwijl de gesprekken steeds vriendschappelijker werden. Vanavond vertelt Peter over zijn broer Jacques, die arts wilde worden maar een hersenbloeding kreeg. Daarop maakt Lennon direct een tekeningetje voor 'Jack'.

DAG 6

ZONDAG 30 MAART 1969

The way things are going

UIT HET ANP-NIEUWS:

Rellen in België om herdenking oostfrontsoldaten

Elf Belgen lijden schipbreuk in Veerse Meer

Betty Stöve wint in Nice damesdubbel

Coureur Luciano Bianchi verongelukt op Le Mans

8,8 °C – 0 mm neerslag – geheel bewolkt – 0,1 uur zon

Lennon en Ono bekijken foto's van het Boekenbal, gemaakt door Laurens van Houten

Foto Laurens van Houten

The way things are going

Het echtpaar wordt zondagochtend wat humeurig wakker. Het is duidelijk dat ze beiden snakken naar het eind van deze bedweek en weer wat meer fysieke actie.

Het bezoek begint pas na de lunch, als Bob Perrin een radioreportage komt maken voor het BBC-programma *The World This Weekend*. De journalist twijfelt niet aan de oprechte bedoelingen van deze eenvoudige actie en vraagt John en Yoko waarom ze Amsterdam ervoor hebben uitgekozen. Met een grappig Frans accent legt John uit dat hij Franse journalisten ervoor aanziet dat ze alleen maar vragen zouden stellen over de jaren dertig en de Tweede Wereldoorlog. En in Londen ziet de pers hem toch vooral als een freak. 'Vanuit Amsterdam bereiken we het Britse publiek daarom beter.'

Om half twee staan Ed Lambert en Joop Vogel uit Den Haag op de stoep. Zij hebben John een paar dagen eerder per telegram verzocht om een radio-interview voor de 'Blindenomroep Veroniek'. Dat die omroep niet bestaat, maar door de twee is verzonnen als briljante smoes om de bruidssuite in het Hilton binnen te komen, zullen ze John en Yoko niet opbiechten.

In de lobby wachtten ze op het magische moment dat Hans Boskamp

Joop de Voogd en Ed Lambert van de 'Blindenomroep Veroniek' in de lobby.

Collectie Lambert, Amersfoort

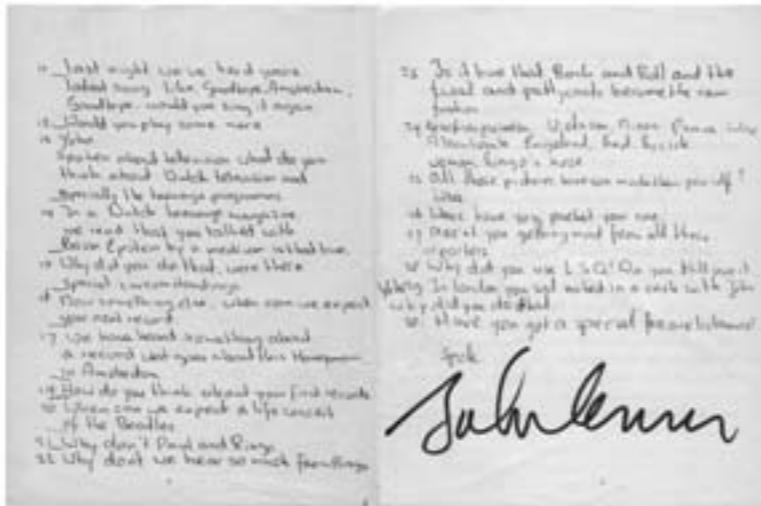
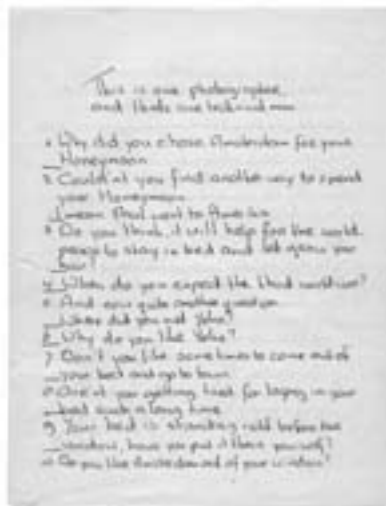
BP Fallon doet zijn mislukte interview van zaterdag over. De 'Hair Piece' en 'Bed Peace'-vellen zijn al van de ramen gehaald en waarschijnlijk al ingepakt.

Foto Ed Lambert

Interview voor de 'Blindenomroep Veroniek' (met gitaar)

Foto Ed Lambert

hen naar boven zal begeleiden. Naast hen zit de minder gelukkige Israëlische studentjournalist Akiva Nof, in tranen omdat hij zojuist te horen heeft gekregen dat het echtpaar op deze laatste interviewdag geen tijd voor hem heeft.

Wel heeft John nog wat tijd vrijgemaakt voor de Ierse popjournalist BP Fallon, die zijn mislukte interview van zaterdag komt overdoen. Door dit interview ontstaat zo'n goede band tussen Fallon en Lennon, dat de journalist zelfs bij Apple zal gaan werken en in november de première van de *Honeymoon*-film zal bijwonen. In 1970 zal hij als playbackende bassist meespelen met de Plastic Ono Band bij een uitvoering van het lied 'Instant Karma', in het BBC-programma *Top of the Pops*. Ono zit dan gezellig tussen de bandleden te breien, geblinddoekt met een maandverband.

Het bezoek van BP Fallon en de lunch hebben heeft blijkbaar een goede uitwerking gehad op het humeur van de Lennons; de stemming boven is prima, merkt Lambert. Op zijn grote, zware bandrecorder neemt hij het interview op, dat opnieuw niet of nauwelijks verschilt van de gesprekken die het echtpaar deze week al met tientallen voorgangers heeft gevoerd. Toch wordt het een vrolijke boel. De twee journalisten fietsen op de provotweewieler door de kamer en er wordt met flitsblokjes van de camera gegoooid. John springt geregeld zijn bed uit. Het levert maffe foto's op, die volgens Lambert zullen verschijnen in een tijdschrift voor blinden en slechtzienden. Als Boskamp aangeeft dat het tijd is om een goede laatste vraag te verzinnen (door John nagebrabbeld als: 'Een koede latste vraag versinnen'), vragen ze de Beatle of hij zijn 'Goodbye Amsterdam' nog eens wil herhalen. John brult het zo hard in de microfoon dat het zwaar overgemoduleerd op de band komt.

Tevreden stiefelen de vertegenwoordigers van 'Blindenomroep Veroniek' na het samenzijn naar beneden, waar ze de Israëlische Akiva Nof nog altijd snikkend aantreffen. Ed Lambert trekt de stoute schoenen aan. Hij neemt Nof ongezien mee naar boven en roffelt op de deur van

Beelden uit de documentaire *Mr and Mrs Lennon's Honeymoon*

Akiva Nof van radio 'The Voice of Israel'

Collectie Nof

kamer 902, zoals hij dat eerder vanmiddag Hans Boskamp heeft zien doen.

'*This is the Voice of Israel, can I come in*', roept Nof luidt. Binnen klinkt de stem van John, in de veronderstelling dat het Boskamp is die hem deze nieuwe gast brengt: '*This is the voice of John Lennon, let the Voice of Israel come in!*' En Nof stormt naar binnen. Daar trekt hij direct zijn jasje en stropdas uit, schiet in een meegebracht pyjamajasje en nestelt zich op het bed, tussen de echtelieden in. Lambaart maakt nog vlug een foto van de gelukkige Nof en snelt naar beneden.

Als ze merken dat een groep hysterische meisjes het op hun fototoestel heeft voorzien, stormen Lambaart en Vogel met de buit het hotel uit en het parkeerterrein over. Lambert wil met het stuntbezoek de journalistieke prestatie van Henk van der Meyden overtreffen. Geen enkele krant zal echter belangstelling tonen voor hun mooie verhaal.

Avika Nof, die later advocaat zal worden en een aantal jaren als vertegenwoordiger van de conservatieve Likud-partij in de Knesset, het Israelische parlement, zal zitten, studeert in 1969 sociale wetenschappen in Den Haag. Hij schrijft als freelancer voor enkele Israëlische bladen. Als hij van de beddemonstratie in het Hilton hoort, gaat hij erop af om een item te maken voor de radio-omroep Voice of Israel.

Nof ziet in John een jesusfiguur, die constant over zijn gitaar op zijn schoot strijkt, als een moeder die haar kind streelt. Yoko ervaart hij als een stoorzender die zich constant op de voorgrond duwt. Hoewel Nof het interview niet heeft voorbereid, verloopt het soepel. John en Yoko tonen zich op de hoogte van de conflicten tussen Israël en de Palestijnen in het Midden-Oosten. Zij zien in die strijd het zoveelste voorbeeld van universeel geweld tussen mensen die weigeren zich in te leven in de positie van hun tegenstander, die eigenlijk hun broeder is.

Yoko komt met een simpele oplossing voor het probleem in de regio: gemengde huwelijken. En voor als dat niet helpt, heeft de visionaire nog een suggestie: 'In plaats van een gewelddadig gevecht kun je ook een schreeuwwedstrijd houden, om de giftige energie eruit te schreeuwen. Of je kunt samen gebouwen neerzetten op de grens van elkaars gebied om zo de tegenstellingen te overbruggen.' Ook John doet een duit in het zakje, met een handige en tamelijk radicale tip om de gewelddadigen van de geweldlozen te scheiden. 'Stuur de mensen die weigeren het geweld af te zweren naar de woestijn, waar ze elkaar dood mogen slaan.'

Volgens John is het hele probleem vooral een kwestie van communicatie. 'Zoals het ook een gebrek aan communicatie is geweest dat wij nog nooit met The Beatles in Israël hebben gespeeld. Nu eens hoorden we dat er te veel rotzooi was geweest toen Cliff Richard daar had opgetreden, en dan was het weer omdat we na een bezoek aan Israël niet meer in Egypte konden spelen. Daarom hebben we het hele Midden-Oosten maar overgeslagen.' Maar hij benadrukt dat ze vanuit Amsterdam met alle mensen ter wereld communiceren die hunkeren naar vrede.

Nof, enthousiast over die gedachte, wil graag weten of drugs wel eens kunnen helpen bij deze vorm van communicatie. Het antwoord van John is, gezien zijn levensstijl, tamelijk onverwacht: 'O, nee. Drugs zijn hetzelfde als alcohol. Soms valt het goed, soms is het gewoon te zwaar. Maar het heeft helemaal niets te maken met de mogelijkheid om je meer bewust te worden van je omgeving of betere contacten te krijgen.'

Omdat John en Yoko steeds benadrukken dat zij hun boodschap richten op jonge mensen, vraagt Nof of zij zich niet ellendig voelen bij de gedachte dat ook zij eens oud zullen zijn. John: 'Oude mensen zijn niet per definitie reactionair. We krijgen brieven van optimistische en positieve oudere mensen, die precies begrijpen waar wij mee bezig zijn en die ons inspireren. Ook oudere mensen kunnen een clownsneus opzetten of op straat dansen. Elke vredesactie is geschikt, als je andere mensen maar niet lastigvalt en geen geweld gebruikt. Humor is een veel sterker wapen dan geweld. Ik kijk ernaar uit om oud te zijn.'

In gesprek met een Israëliër is het onmogelijk om het onderwerp godsdienst over te slaan. John: 'Ik geloof wel in een soort God, maar niet in het instituut God. Voor mij is God een vorm van energie, waaraan je jezelf kunt laven. Als je zegt dat God de oorlogen in het Midden-Oosten en in Vietnam had moeten voorkomen, dan probeer je God te rationaliseren en daar gaat het altijd mis. God is net als elektriciteit, en wat de mens doet met elektriciteit of met atoomkracht, dat is zijn eigen verantwoordelijkheid, dat kun je God niet in de schoenen schuiven. Ik geloof ook in een leven na de dood, in reïncarnatie. Eigenlijk geloof ik in alles totdat het tegendeel is bewezen. Met cynisme bereik je geen enkel resultaat.'

Dan probeert Nof de twee door middel van een woordenassociatiespel nog wat onverachte uitspraken uit te lokken. Ze doen er vrolijk aan mee, maar het resultaat valt wat tegen.

NOF: 'Natuur?'

JOHN: 'God.'

NOF: 'Natural?'

JOHN: 'Laat je haar groeien.'

NOF: 'Schoonheid?'

JOHN: 'Ligt eraan hoe je het bekijkt.'

YOKO: 'John.'

JOHN: 'Dank je, maar dat zei ik niet hoor...'

NOF: 'Twintigste eeuw?'

JOHN: 'Gewoon een eeuw.'

YOKO: 'Kunst.'

NOF: 'Huwelijk?'

JOHN: 'Prachtig.'

NOF: 'Seks?'

JOHN: 'Prachtig.'

YOKO: 'Liefde.'

JOHN: 'Vrede. Hi, wil je met me trouwen? Ja, ik wil.'

NOF: 'Liefde?'

JOHN: 'Yoko!'

YOKO: 'John!'

En wat is er mooier aan het slot van een interview John nog aan het zingen te krijgen? Na wat ruige uithalen van 'I want you' zingt John een tamelijk rudimentaire versie van 'Hava Nagila'. Nof schrijft in het Hebreeuws een aantal regels van 'Yerushalaim' op en met deze Beatlesnoviteit wordt het gesprek vreedzaam en melodieus afgesloten.

Verslag van het bezoek van The Buffoons in *Tubantia*, 1 april 1969

Het muzikale gedeelte van de dag is nog niet ten einde, want om drie uur is het de beurt aan The Buffoons, die Lennon gisteravond op televisie heeft gezien. Deze ‘Beach Boys van de Lage Landen’ zijn begin jaren zestig als stevige rockband begonnen met vage nummers als ‘Willem Tell Twist’ en ‘Pindakaas Twist’, maar zodra de falsetstem van gitarist Ely van Tongeren op de juiste waarde werd geschat, ging de groep over tot het welluidende close-harmony flowerpowerrepertoire. Tijdens een ontmoeting met de Beach Boys waren de muzikanten uit California stomverbaasd over de perfecte uitvoering van hun nummer ‘Good Vibrations’.

De Tukkers komen met hun gitaren de kamer binnen, die inmiddels ligt bezaaid met tekeningen. Na het gebruikelijke introductieritueel wordt er volop muziek gemaakt. Voor de film *Junglebook* hebben The

Buffoons de gieren nagesynchroniseerd. Ook Boskamp heeft een aandeel in die film gehad en zingt mee met ‘We are your friends to the bitter end’. John neuriet na het tweede couplet ook wat mee en neemt alles op met zijn cassetterecorder.

Bob Luiten, die later met ruzie uit de band zal stappen, memoreert dat John eigenlijk niet al te veel belangstelling heeft voor de vertoning en dat vooral Yoko er behoorlijk chagrijnig bij ligt.

De andere bandleden herinneren zich de bijeenkomst aanzienlijk positiever. Tegenover de Enschedese krant *Tubantia* spreken de muzikanten de dag na de ontmoeting de verwachting uit dat zij John nog wel eens in Londen zullen ontmoeten. Ook heeft Lennon aangegeven dat hij nog wel wat materiaal op de plank heeft liggen dat zeer geschikt zou zijn voor The Buffoons. Dat was ook precies de bedoeling van Hans Boskamp, maar van deze niet al te serieus bedoelde belofte zal nooit iets terecht komen. Lennon voorspelt dat het Buffoons-nummer ‘The Radio Song’ de top van de hitparade zal bereiken. Maar meer dan een bescheiden notering in de Tipparade blijkt er voor het liedje niet in te zitten.

Als allerlaatste in een lange rij van journalisten, belangstellenden, fans en iedereen die dacht dat zijn leven wat meerwaarde zou krijgen door een bezoekje aan de sponde van John en Yoko, maakt de tiener **DE XXXX-JARIGE** Marianne de Molenaar haar opwachting bij het duo. Vanaf de eerste dag dat het echtpaar in Amsterdam is gearriveerd, heeft deze Lennon-fan van het eerste uur met het hotel gebeld in de hoop haar idool te ontmoeten. Het grootste succes dat ze tot nu toe heeft geboekt deze week, is een kort afpoeiergesprekje met Johns persoonlijke assistent Peter Brown. Zaterdagavond, na de uitzending van het programma *Jam*, probeert ze het nog één keer. De receptioniste, die de stem van Molenaar inmiddels uit duizenden herkent, probeert haar door te verbinden met Hans Boskamp. Die heeft aanvankelijk geen trek in dit gesprek maar als de receptioniste, vervuld van medelijden, nog een goed

John bladert door een plakboek van Marianne de Molenaar en zet een handtekening op een Beatlesfoto.

Foto's Ed Lambert

woordje doet voor het meisje, reserveert Boskamp alsnog een gaatje voor haar op zondagmiddag om drie uur. Om half drie zit Marianne de Molenaar al in de hal, terwijl haar vader op zoek is naar een bloemenstalletje om witte tulpen te kopen. Met enige regelmaat ziet Marianne bezoekers naar boven gaan, terwijl zij wordt gemaand om nog even te wachten.

Als om vijf uur The Buffoons eindelijk uitgezongen zijn, mag Marianne met haar twintig plakboeken naar boven. John en Yoko zetten allebei hun handtekening in een van de boeken en bedanken hun fan voor de bloemen. Marianne zweeft naar beneden, waar haar vader op haar wacht.

In kamer 902 slaken twee mensen een zucht van verlichting. Nog één nachtje in bed en dan kunnen ze eindelijk weg, naar Wenen. De zwarte zak gaat weer van de televisie en ze nemen hun reisplannen van maandag door. Dan draaien ze zich om en met hun gezichten naar het raam kijken ze nog wat naar de lichten buiten. John neuriet 'Goodnight' van *The White Album*. Dan vallen de twee vredig in slaap. *Goodnight, Amsterdam*.

DAG 8

MAANDAG 31 MAART 1969

Made a lightning trip to Vienna

VOORPAGINANIEUWS

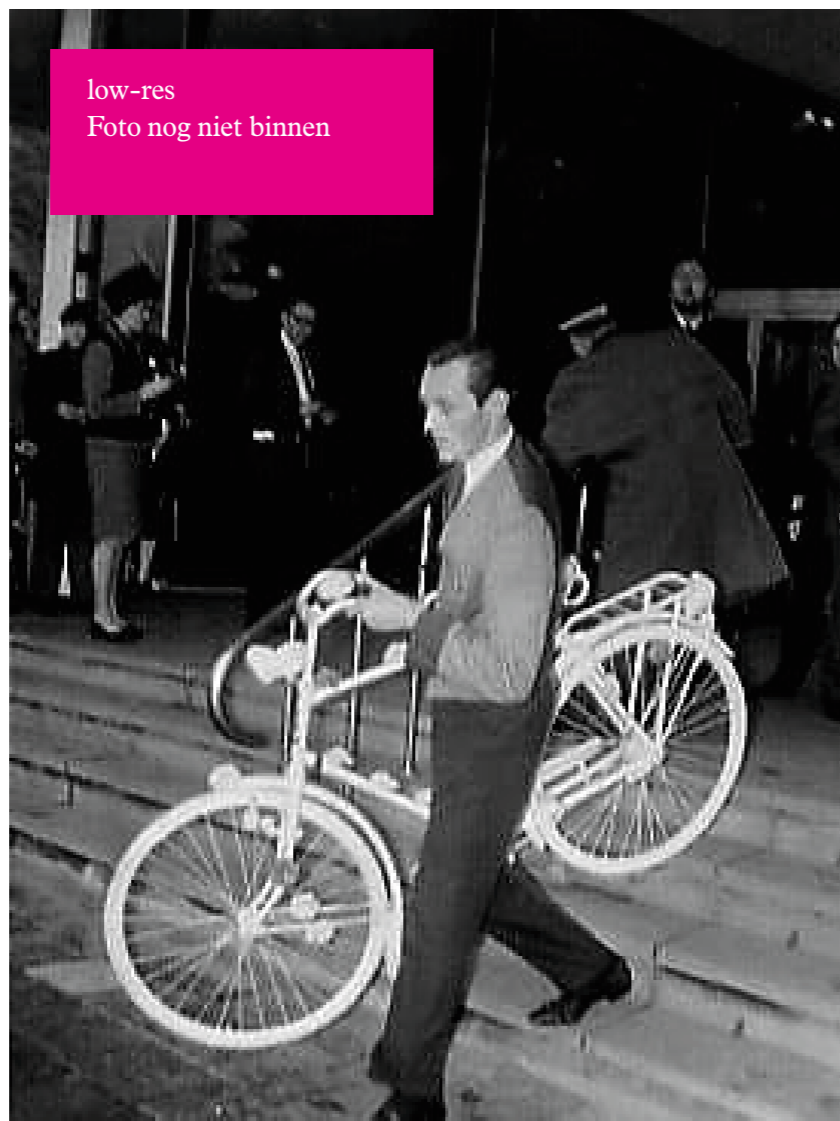
Moskou wil met China praten [DE TELEGRAAF]

Lenny Kuhr wint Songfestival [DE TELEGRAAF]

George Harrison veroordeeld [HET VRIJE VOLK]

Morgen prijzenslag voor sigaretten [ALGEMEEN DAGBLAD]

8,6 °C – 0 mm neerslag – zwaar bewolkt – 0 uur zon

De Provofiets wordt naar buiten gedragen door xxxx voor verscheping naar Xxxxx

Foto Eric Koch / Anefo / Nationaal Archief

Made a lightning trip to Vienna

Eindelijk maandag, eindelijk uit de witte pyjama's, eindelijk weer de buitenwereld in. Lennon pakt zijn gitaar, tokkelt een paar simpele akkoorden en zingt: 'Goodbye Amsterdam, goodbye'. Vandaag staat Wenen op het programma, volgens Lennon 'een tamelijk square plaats'. Des te opmerkelijk is het dat de Oostenrijkse televisie die avond de primeur heeft van de Lennon/Ono-productie *Rape*.

's Ochtends bereikt John vanuit Londen het bericht dat de toneelschrijver William Douglas-Home, broer van de voormalige minister-president Sir Alec Douglas-Home, de 'Bed Peace-Beatle' heeft voorgedragen als lid van de eerbiedwaardige herensociëteit The Travellers' Club. Douglas-Home betreurt het dat John de afgelopen week in Amsterdam onder minder beschaafde omstandigheden heeft moeten leven. Daarom zal hij het wel waarderen om weer eens mensen te ontmoeten in een elegantere omgeving. Met sarcasme in zijn stem zegt John zich geveleid te voelen, maar aangezien het lidmaatschap niet voor Yoko geldt, laat hij de eer toch maar voorbijgaan.

Even voor twaalf uur verlaten John en Yoko, weer in smetteloos wit (op de zwarte riem van John na) kamer 902. Daar worden de reproducties van de Hollandse meesters weer netjes op hun plaats teruggehangen. John zet nog even snel zijn handtekening op de prenten.

The Sunday Times, 30 maart 1969, pagina 3

Beneden wordt de rekening voor hun verblijf betaald door Hans Boskamp, met de portemonnee van Bovema. Dat lijkt de platenmaatschappij wel een geschikt huwelijkscadeau. Al heeft het tevens een praktische reden: door de financiële chaos bij Apple is Johns bankrekening geblokkeerd. De ster heeft helemaal geen geld bij zich.

Vlak voor hun vertrek uit het Hilton geven John en Yoko nog een korte persconferentie voor een handjevol journalisten, die er inmiddels ook wel genoeg van hebben. De Lennons vertellen dat het behoorlijk zwaar is geweest om zeven dagen en nachten in bed te blijven, ook al was het een luxueuze kamer met een goed bed, en zijn ze overladen met bloemen en fruit. Lennon beleefde in Amsterdam, zo vertelt hij, zijn 'langste persconferentie ooit' met een week lang een zwerm journalisten uit Nederland, Groot-Brittannië, Duitsland, Tsjecho-Slowakije en Joegoslavië Israël om hen heen. Na zeven dagen in bed snakken ze eigenlijk naar echte rust. John durft hun week in bed zelfs 'het moeilijkste werk dat ik ooit heb gedaan' te noemen. Maar nu is het *'goodbye, au revoir, dankuwel, alstublieft'*.

Samen met Hans Boskamp stapt het stel in de verlengde Mercedes 600 van Bovema-directeur Ger Oord, die zijn gasten naar Schiphol rijdt. Oord kan zich meer vinden in het Vera Lynn-repertoire en heeft weinig op met de nieuwe popgeneratie, maar hij is zich goed bewust van de commerciële waarde van zijn passagiers. De Mercedes wordt gevolgd door een taxi met hun bagage: kleren die een week lang onaangeroerd zijn gebleven en een aantal cadeaus, waaronder de witte fiets.

Een baliemedewerker van het Hilton Hotel neemt de witte vredesduif mee naar huis. Minnie Hondelink, die als vriendin van Karel Hille geregeld bij John en Yoko over de vloer kwam (en doodmoe werd van de vele keren dat Yoko *'I love you, John'* zei), mag van John ook iets uit de kamer uitzoeken. Zij kiest een poederdoos uit. Omdat John vindt dat ze niet zo bescheiden hoeft te zijn, stopt ze ook nog een groen stoffen kikkertje in haar tas.

De filmploeg van de KRO moet er eigenlijk mee ophouden nu de belangrijke gasten uit het Hilton vertrekken. De KRO vindt dat er wel genoeg opnamen zijn gemaakt voor een behoorlijke documentaire. En het is niet de bedoeling het budget van 25 000 gulden (12 000 euro) te overschrijden. Maar John vindt het wel handig als zijn trip ook de komende dagen professioneel wordt gefilmd en vraagt cameraman Mat van Hensbergen of hij wil doorgaan. Graag, natuurlijk. Daarom rijdt ook de filmploeg mee naar Schiphol. De Nederlanders zullen zowel in Wenen als bij terugkomst in Londen blijven filmen, totdat de Britse vakbond bezwaar maakt omdat buitenlanders werk doen dat ook door Britten kan worden gedaan.

Het complete gezelschap wordt soepel door de douane geloodst. In het vliegtuig haalt John een ansichtkaart, met daarop een foto van een vliegtuig, uit het mapje in de rugleuning van de stoel. Hij schrijft de achterkant van de kaart helemaal vol voor zijn bijna zesjarige zoon Julian, die hij inmiddels zes maanden niet heeft gezien. Op de voorkant krabbelt hij: *'Hi Julian'*.

Een paar uur voordat het vliegtuig in Wenen landt, realiseert het management van het Sacher Hotel dat het tweepersoonsappartement dat door de Oostenrijkse televisie is geboekt, bestemd is voor John en Yoko Lennon. Moeten ze de rode loper uitrollen of de ophaalbrug hijsen? Uiteindelijk en ze beseft de leiding van het hotel dat het de naam van het hotel zal schaden als de reservering van de Lennonclan op het laatste moment wordt geannuleerd. Daarom haalt men maar even diep adem en probeert de kunstenaarsinvasie en de geplande persconferentie zo soepel mogelijk te laten verlopen.

Op het vliegveld in Wenen is het relatief rustig. Een auto staat klaar. Nadat de Lennons zich in hun hotelkamer hebben opgefrist, maken ze zich op voor een bizarre persconferentie in een van de zalen van het hotel. Voordat de pers wordt toegelaten, kruipen de twee in een zak. Daar-

voor staat een rijtje microfoons opgesteld. Terwijl de verbaasde journalisten gaan zitten, zingt het onzichtbare echtpaar 'An der schönen blauen Donau' en Yoko zet nog een Japans volksliedje in.

Yoko probeert de boel aan de gang te krijgen met '*Any questions please*', maar John wijst haar terecht en zegt dat Hans Boskamp dat moet regelen. Nadat de eerste vragen in het Duits worden afgevuurd komt Boskamp in actie. Hij vertelt dat John weliswaar in Hamburg is geweest en dus wel wat Duits verstaat, maar dat het toch handiger is als de vragen in het Engels worden gesteld.

Of Lennon uit die zak wil komen?

Nee, dat wil Lennon niet, want dit is een Bagism-event.

Een journalist stelt dat deze actie toch wel een beetje ouderwets is. Lennon antwoordt dat hij niet wist dat in een zak zitten ooit in de mode is geweest.

'Zitten er gaten in de zak?'

'Ja, we kunnen er ook weer uit, maar dat doen we nu niet.'

'Is het niet heet in die zak?'

'Nee hoor, dank u.'

'Wilt u iets drinken?'

'Nee hoor, dank u.'

'Als u twee dingen aan uw gezicht kon veranderen, wat zou dat dan zijn?'

'Geen idee, nooit over nagedacht.'

'Vindt u zichzelf mooi?'

'Ik ben wel tevreden.'

'En uw vrouw?'

'Ik vind haar erg mooi.'

'Heeft u in Amsterdam een kind gemaakt?'

'Geen idee, ik geloof het niet.'

'Als het toch zo is, hoe gaat het kind dan heten?'

'Ik denk echt niet over een naam na. Die hele Amsterdamse gebeur-

tenis was een grap, weet je.'

'Als het hier gebeurt, kan het dan Wenen heten?'

'O ja, natuurlijk.'

Het niveau van de vragen is niet spectaculair veel hoger dan bij andere gelegenheden.

Of John zich realiseert dat leden van de keizerlijke Habsburg-familie ook in dit hotel hebben geslapen? Lennon voelt zich zeer vereerd.

'Heeft u wel eens naar Weense muziek geluisterd?'

'Ik heb wel eens een wals gehoord, maar wie niet?'

'Wilt u niet naar een plek waar Weense walsen worden gespeeld?'

'Nou, daar hebben ze een paar jaar geleden de radio voor uitgevonden.'

'Klopt het dat u in Wenen gratis wilt optreden, als het maar in het Operahaus is?'

'Ik heb nooit gezegd dat ik gratis wil optreden.'

'Is geld dan zo belangrijk?'

'We hebben met The Beatles heel vaak voor goede doelen gespeeld.'

Yoko legt de idee van Bagism nog maar eens uit. Totale communicatie, zonder dat je je laat beïnvloeden door de kledingsmaak van de andere persoon of door hoe hij eruitziet. Lennon zegt dat The Beatles onafhankelijk van Yoko ook aan Bagism hebben gedaan. Zij zaten eigenlijk altijd opgesloten in een hotel; dat was hun zwarte zak. Er was dan wel geen fysiek contact met de buitenwereld, maar in wezen was dat een betere vorm van communicatie dan op het podium. Dan werden ze wel gezien, maar was er geen werkelijk contact. 'Dan dacht men: "O, hij is kleiner dan we dachten" of: "O, hij draagt een bril". In een zak let je dus niet op het uiterlijk, of iemand een man of vrouw is, zwart of wit. Het is verkeerd als je wordt afgeleid door de lengte van het haar of de pukkel-tjes in het gezicht.'

'Hoe lang is uw haar?'

'Ja, daar moet je maar naar raden.'

‘Heeft u pukkeltsjes in uw gezicht?’
 ‘Nee.’
 ‘Kunt u dat bewijzen?’
 ‘Je zult me toch echt op mijn woord moeten geloven.’
 ‘Heeft u een recept tegen pukkeltsjes?’
 ‘Geen idee. Gewoon goed eten.’
 ‘Hoe weten we eigenlijk dat u John Lennon bent?’
 ‘Ik hoef dat helemaal niet te bewijzen. Het maakt ook niet uit wie ik ben. Ik ben hier om over vrede te praten.’
 ‘Heeft die week in Amsterdam eigenlijk iets opgeleverd?’
 Lennon kan geen concrete resultaten noemen, behalve een paar mooie cartoons en een paar aardige brieven van mensen die het initiatief hebben opgepikt. En die oude dame die schreef dat ze er vreselijk om moest lachen. Maar dat is prima, want Lennon wil best de clown uithangen voor de goede zaak.
 ‘Waarom waren jullie in Amsterdam wel zichtbaar?’
 ‘Het Hilton was eigenlijk ook een soort van zak waar we in zaten.’

Terug in hun kamer krijgen John en Yoko de *Daily Mirror* in handen met het stuk van Donald Zec. Het paginagrote artikel is bijna nog zuurder van toon dan de sfeer in de hotelkamer twee dagen eerder. Zec, op de afgedrukte foto languit op het bed naast John en Yoko, schrijft dat hij de keuze had tussen paardenmest uitstrooien over zijn rozenstruiken of naar de ‘laatste fase van de echtelijke onzin’ van Lennon en Ono in het Amsterdamse Hilton gaan. Hij koos er dan toch maar voor om naar die ‘harige schertsvertoning’ af te reizen, en hoopte dat het dan in elk geval iets te maken had met de naderende *practical joke*-dag 1 april. Een keuze waarmee hij absoluut niet wil impliceren dat het bemesten van zijn rozen minder belangrijk zou zijn geweest.

Met een pen druipend van minachting herinnert Zec zijn lezers aan de rare preoccupatie van Yoko met het menselijk achterwerk in de film

Bijschrift??

Mat van Hensbergen / Mr and Mrs Lennon's Honeymoon

Bottoms, waar Ono billen laat zien van een aantal persoonlijkheden uit ‘*swinging* Londen’, en de ‘afstotelijke’ naaktfoto van het stel op de hoes van de lp *Two Virgins*.

De gevierde showbizjournalist bekennt dat hij bij het zien van het tweetal in een zak op het podium in de Royal Albert Hall maar nauwelijks de neiging had kunnen onderdrukken om een stevige knoop in de zak te leggen en de geschifte ‘Geisha girl’ en de harige ‘Heilige Joe’ in de rivier de Great Ouse te dumpen. Voor Yoko heeft hij in het stuk nog de aanduiding ‘dat meisje uit Tokio’ en ‘Madame Butterfly’ bedacht.

Uit het artikel blijkt dat het humeur van Zec bij het betreden van de hotelkamer nog een extra knauw kreeg door de geur van geitenmelk en bedorven groenten. Hij vond het een ‘bespottelijk paar, zoals ze daar in kleermakerszit op dat Amsterdamse bed zaten’. Hij zag dat Yoko door het Bijbelboek *Genesis* bladerde (‘En zij waren beiden naakt, man en vrouw en kenden geen schaamte’) en John met zijn tenen speelde. Wel was Zec onder de indruk van de manier waarop het paar een eenheid vormde. De cynische journalist ziet het wel voor zich ‘hoe ze op een eiland liefdevol de teken uit elkaars haar pulken, terwijl ze vredesvibraties naar alle vier windstreken zenden’.

Voor de camera van Mat van Hensbergen leest John de laatste alinea van het artikel voor waarin Donald Zec hem ervan beschuldigt die hele actie in Amsterdam te hebben opgezet om zijn bankrekening te spekken. John is kwaad en verontwaardigd. Als dat zijn conclusie is, dan is Zec nog erger dan hij had gedacht.

‘Ik kan wel op een andere manier aan geld komen dan in bed te blijven liggen. Ik hoef echt niet naar Amsterdam te reizen om geld te verdienen, zoals sommigen moeten doen. Ik heb hem uit vriendelijkheid uitgenodigd om te blijven eten, omdat ik weet dat hij het leuk vindt in de buurt van sterren te verkeren. Voor ons eerste interview met The Beatles moesten we naar het huis van deze grote man, omdat hij ons nog niet belangrijk genoeg vond om naar ons toe te komen. Het eerste wat hij deed was ons de bank laten zien waarop Marilyn Monroe had gezeten, of misschien was het Diana Dors of een andere filmster op wie hij gek was. Hij praatte de hele tijd over zichzelf en wij kwamen nauwelijks aan bod. Hij is een echte prima donna. Maar nu hebben we hem op film en we hebben zijn artikel. Dus... jouw tijd is voorbij, Zec.’

Yoko bestudeert de foto in de krant nog eens goed en zegt: ‘Wat kun je zijn rimpels goed zien!’

Om vijf voor half elf 's avonds wordt *Rape* uitgezonden op televisie. De film duurt vijfenzeventig minuten en is opgenomen met cameraman Nick Knowland vlak nadat Yoko een miskraam kreeg in het Great Charlotte Street Hospital in Londen. We zien de eenentwintigjarige Hongaarse actrice Eva Majlate, die geen Engels spreekt. Het lukt haar niet om te ontsnappen aan de aandacht van de camera, die haar hinderlijk volgt door de straten van Londen, waardoor ze bijna onder een vrachtwagen komt. Ze probeert tevergeefs per taxi te vluchten en komt uiteindelijk in een appartement terecht, waar ze zich in paniek op de grond krult. Ondanks haar smeekbeden laat de camera zijn prooi ook hier nog niet los.

John en Yoko willen met de film laten zien hoe iedereen in onze moderne wereld onder druk staat. Het gaat volgens John niet alleen over The Beatles. Wat dit meisje overkomt in deze film gebeurt in Biafra, Vietnam, overal.

Willie Frischauer, de enthousiaste recensent van de *Evening Standard*, zal later schrijven dat *Rape* commentaar geeft op de televisiesamenleving, zoals *Het Proces* van Kafka dat deed op het tijdperk van totalitaire regimes.

Na het zien van de tv-uitzending is John moe maar voldaan. Maar hij heeft ook honger, of liever gezegd, trek. Zodra Yoko slaapt, sluipt hij de kamer uit en maakt Mat van Hensbergen wakker om beneden samen een stuk *Sacher Torte* te eten. John verorbert in een mum van tijd een halve taart. Het is ook een zware klus geweest: een week in bed liggen op een dieet van geitenmelk en bruine rijst. Ondanks de verandering van lifestyle die de omgang met Yoko Ono met zich meebrengt, blijft John Lennon toch een Liverpoolse jongen van de *fish and chips*. En taart.

Foto gebruikt op het affiche 'Hair Peace' en op de cover van het *Wedding Album*

John de Rooy

Fifty acorns tied in a sack

‘Nooit zal ik het schouwspel vergeten van een duwend, dringend, over elkaar heen klimmend wereldjournaille voor de deur van onze slaapkamer in de ijdele hoop de Beatle en zijn nikker het met elkaar te zien doen voor de vrede in de bruidssuite van het Amsterdamse Hilton Hotel. Of het gezucht van teleurstelling toen het tot hen doordrong dat de voorstelling niet zou doorgaan en we niet eens naakt waren!’

Het is 1975. John Lennon en Yoko Ono wonen in New York in het appartementencomplex Dakota vlak bij Central Park. De twee zijn weer netjes bij elkaar na het wilde ‘*Lost Weekend*’, het jaar waarin Lennon flink de beest heeft uitgehangen in Californië terwijl Ono het op afstand vanuit New York enigszins meewarig bekeek. Die hectische periode van gescheiden leven is in 1975 net voorbij en Yoko is zwanger van hun zoon Sean. Lennon beschrijft in *Skywriting by Word of Mouth* geamuseerd en met enige afstand zijn herinneringen aan de Amsterdamse week in maart 1969.

Ja, wat viel dat tegen dat het liefdespaar, dat zich toch schaamteloos aan de wereld had vertoond op de hoes van *Two Virgins*, zich nu aan de verzamelde pers presenteerde in keurig gestreken, hoogsluitende nachtkledij. Een bericht van persbureau Reuters suggereerde dat het wel een heel bijzondere *love-in* zou gaan worden in Amsterdam. De *Daily Mirror* had die suggestie hijgerig al wat concreter gemaakt. Journalist Nico Po-

lak van *Het Vrije Volk* verzuchtte na zijn bezoek aan het stel in het Hilton: 'Als iedere Nederlander er zo bijlag, hadden we nou geen bevolkingsvraagstuk.'

Lennon schrijft: 'Zeven dagen en avonden hielden we onszelf beschikbaar voor foto's en interviews. Zonder rem of bedenkingen. Het resultaat was noppes; slechts één of twee van de paar honderd bedbezoekers had ook maar een flauwe notie van wat zich daar afspeelde. Maar ons doel was bereikt, dat wil zeggen, we hadden ze de richting in gestuurd die wij wilden, in plaats van ons lijdzaam in hun aanwezigheid te schikken.'

Op de vrouwenpagina van *De Telegraaf* denkt een journaliste begin april 1969 nog eens nuchter na 1969 over wat er zou gebeuren als vrouwen gehoor zouden geven aan de oproep van het vredespaar om in bed te blijven liggen:

'Heerlijk een week lang in bed, om de vrede te dienen. Hoeveel onvrede zou men er niet mee in huis halen. Het hele economische leven in Nederland zou aardig stilliggen, want het huisvrouw zijn mag dan een ondergewaardeerd beroep zijn, wanneer we met ons allen een week lang met boeken en bonbons onder de lakens zouden kruipen, dan komt er nauwelijks eten meer op tafel, dan kunnen de mannen niet meer naar hun werk, dan moet de baas het zonder zijn secretaresse doen, kortom dan is er van vrede in het land géén sprake meer, en dan wed ik dat de meeste mannen Yoko en John het liefst met bed en al over de Noordzee zouden willen duwen om daarna zelf een week in bed te kruipen om te herstellen van een hele week doffe ellende. En de Beatlesplaten de vuilnisbak in. Al zal dat wel niet de bedoeling van John en Yoko zijn geweest!'

Op 2 april plaatst *Het Parool* een ingezonden brief van M. Ch. F. A. de Groodt uit Rijswijk, die zich behoorlijk heeft geërgerd aan de vertoning in het Hilton:

'Als ik aan het dwaze gedrag denk van de jongelui, die voor het Amsterdamse Hilton Hotel hebben staan brullen naar een echtpaar, dat als een paar aangeklede bavianen in een dure kamer zeven dagen en nachten in bed ligt, dan gaan mijn gedachten terug naar de jaren 1940-'45, toen stoere Hollandse meisjes op fietsen zonder banden in de felle kou hun illegale krantjes rondbrachten, en flinke jongens met gevaar voor eigen leven neergeschoten Engelse vliegers naar onderduikadressen brachten.

Het is te hopen dat er nooit een Russische bezetting komt, want die hebben andere methodes dan "Bed en Hair Peace" en dan komen we er niet met sticks roken en naaktlopen.'

Als Lennon eerlijk was geweest bij het schrijven van *Skywriting by Word of Mouth* had hij natuurlijk moeten toegeven dat het doel helemaal niet bereikt was. In de jaren voor de *bed-in* heeft de mens zijn buurman de hersens ingeslagen en dat is in na 1969 natuurlijk niet anders. De Amerikanen hebben zich uiteindelijk uit Vietnam teruggetrokken onder druk van de verzetsbewegingen Vietcong en Vietminh, niet onder druk van John en Yoko, en daarna zijn er weer nieuwe oorlogen uitgebroken.

Eind jaren zestig leek er een golfje optimisme door de wereld te stromen. We zagen het in de straten van Parijs, waar studenten en arbeiders hand in hand optrokken tegen het onderdrukkende gezag; in Praag leek het even alsof het lente was geworden toen het communisme door partijleider Alexander Dubcek een menselijk gezicht kreeg; we zagen het in de bloementuinen van Californië en Amsterdam, waar men dacht dat vrede kon worden bereikt met een bloem in het haar. De harde realiteit duwde de dromen al snel weer in een hoek en degradeerde de Amsterdamse vredesweek van John en Yoko tot een goedbedoelde maar naïeve onderneming van twee dromerige kunstenaars.

Johns persoonlijke assistent Peter Brown, die zich in Amsterdam trouw had gekweten van zijn ondersteunende taak, toont zich in zijn boek *The love you make* (1983) tamelijk verbaasd over de vredesactie van zijn toenmalige baas en schuift het initiatief helemaal op rekening van Yoko. Hij beschouwt het als een erg modieuze en ook tamelijk risicoloze actie, want wie is er nou niet voor de vrede? '*John made peace a holy crusade and turned his honeymoon into a side show.*' Volgens Brown was de voorstelling zeker ook bedoeld om de groeiende vijandigheid in Groot-Brittannië jegens het paar enigszins weg te nemen.

Lennon's ex-vrouw Cynthia plaatst er nog een andere persoonlijke kanttekening bij. Voor haar steekt het vredesverhaal van John wel erg schril af bij de wrede manier waarop hij een eind aan zijn huwelijk met haar had gemaakt en zijn onvermogen om zoon Julian vaderlijk te be-

handelen. John was in die tijd net zo'n gemankeerde vader als Yoko een gemankeerde moeder was voor haar dochter Kyoko. Enigszins verbiterd schrijft Cynthia, die na de scheiding op bijstandsniveau moest leven, in haar memoires *John* (2005) dat het vaak makkelijker is om idealen in het groot na te jagen dan ze op de eigen vierkante meter te verwezenlijken. Samen met de vijfjarige Julian heeft zij met verbazing naar de beelden uit Amsterdam gekeken.

Ook Johns halfzus Julia Baird relateert de actie van haar broer en schoonzus. Zij ziet de bed-in als een gigantische vorm van aandacht-trekkerij, waarin hij in zijn schooltijd al had uitgeblonken door heel harde of grappige opmerkingen te maken. 'Het bed in het Hilton was gewoon een ander podium.'

Als Paul McCartney in 1970 zijn eerste solo-album uitbrengt, voegt hij bij de recensie-exemplaren voor de journalisten een interview met zichzelf toe. Er zitten een paar nietsverhullende vragen en antwoorden bij.

Wat denk je van Johns strijd voor de vrede? En van de Plastic Ono Band? En van de invloed van Yoko op hem? En van Yoko?

'Ik houd van John en heb respect voor wat hij doet – maar ik beleef er geen enkele vreugde aan.'

Kun je je voorstellen dat Lennon en McCartney op een gegeven moment in de toekomst weer samen songs zullen schrijven?

'Nee.'

'*A not inconsiderable talent seems to have gone completely off his rocker*', schreef de *Daily Mirror* over Lennons vredesjaar 1969, dat in Amsterdam begon: een niet gering talent lijkt helemaal gek te zijn geworden. Hij werd door die krant uitgeroepen tot 'mafkees van het jaar'.

Aan muziektijdschrift *Rolling Stone* vertelde Lennon in 1971 enigszins geamuseerd over 'een van onze betere episodes': 'Het was een ge-

weldig *event* als je bedenkt dat de krantenkoppen in de hele wereld over het feit gingen dat we een getrouwd stel waren dat in bed lag te praten over vrede. Eigenlijk was het een grote publiciteitsstunt, reclame voor de vrede.'

Lennon had het idee alsof hij op tournee was, zonder te bewegen. En die tournee was na Wenen nog niet afgelopen. Maar eerst werd in Londen de balans opgemaakt van hun huwelijksreis.

In het nummer 'The Ballad of John and Yoko' doet John Lennon op bijna journalistieke wijze verslag van de huwelijkstrip die begon en eindigde in Londen met tussenstops in Gibraltar, Parijs, Amsterdam en Wenen. Elke pleisterplaats krijgt een coupletje.

John schrijft het volledig autobiografische nummer begin april en wil het zo snel mogelijk met de andere Beatles opnemen. George is echter nog op vakantie en Ringo is nog niet klaar met de Peter Sellers-film *The Magic Christian*. Het is inmiddels bijna drie maanden geleden dat de *Let It Be*-sessies in ruzie zijn geëindigd en het juridisch gekibbel over wie de financiële leiding van Apple in handen moet krijgen is nog lang niet voorbij. Maar als het op muziek maken aankomt, kruipt Lennon toch nog het liefst tegen Paul aan. Dus maken ze een afspraak om met zijn tweeën de Abbey Road-studio in te gaan, met George Martin in de controlekamer.

Op 14 april wordt het simpele, enigszins country-achtige drie-akkoordnummer in zeven uur opgenomen, met John op gitaar en Paul op bas, piano en drums. De stand-in voor Ringo heeft moeite met de tik die hij moet slaan als John 'think' roept aan het eind van de middelste acht, maar ook na tien *takes* blijft de stemming goed. Door de gedoseerde tweede stem van Paul in de eerste coupletten en het refrein en de volledige tegenharmonie in het slotcouplet klinkt weer het vertrouwde Beatlesgeluid. De gitaarslotmatten zijn overgenomen van 'Lonesome tears in my eyes', een rocknummer uit de jaren vijftig van Johnny Burnette and his Rock 'n Roll Trio, dat The Beatles in hun begintijd regel-

'Honeymooning down by the Seine': gefilmd bij de Hampton Court Bridge

matig hebben gespeeld.

Zes weken na de opname wordt het liedje als single uitgebracht, met 'Old Brown Shoe' van George op de b-kant. In de clip zijn heel vernuftig George en Ringo als begeleiders toegevoegd, terwijl we John en Yoko op alle plaatsen van hun huwelijksreis zien. Er wordt onder meer gebruik gemaakt van het materiaal van het filmteam van Mat van Hensbergen. De beelden bij het zinnetje 'honeymooning down by the Seine' wordt door Van Hensbergen gewoon aan de Londense Theems opgenomen.

'The Ballad of John and Yoko' schiet in Groot-Brittannië direct naar de top van de hitlijsten, terwijl de single op 21 juni ook in Nederland de eerste plaats bereikt. Het nummer wordt hier ten doop gehouden in het populaire televisieprogramma *Voor de vuist weg* van Willem Duys. In de Verenigde Staten komt de ballade niet hoger dan nummer acht op de Billboard lijst. Dat heeft onder meer te maken met de pavlovreactie bij enkele Amerikaanse radiostations, die het nummer in de ban doen vanwege het refrein: 'Christ, you know it ain't easy. You know how hard it can be. The way things are going, they're gonna crucify me.' Nadat John in 1966 had uitgeroepen dat The Beatles op dat moment populairder waren dan Jezus, zondigt de muzikant in de ogen van de geschokte Amerikaanse christenen opnieuw.

De Spaanse dictator Franco toont zich hevig ontstemd vanwege het zinnetje 'You can get married in Gibraltar, near Spain'. Gibraltar is voor Franco niet zomaar een rots in de buurt van Spanje, maar moet als Spaans grondgebied worden gezien.

De regel 'fifty acorns tied in a sack' slaat op een volgende vredesactie van het paar. John en Yoko sturen enveloppen gevuld met eikels naar wereldleiders als Nixon, Mao en Brezjnev, die ze als een vredessymbool moeten planten onder het motto: 'Liever bomen planten dan bommen gooien'. De supermachten laten het afweten, maar John krijgt van premier Golda Meir van Israël en keizer Haile Selassie van Ethiopië te ho-

ren dat ze de eikels in de grond hebben gestopt.

John wil de Amsterdamse succesact als een volwassen show naar Broadway brengen, naar het Plaza Hotel aan Central Park om precies te zijn. Op 16 mei staat de familie Lennon (inclusief Yoko's dochter Kyoko) in Southampton klaar om aan boord te gaan van de *Queen Elizabeth II*, als John wordt tegengehouden omdat hij geen Amerikaans visum heeft gekregen. Hij is een 'ongewenste immigrant' vanwege zijn cannabisveroordeling in november 1968. Het is een handig excuus voor de FBI en de regering-Nixon om deze ongewenste buitenlandse vredesboodschapper buiten de deur te houden op het moment dat de oorlog in Vietnam nog in volle hevigheid woedt. Daarom koopt de familie een vliegticket naar de Bahama-eilanden, Brits grondgebied in het Caribisch gebied. Dat is dicht bij de Verenigde Staten, dus voor Amerikaanse journalisten die erbij willen zijn geen probleem.

De nacht in het Sheraton Oceanus Hotel op 24 mei bevalt John allerm minst. Het is er heet en vochtig en de Amerikaanse pers hapt niet toe. De volgende dag wordt met de Canadese autoriteiten enkele uren onderhandeld over een voortzetting van de Bed-in-vredesmissie in Canada. Later op de dag vliegen de Lennons naar Toronto, waar ze hun intrek nemen in het beste hotel van de stad, het King Edward Sheraton Hotel. Canada bevalt hun vanaf dag één stukken beter dan de Bahama's. De sfeer is open en liberaal en het nieuws dat de Lennons de boel weer op stelten zetten, verspreidt zich razendsnel naar de VS.

Het gezelschap blijft slechts één nacht in Toronto. 's Ochtends vroeg weet de veertienjarige Jerry Levitan de lakse beveiliging te omzeilen en bonkt op alle deuren van de hotelkamers vanaf de bovenste verdieping en vraagt of John Lennon aanwezig is. Na een vergeefse tocht langs twee etages wijst een schoonmaakster hem de juiste kamer. Hij duwt tegen de halfgeopende deur en ziet Kyoko, die op de grond zit te tekenen. Levitan heeft de filmcamera van zijn broer meegenomen en John laat hem zijn gang gaan. Daarna gaat hij naar school, maar hij mag 's middags te-

rugkomen voor een interview voor de schoolkrant.

Ook vele andere journalisten hebben dan inmiddels de weg naar de hotelkamer gevonden. John vertelt de journalisten dat hij en zijn vrouw alles doen voor de publiciteit: 'Als de wereld wil dat we Abbott en Costello zijn of desnoods Jezus en Maria, dan doen we dat, als het de vredezaak dient.'

Na Toronto gaat het circus de volgende dag, 26 mei, naar het Queen Elizabeth Hotel in Montreal voor een verblijf van acht dagen in kamer 1742. Het wordt een iets minder romantische heropvoering van de voorstelling in Amsterdam. Diskjockey Chuck Candler van het lokale rock-'n-rollradiostation Chanel 12 maakt uitzendingen vanuit de hotelkamer. Ritchie Yorke, een bekende Canadese rockreporter, raakt zo onder de indruk van de goede bedoelingen van het echtpaar dat hij John en Yoko vanaf dat moment een jaar zal volgen en over hen blijft schrijven.

Omdat het een beetje saai dreigt te worden, nodigt de Canadian Broadcasting Company andere beroemdheden uit naar het hotel te komen, zoals muzikant/komiek Tommy Smothers, 'lsd-filosoof' Timothy Leary, de Amerikaanse schrijver en burgerrechtenactivist Dick Gregory en rabbijn Abraham Feinberg. De laatste is een beroemde pacifist in Canada en is zelf ook popzanger geweest.

Net als in Amsterdam wordt het incasseringsvermogen van het vrede-sechtpaar een keer flink op de proef gesteld. Was het in Amsterdam Donald Zec die zich meedogenloos kritisch opstelde, in Montreal is het de Amerikaanse rechtse cartoonist Al Capp die hardhandig door de ballon van lieflijkheid prikt. Hij stelt zich bij binnenkomst aan John voor als de 'neanderthalerfascist'. Lennon antwoordt dan nog opgewekt met: 'Wij zijn die beroemde gekken.' Capp feliciteert het echtpaar cynisch met de hoes van *Two Virgins*, waarmee het bewijs is geleverd dat de mens schaamhaar heeft. En dat is wel een applausje waard, volgens de tekenaar van de strip *Li'l Abner*.

Capp praat denigrerend over de actie van John en Yoko en vraagt zich af wat er zou zijn gebeurd als Hitler en Churchill tijdens de Tweede Wereldoorlog samen in bed waren beland. John veronderstelt dat er heel veel mensenlevens gespaard zouden zijn als die twee oorlogsleiders met elkaar tussen de lakens waren gekropen. Yoko maakt het nog iets persoonlijker: 'Het zou nog beter zijn geweest als ik met Hitler naar bed zou zijn gegaan. Tien dagen met Hitler was genoeg geweest om hem op vreedzame gedachten te brengen.'

Tijdens het bezoek van Capp is op televisie te zien dat in Berkeley (Californië) hevige anti-Vietnamrellen woeden. Er is al een dode gevallen onder de demonstrerende studenten. John komt live op de Amerikaanse radio in een poging het geweld in Californië te bezweren en roept de studenten op niet de confrontatie aan te gaan. Het lijkt erop dat de oproep van Lennon enig positief resultaat heeft, want de rust keert even terug.

Capp roept heel cynisch dat hij de Amerikaanse politie juist zou willen aanmoedigen om er flink op los te slaan. Want, zo zuigt hij, Lennon en Ono zouden het toch vreselijk vinden als hun huis in Londen bevuild en vernield zou worden door dat tuig van de straat? Maar John blijft erbij dat hij liever wil dat de studenten zich inhouden. 'Als ze in bed zouden liggen, zou er geen geweld zijn.'

Het begint een behoorlijk schreeuwgesprek te worden. Al Capp beleedigt Yoko, die hij Madame Nhu noemt, alsof ze een Vietconguerrillastrijder is. Hij prijst de drie andere Beatles die zich goede Britten hebben getoond door een gewone blanke vrouw uit te kiezen. Het is alsof Capp erop uit is John zo te sarren dat hij de journalist een klap zal verkopen. Het wordt een echte test voor de Beatles vredelievendheid. Derek Taylor, de publiciteitschef van The Beatles die voor John en Yoko de zaken in Montreal regelt, lijkt op het punt te staan Capp een klap te verkopen en dat zorgt voor extra zelfbeheersing bij Lennon.

Evenals Donald Zec suggereert Capp dat de Lennons deze hele actie

op touw hebben gezet om er zelf geld aan te verdienen. Johns scherpe weerwoord luidt: 'Ik kan in een uur een liedje schrijven en daarmee meer verdienen dan in de hele tijd dat we actie voeren en die shit van jou moeten aanhoren bij elkaar.' Grijnzend loopt Capp de kamer uit, het paar nog een goede psychiater toewensend.

Ondertussen verzamelen duizenden fans zich op Mount Royal, de berg waaraan Montreal zijn naam ontleent, voor een enorme *love-in* ter ere van John Lennon. Het wordt gevaarlijk als de hele meute van de berg naar beneden wandelt om hem in het Queen Elizabeth Hotel te bezoeken. De hotelhal raakt overvol. John laat een meisje binnen als afgevaardigde, die hij smeekt de groep weer mee te nemen naar Mount Royal. Hij geeft haar een flinke bos bloemen mee, die onder de fans wordt verdeeld voordat ze het hotel weer vreedzaam verlaten.

Eerder die week heeft John op de vraag van een journalist wat ze nou eigenlijk aan het doen zijn, spontaan geantwoord: '*All we are saying, is give peace a chance.*' Die zin vindt hij zo mooi, dat hij er wat extra tekst omheen schrijft en die op eenvoudige muziek zet. Hij vermoedt dat hij daarmee wel eens een moderne variant in handen zou kunnen hebben van het protestlied 'We Shall Overcome', geschikt voor massabijeenkomsten.

Op 1 juni worden vier microfoons en een gehuurde viersporen-Ampex-taperecorder in de hotelkamer neergezet. Grote tekstvellen worden tegen de muur geplakt. 'Give Peace a Chance' wordt in vijf minuten opgenomen. Iedereen die op dat moment aanwezig is, onder wie rabbijn Feinstein, Timothy Leary, popzangeres Petula Clark, de Amerikaanse beat-dichter Allen Ginsberg en een grote verzameling bellenrinkelende Hare Krishna-leden, zingt en klapt mee. Tommy Smothers speelt samen met Lennon gitaar.

Na dit muziekfeest moet de familie Lennon het land verlaten. Ook voor Canada hebben zij geen officiële verblijfsvergunning gekregen; ze

mochten er slechts tien dagen blijven in afwachting van de uitspraak op hun beroep. Dat wordt afgewezen en zij worden op het vliegtuig naar Frankfurt gezet. Van daaruit vliegen ze door naar Londen.

Begin juli komt 'Give Peace a Chance' als single uit ('Remember love' van Yoko Ono op de b-kant), met de Plastic Ono Band als de officiële naam van de uitvoerende band.

Dat was een concept van Yoko: een denkbeeldige band, bestaande uit een paar stukken plastic en een taperecorder. Lennon maakt er een band van vlees en bloed van, een groep in wisselende samenstelling van bevriende muzikanten, soms met Ringo en George erbij. De critici zijn niet verrukt van de oersimpele rock die de band een aantal keren speelt, maar het past bij de spontaniteit die John voor ogen staat.

Als dank voor zijn hulp bij de opname van 'The Ballad of John and Yoko' krijgt McCartney de credits als mede-auteur. Later krijgt Lennon daar spijt van, omdat die credits eigenlijk Yoko toekomen.

In Groot-Brittannië wordt het nummer van de toppositie van de hitlijst gehouden door Honky Tonk Women van The Stones. In Nederland komt het nummer wel op de eerste plaats, terwijl het in de Verenigde Staten op een veertiende plek terechtkomt. In oktober van dat jaar zingen vijfhonderdduizend demonstranten tegen de oorlog in Vietnam, onder aanvoering van Pete Seeger, dit volkslied voor de vrede bij het Witte Huis in Washington. Lennon beschouwt het optreden als een van de mooiste momenten uit zijn leven.

Dit keer heeft Lennon ervoor gezorgd dat er voor de Amerikaanse radiostations niets aanstootgevends in de tekst zit. In het derde couplet zingt Lennon '*Everybody's talking 'bout [...] masturbation*'. Op de officiële bladmuziek heeft hij dat veiligheidshalve vervangen door '*mastication*' (kauwen).

De originele tekst van 'Give Peace a Chance' en een aantal foto's uit het archief van Gail Renard gingen in juli 2008 bij het Londense veilinghuis Christie's onder de hamer voor 528 000 euro. Lennon had het papiertje met de tekst destijds aan de tienerstudent Renard gegeven, die op de eerste dag van de Montreal-week handig tot de hotelkamer was doorgedrongen via de brandtrap en het moment had afgewacht waarop de bewaking werd afgelost. Zij was daardoor eerder in de kamer dan de journalisten, en maakte zich nuttig door onder meer Kyoko bezig te houden en, gedurende de rest van de week, wat boodschappen te doen. Lennon drukte Renard op het hart dat ze de tekst niet moest weggooien, omdat die ooit nog eens geld waard zou zijn. Na haar studie in Montreal vestigde Renard zich met steun van John Cleese als comedy-schrijfster in Engeland.

Give Peace a Chance

*Ev'rybody's talking about
Bagism, shagism, dragism, madism,
Ragism, tagism, this-ism, that-ism, is-m, is-m, is-m*

All we are saying is give peace a chance (2x)

*Ev'rybody's talking about ministers,
Sinisters, banisters and canisters,
Bishops, and fishops, and rabbis, and pop eyes,
Bye, bye, bye byes*

All we are saying is give peace a chance (2x)

*Ev'rybody's talking about
Revolution, evolution, masturbation,
Flagellation, regulation, integration,
Meditation, United Nations, congratulations.*

All we are saying is give peace a chance (2x)

*Ev'rybody's talking about
John and Yoko, Timmy Leary, Rosemary,
Tommy Smothers, Bobby Dylan, Tommy Cooper,
Derek Taylor, Norman Mailer, Allen Ginsberg,
Hare Krishna, Hare, Hare Krishna*

All we are saying is give peace a chance (2x)

Na Montreal trekt de karavaan verder naar Ottawa. Studentenleider (en later minister) Allan Rock heeft Lennon uitgenodigd om de Wereldvre-desconferentie aan de universiteit toe te spreken. Premier Trudeau zal er ook zijn, heeft Rock beloofd.

De genoemde conferentie blijkt niet te bestaan en Trudeau is er dus ook niet, maar Lennon spreekt op de campus een grote studentenmenigte toe en maakt daarna in de Volkswagen van Allan Rock een rondrit door Ottawa. Ze rijden ook even langs de ambtswoning van Trudeau, die echter niet thuis is. Lennon laat een briefje achter bij de huishoudster van de premier.

Twee maanden na de Canadese vreedestour wordt Lennon in Londen gebeld door concertpromotor John Brower, die vraagt of Lennon ceremoniemeester wil zijn bij het Rock 'n Roll Revival Concert in Toronto op 13 september, met *old time* rockers als Little Richard, Bo Diddley en Jerry Lee Lewis. Lennon wil wel komen, maar dan ook om te spelen. In het vliegtuig oefent hij wat met zijn nieuwe Plastic Ono Band, die bestaat uit Eric Clapton op gitaar, Klaus Voormann (een vriend uit de Hamburg-tijd en ontwerper van de lp-hoes van *Revolver*) op bas, Alan White op drums en Yoko op 'krijs'.

Ze spelen simpele rocknummers, zoals 'Blue Suede Shoes' en 'Dizzy Miss Lizzy'. Een verrassing is 'Cold Turkey', een nieuw en keihard nummer over Johns pijnlijke poging om in zesendertig uur af te kicken van zijn heroïneverslaving. In dit nummer is het schelle krijsen van Yoko Ono – door John liefdevol *pure howling* genoemd – voor de verandering wél op z'n plaats. In Toronto wordt geschiedenis geschreven: John Lennon treedt voor het eerst op met een andere band dan The Beatles.

Een paar weken later vertelt hij de andere Beatles dat hij uit de band wil stappen. John, die The Beatles heeft opgericht, trekt er nu ook zelf de stekker uit. Wel is afgesproken dat – nu Klein onderhandelingen voert met de platenbazen over verhoging van de royaltyperecentages – John het

nieuws nog niet aan de pers doorgeeft. De Beatle van het eerste uur voelt zich wel enigszins schuldig dat hij de anderen met de breuk heeft overvallen. ‘Ik had tenslotte Yoko, zij hadden alleen elkaar’, zegt hij daar achteraf over.

Voordat ook het publiek op de hoogte wordt gesteld van het einde van de beroemdste en succesvolste groep aller tijden komt er nog een laatste gezamenlijke krachtsinspanning, eind 1969: de lp *Abbey Road*. Ondanks de stekelige tekst van McCartney over Allan Klein in ‘You never give me your money (you only give me your funny paper)’ is het, na de *Let It Be*-inzinking, een ouderwets goed album, met nu ook prachtige bijdragen van George Harrison, geweldige harmonieën in numers als ‘Because’ en George Martin als vanouds als producer.

Aangezien Klein zoveel mensen heeft ontslagen bij Apple, is er genoeg kantoorruimte vrijgekomen in het gebouw aan Savile Row in Londen om een mooie kamer in te richten voor Bag Productions, de organisatie van John en Yoko waar zij in het vervolg hun acties onderbrengen. In ‘Come Together’ van de lp *Abbey Road* maakt Lennon nog even reclame

Na het magnifieke slotakkoord *Abbey Road* – het album *Let It Be* kwam later uit, maar is eerder opgenomen – lenen de Beatles elkaar definitief de rug toe te keren. Gedurende de rest van Johns leven was een hereniging onmogelijk.

In de jaren negentig, toen de drie overgebleven Beatles aan het *Anthology*-project werkten, het Beatleslevensverhaal in tekst, geluid en beeld, verbeterden de verstoorde onderlinge verhoudingen, ook met Johns weduwe Yoko. In januari 1994, toen John tijdens een Rock 'n Roll Hall of Fame Gala in New York werd geëerd, gaf Yoko twee

Lennon-tapes aan McCartney, die zelfs de basis gingen vormen voor twee ‘nieuwe’ Beatlesliedjes: ‘Free as a bird’ en ‘Real Love’. (In de videoclip van dat laatste nummer zien we nog shots van de Amsterdamse bed-in.) McCartney nodigde Yoko en zoon Sean uit in zijn huis in Schotland. Daar maakten Paul, zijn vrouw Linda, Yoko en Sean in de studio zelfs nog een avant-gardistische opname van Yoko’s stuk *Hiroshima Sky*, dat de Japanse nationale radio en televisie in augustus 1995 zou gebruiken tijdens de vijftigste herdenking van de atoombomaanval op Hiroshima.

voor het bedrijf.

Het kantoor is een enorme chaos, met kranten, vuile borden, tekeningen en vredesposters aan de muur en overal peuken van Gauloisessigaretten. Op het dak van het Applekantoor verandert Lennon in die periode zijn tweede naam Winston ceremonieel in Ono. Zijn moeder heeft hem als patriottische daad in oorlogstijd vernoemd naar premier Winston Churchill. Maar, zegt Lennon: ‘Ik houd te weinig van mijn vaderland om deze naam te dragen.’ Zijn volledige naam is nu John Ono Lennon. Met Yoko Ono Lennon erbij bevatten hun twee namen negen o’s, het geluksgetal van Lennon.

De ideeën en acties buitelen over elkaar heen. Het is een verzameling goedbedoelde, soms waanzinnige ondernemingen, zoals de mislukte poging om een Nederlands vrachtschip om te bouwen tot ‘vredes-piratenzender’, die voor de kust van Israël en Egypte muziek en politiek commentaar moet uitzenden. Bag Productions is ook verantwoordelijk voor een aantal vreemde films, zoals *Self Portrait*, waarin we de penis van Lennon langzaam stijf zien worden. Een filmcriticus schrijft dat zielige mannetjes in groezelige regenjassen worden gearresteerd als ze zich op die manier vertonen.

De militante Black Power-beweging kan op financiële steun rekenen, net als Britse zigeuners en Mexicaanse arbeiders die onderbetaald worden in de Californische landbouw. De London Street Commune (een groep voortijdige schoolverlaters) krijgt van Lennon woonruimte op het Ierse eiland Dor Inis, dat hij een aantal jaren daarvoor heeft gekocht.

Chauffeur Les Anthony wordt naar Buckingham Palace gestuurd met een briefje van Bag Productions waarin Lennon zijn besluit toelicht om zijn koninklijke onderscheiding MBE terug te geven. Het is een protest tegen de Britse politiek in Biafra en de Britse steun voor de Amerikaanse Vietnampolitiek. Lennons gevoel voor humor heeft hem nog niet in de steek gelaten, want hij geeft ook nog een derde reden: de single *Cold Turkey* daalt in de hitparade.

Doos, lp-hoes (rechts) en label (onder) van het *Wedding Album*, november 1969. Collectie Koster

De Nederlandse fotograaf John de Rooy was bevriend met John en Yoko. Sinds zijn dood in 1977 zijn zijn negatieven spoorloos.

Knipsel archief Constance Vrijdaghs

Vanuit hun Applekantoor wordt ook het plan gesmeed voor een gigantisch concert dat het meerdaagse Woodstock Music and Art Festival, in augustus 1969, moet overtreffen. In de voorbereidingsfase gaat John weer naar Canada. In Ottawa krijgt hij dan eindelijk Pierre Trudeau, de Canadese premier, te spreken, die als een van de hipste politici van die tijd wordt beschouwd. John, die op aanraden van zijn tante Mimi keurig een stropdas heeft omgeknoopt, is achteraf verrukt dat hij een politicus heeft ontmoet die ‘aan de goede kant van het Stenen Tijdperk staat’.

Het mega Peace Festival in Toronto dat John en Yoko voor ogen hebben, gaat om organisatorische redenen niet door. Wel wordt het vredesjaar 1969, waarin John door het poptijdschrift *Rolling Stone* tot ‘Man van het jaar’ en door antropoloog-socioloog Desmond Morris zelfs tot ‘Man van het decennium’ wordt uitgeroepen, in stijl afgesloten met een aantal activiteiten.

In november komt het *Wedding Album* uit. De plaat ontlokt de anders zo loyale George Martin de droge uitspraak dat Yoko Ono misschien toch niet zo’n goede muzikale invloed heeft uitgeoefend op John Lennon. Maar Lennon beweert dat hij is gegroeid en dat hij geen rekening meer wenst te houden met de muzikale wensen van twaalfjarige meisjes.

Het eerste deel van de plaat is een ruim twintig minuten durende serenade van het liefdespaar aan elkaar, een heen en weer groep en gekrijs van hun twee namen met opnamen van hun hartslag op de achtergrond. Ook voor het stuk waarin Yoko tamelijk suffig ‘*Let’s hope for peace*’ kreunt, met een kleine bijdrage van John die ‘*peace*’ fluistert, moet de luisteraar, en zeker de Beatlesfan, een behoorlijk incasseringsvermogen hebben. In het vijftwintig minuten durende deel ‘Amsterdam’ horen we flarden van de gesprekken die het paar heeft opgenomen in het Hilton Hotel. Het album (uitgebracht op vinyl, cassettape en achtsprencassette) is een aardig souvenirpakketje voor de alles verzamelende fans. Behalve de lp krijgt de koper een poster met huwelijksfoto’s, een foto van een stuk van de huwelijksstaart, een kopie van het huwelijksbewijs,

Cartoon in de *Daily Mail* van 27 maart 1969 (gereproduceerd in het *Wedding Album*)

Collectie Koster

een getekende strip van John, een ansichtkaart en een boekje met artikelen en cartoons uit de internationale pers, waaronder een tekening van Fritz Behrendt, cartoonist van *Het Parool*.

De promotie-exemplaren van het *Wedding Album* die naar de pers worden gestuurd, bestaan uit twee platen, die slechts aan één kant zijn voorzien van geluidsmateriaal van John en Yoko. Op de twee blanco kanten is, zoals gebruikelijk bij EMI, een testsignaal te horen, dat door de geluidstechnici in de studio wordt gebruikt. Richard Williams, recensent van het muziekblad *Melody Maker*, schrijft dat de nieuwe productie van Lennon en Ono een dubbelalbum is, waarvan twee kanten bestaan uit een enkele toon. Op een van de kanten meent hij nog een toonverschil van een halve noot te horen. John Lennon stuurt Williams een telegram:

‘BESTE RICHARD BEDANKT VOOR DE FANTASTISCHE RECENSIE VAN ONS WEDDING ALBUM INCLUSIEF DE KANTEN C EN D (STOP)

Frits Behrendt in *Het Parool* van 28 maart 1969 (gereproduceerd in het *Wedding Album*)

Archief Constance Vrijdaghs

HET IS EEN MOOI IDEE VOOR ONZE VOLGENDE PLAAT (STOP) MIS-SCHIEEN HEB JE WEL GELIJK DAT HET DE BESTE TWEE KANTEN ZIJN (STOP) WE DENKEN DAT DIT DE EERSTE KEER IS DAT EEN RECEN-SENT BETER IS DAN DE ARTIEST (STOP) DAT MENEN WE (STOP) LOVE AND PEACE (STOP) JOHN AND YOKO LENNON’

Op 19 november 1969 zendt de KRO op Nederland 2 de film *Mr. & Mrs. Lennon's Honeymoon* uit. Het is het resultaat van de opnamen die regisseur Peter Goessens, cameraman Mat van Hensbergen en geluidsman Wim van Muyden hebben gemaakt tijdens de bed-in in Amsterdam, het bagism-toetje in Wenen en de thuiskomst in Londen.

De opening van de film is tamelijk sloom en avant-gardistisch. We krijgen wat druilerige beelden voorgeschoteld van de nieuwe woonwijk Amsterdam-West en wat shots van een coffeeshop, waar niet alleen ste-vige joints worden gebouwd, maar waar de clientèle ook tafelvoetbal

John en Yoko poseren met een miniatuurversie van hun War is over-billboard voor het Applekantoor in Savile Row.

speelt. Vervolgens gaan we naar de hotelkamer, waar de optocht van journalisten en belangstellenden langskomt met als klapstuk de verbale vechtpartij met *Daily Mirror*-journalist Donald Zec.

Diens insinuatie dat de Lennons het uiteindelijk allemaal voor eigen gewin doen, wordt eind december gelogenstraft door de grootschalige *War is over*-actie, waarvoor Lennon diep in de buidel moet tasten.

Alsof Nike een nieuw product aan de man probeert te brengen, komen in New York (Times Square), Los Angeles, Toronto, Montreal, Athene, Londen, Parijs, Berlijn, Rome, Tokio en Port of Spain (Trinidad) megaposters te hangen met de tekst 'WAR IS OVER!' – een tekst die doet vermoeden dat misschien wel de grootste wens van de mensheid in vervulling is gegaan. Daaronder staat echter in kleinere lettertjes, als op een verraderlijk opgestelde verzekeringspolis: *'If you want it. Happy Christmas from John & Yoko.'*

Vrede als je het wilt... blijkbaar heeft de mens er toch niet alles voor over om deze wens in vervulling te laten gaan. En aan die weeffout in de menselijke mentaliteit hebben ook John en Yoko niets kunnen doen.

Vanzelfsprekend roept ook deze actie in de conservatieve pers weer vragen op over de motieven van de twee 'vredeskapitalisten'. Lennon kan niet exact zeggen hoeveel de actie hem heeft gekost, maar om degenen die twijfelen aan zijn goede bedoelingen nog een beetje te sarren, voegt hij daaraan toe: 'Ik zal zeker twee liedjes moeten schrijven om de kosten weer terug te verdienen.'

Hier nog WAR IS OVER affiche toevoegen?

De 'John en Yoko suite' in het Hilton Hotel
 (uitgebreid bijschrift?) xxxxxxxx
 xxxxxxxxxxxxxxxx
 Hilton Hotel Amsterdam

Oh boy, when you're dead

Op 8 december 1980 is cineast Mat van Hensbergen in New York. Hij belt Yoko Ono op om te vragen wat er eigenlijk met het restmateriaal is gebeurd dat hij tijdens de huwelijksweek in Amsterdam en Wenen heeft geschoten en niet is gebruikt voor hun film *Mr. and Mrs. Lennon's Honeymoon*. Hij krijgt haar secretaresse aan de lijn die vraagt of Van Hensbergen de volgende dag wil terugbellen.

Die avond wordt John Lennon doodgeschoten.

Op de vraag van *Rolling Stone*-journalist Jann S. Werner in 1970 waar John op zijn vierenzestigste zou willen zijn (refererend aan McCartneys nummer 'When I'm Sixty-Four' van het *Sgt. Pepper*-album), antwoordde Lennon: 'Ik hoop dat we dan een leuk oud stel zijn en aan de Ierse kust wonen of zoiets, en in ons schetsboek van de waanzin bladeren.' Hoewel hij graag oud wilde worden met Yoko, was John niet bang voor de dood, 'omdat ik er eigenlijk niet in geloof. Ik denk dat het net is alsof je uit de ene auto stapt en in de volgende kruipt'.

Het Amsterdamse Hilton Hotel is na 1980 een van de 'bedevaartplaatsen' geworden waar Lennon-fans hun held kunnen gedenken. Misschien maakt deze *landmark* minder indruk dan Strawberry Fields, het plantsoen in Central Park in New York, vlak bij het Dakota gebouw waar

Lennon werd doodgeschoten en waar Yoko Ono nog steeds woont, maar het Hilton is wel de plek die symbool staat voor de belangrijke actieve vredesfase in het leven van John Lennon.

Enkele dagen na de moord op de vredesactivist en muzikant werd in Amsterdam een stille fakkeloptocht gehouden. De route liep van het Doelenhotel, waar The Beatles in juni 1964 sliepen, naar het Hilton Hotel. In maart 1994, vijftig jaar na de bed-in en dertig jaar na het bezoek van The Beatles aan Nederland, organiseerde de Amsterdamse stichting Sixties and Beyond de manifestatie *Eight Days a Week*. In het Hilton werd een door Hans Boskamp te openen tentoonstelling ingericht met Beatlesmemorabilia en schilderijen en foto's van kunstenaars als Peter Klashorst, Kors van Bennekom en Cor Jaring. Wederom werd een fakkeloptocht gehouden met als eindpunt het Hilton. Tijdens een minuut stilte gingen daar even alle lichten van het hotel uit, behalve in de John Lennon & Yoko Ono-suite. Daarna begon in een van de zalen van het hotel een politiek forum over de stelling *'Make love, not war'*. De deelnemers kregen een speciaal Lennon-Ono-menu voorgeschoteld, met onder meer Schotse zalmterrinen op een bedje van komkommer en koriander. Geen macrobiotische geitenkaas en gepofte wafels dus, maar,

Veertig jaar na de Amsterdamse bed-in staat het felle licht weer gericht op John Lennon en Yoko Ono, met een televisiedocumentaire, biografische boeken en een tentoonstelling. Paul McCartney, die in 2008 een 'vredesconcert' in Tel Aviv gaf en voor vijftigduizend bezoekers 'Give Peace a Chance' zong, lijkt ook wat van dat licht te willen opeisen met zijn boodschap dat Lennon echt niet de enige politieke Beatle was. Op *The White Album* stond tenslotte al McCartney's 'Blackbird', een protestliedje tegen racisme. Sterker nog, vertelt McCartney in decem-

ber 2008 in een interview met het Britse wetenschappelijke tijdschrift *Prospect*, hij kwam halverwege de jaren zestig in contact met de pacifistische filosoof Bertrand Russell, die in Chelsea woonde. De Vietnamoorlog beheerste nog niet de voorpagina's, maar Russell wist McCartney ervan te overtuigen dat deze oorlog een slechte zaak was. Vervolgens, zo laat McCartney bijna vijfenveertig jaar later tot verbazing van vrijwel alle Beatleskeners weten, bekeerde hij Lennon tot politiek activisme.

zo verdedigde de organisatie haar culinaire keuze: 'Als je je strak houdt aan de historische feiten, bereik je maar een klein publiek.'

In 1990, tien jaar na de dood van John, kwam Yoko Ono nog één keer terug naar het Hilton Hotel in Amsterdam, dat veel werk heeft gemaakt van de renovatie van de John & Yoko-suite. Kapitaalkrachtige nostalgische fans zorgen voor een hoge bezettingsgraad van de beroemde kamer. In het hotel kunnen ook officieel huwelijken worden voltrokken.

De suite houdt het midden tussen een smaakvol ingerichte slaapplek en een bijna religieus museum. Er is een kleine Beatlesbibliotheek en door een kijkgat in de muur kunnen de gasten Beatlesfilms bekijken. Op het blauwe plafond zijn de eerste vijf noten van 'All you need is love' geschilderd en het Amsterdamse couplet uit 'The Ballad of John and Yoko'. Dat liedje staat ook op een van de cd's die bij de geluidsinstallatie staan. Aan de muur hangen een paar originele tekeningen van John.

Lennon was als tekenaar zo vlug als water. Met name de portretten van Yoko en van hemzelf stonden in een mum van tijd op papier, en menigeen verliet in maart 1969 zielsgelukkig de hotelkamer met een getekende herinnering. Ook Yoko maakte hij gelukkig met zijn grafische kunst. Van de huwelijksweek vervaardigde hij, als huwelijkscadeau aan zijn echtgenote, een prachtige serie litho's. Heldere impressies van de huwelijksvoltrekking in Gibraltar ('I do') en van de week in het Amsterdamse bed ('We made our bed'). Daarnaast maakte John een aantal erotische tekeningen van zijn vrouw, alle voorzien van een gemerkt rood zegel (tjap), zoals Japanse kunstenaars dat doen. De tekeningen, die in royale series zijn vervaardigd, doen het uitstekend op de internationale kunstmarkt, en Yoko Ono met haar firma Bag One Arts Inc. vaart er wel bij.

Aan Henk van der Meyden vertelde Yoko Ono in 1990 tijdens haar tweede bezoek aan Amsterdam dat zij het niet kon opbrengen om de nacht in dezelfde kamer door te brengen waar zij in 1969 een week met John in bed had gelegen. Wel wilde zij dat haar zoon Sean, die met haar

was meegekomen, een nachtje in de voormalige kamer 902 (inmiddels nummer 702) sliep ‘om te begrijpen hoe zijn vader en ik het hier samen hebben gehad’.

In 1996 kwamen topmanagers uit de wapenindustrie in het Hilton bijeen voor de conferentie Reshaping Business Strategies in the European Defence Industry. De autonome beweging ‘Wapens de wereld uit’ vond het wel erg wrang dat deze conferentie met wapentoonstelling nu juist in het ‘vredeshotel’ werd gehouden. Zij organiseerde een protestdemonstratie onder het motto ‘Remember John and Yoko’, op de plek waar in 1969 de kinderen verwachtingsvol naar de negende etage hadden gekeken in de hoop een glimp op te vangen van de vredesapostelen.

Toen Lennon begin april 1969 in Londen was teruggekeerd na de Amsterdamse week zei hij dat hij na zijn dood liever herinnerd zou willen worden als *peacenik*, pacifist, dan als muzikant. Dat zal hij vast niet in ernst hebben gemeend, maar het is moeilijk een muzikant te bedenken die meer heeft gedaan om de vredesboodschap uit te dragen dan John Lennon. Al was het ook Lennon zelf die zijn schijnbaar grenzeloze ambitie relativeerde: ‘Als we de wereldvrede niet in zeven dagen hebben bereikt, wil dat nog niet zeggen dat het nutteloos is geweest.’

Met dank aan

Richard Groothuizen (AVRO), Bert Sprenkeling, Nico Koster, Cor Jaring, Bert Sprenkeling, Dirk van Damme, Ed Lambert, Marianne de Molenaar, Stijn Fens (KRO), Constance Vrijdaghs, Arnold-Jan Scheer, Joop de Vogel, Karel Hille, Roberto Payer (Hilton Hotel), Peter en Jacques van der Vliet, Les Anthony, Ineke Mot, Gerard en Ely van Tongeren (The Buffoons), Har van Fulpen, Bertus Elzenaar, John Clemens, Akiva Nof, Gerrit Marcus, Paul Broekema, Robbie (Dale) Robinson, Thom Olink, Chip Madinger, Andy Neill, Henk Nowee en Ruud van Dulkenraad

Bronnen

Kranten/tijdschriften

De Telegraaf, Daily Mirror, Het Vrije Volk, Vrij Nederland, De Tijd, Halo, de Volkskrant, Rolling Stone, Hitweek etc.
(moet dit soms nog worden aangevuld?)

Boeken en artikelen

Julia Baird, *Imagine This: Growing Up with My Brother John Lennon*. Londen 2007
The Beatles, *Anthology*. San Francisco 2000
Ross Benson, *Paul McCartney: The Man Behind the Myth*. Londen 1992
Peter Brown en Steven Gaines, *The Love You Make: An Insider's Story of The Beatles*. New York 1983
Terry Burrows, *Icons of Rock: John Lennon*. Londen 2000
Jonathan Cott & Christina Doudna (red.), *The Ballad of John and Yoko*. New York 1982
Har van Fulpen, *John Lennon 1940-1980*. Amsterdam 1980
Bill Harry, *The Beatles Encyclopedia*. Londen 2000
Mark Hertsgaard, *A Day in the Life. The Music and the Artistry of the Beatles*. New York 1995
Louis Kaplan, 'War is Over! If You Want It'. In: *M/C: A Journal of Media and Culture*, jaargang 6, nummer 1. Kelvin Grove 2003
Cynthia Lennon, *John*. Londen 2005
John Lennon, *Skywriting by Word of Mouth*. New York 1986
George Martin en Jeremy Hornsby, *All You Need Is Ears*. New York 1979

Philip Norman, *John Lennon: The Life*. Londen 2008
Philip Norman, *Shout! The Beatles in Their Generation*. Londen 1981
David Sheff, *The Playboy Interviews with John Lennon & Yoko Ono*. Sevenoaks 1982
Bob Spitz, *The Beatles: The Biography*. New York 2005
Steven Stark, *Meet the Beatles: A Cultural History of the Band that Shook Youth, Gender and the World*. New York 2005
Jann S. Werner, *Lennon Remembers*. Londen 2000
James Woodall, *Legendarische liefdes: John Lennon en Yoko Ono*. Rijswijk 1998

Video's

The Beatles Anthology. 2003
John Lennon and the Plastic Ono Band in Sweet Toronto. 1988
John & Yoko: A Love Story. Regie: Sandor Stern. 1988
Year of Peace. Regie: Pau McGrath. 2005
Mr. and Mrs. Lennon's Honeymoon. Regie: Peter Goessens. 1969

Cd's

John & Yoko, *Wedding Album*. 1969
The Beatles, *From Us to You* (interviewbox). 2001w

Foto Laurens van Houten